

Hrvatska riječ

Informativno-politički tjednik, izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003.

ISSN 1451 - 4257

SUBOTICA, 9. SRPNJA 2004. * CIJENA 20 DINARA * BROJ 75

Intervju:
Zlatko Kramarić

Nakon blokada na vojvodanskim cestama

Ratari i država postigli kompromis

TEMA BROJA: VANDALIZAM NA KATOLIČKOM GROBLJU U SOMBORU

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
tel. i fax: 024-561-553
e-mail: agria@suonline.net

TippNet

Pravi izbor

www.tippnet.co.yu Tel.: 555-765 E-mail: support@tippnet.co.yu

Na Katoličkom groblju u Somboru

Grobovi ponovno meta vandala.....6,7

Završene blokade cesta

Prosvjedima do kratkoročnog rješenja....8,9

Podružnica Subotica DSHV-a

Izbori glavna preokupacija.....10,11

Intervju

Zlatko Kramarić.....12-14

Dužnosnici Hrvatske i Srbije

O položaju manjina.....17

Branko Ištvančić, filmski redatelj

Od ideje do filma.....18,19

Bački Brijeg

Anti Jakšiću u spomen.....30

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI:

Dario Dulić

IMPRESSUM**OSNIVAČ:**

Skupština Autonomne Pokrajine Vojvodine

IZDAVAČ:Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica**UPRAVNI ODBOR:**Mr. Mato Groznica (predsjednik), Dušica Dulić,
Kalman Kuntić, Marija P. Matarić, Dražen Prčić,
Stipan Stipić, Zvonko Sarić, Zvonko Tadijan,
Tomislav Žigmanov**DIREKTOR I V. D. GLAVNOG I
ODGOVORNOG UREDNIKA:**

Zvonimir Perušić

REDAKCIJA:Ivan Andrašić (Podunavlje),
Dušica Dulić (Subotica),
Jasminka Dulić (dopisništva),
Ivan Ivković Ivandekić (fotografije),
Dražen Prčić (sport i zabava),
Zvonko Sarić (kultura),
Nada Sudarević (fotografije),
Željka Vukov (društvo)**TEHNIČKI UREDNIK:**

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:Zorica Tikvicki,
Zdenka Sudarević**LEKTORICA:** Katarina Vasiljčuk**TELEFON:** ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78**ŽIRO RAČUN:** 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatska.rijec@suonline.net**WEB:** www.hrvatskarijec.co.yu**TISAK:** »Dnevnik« Holding sa p.o. Novi Sad,
»Dnevnik« ŠtamparijaList je registriran kod Sekretarijata za informiranje
Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73.List je oslobođen poreza na promet na osnovu
mišljenja Pokrajinskog sekretarijata za obrazovanje
i kulturu; broj 106-413-00221/2003-01 od
20.3.2003. godine

Vruće ljetno

U Vojvodini je zbilja zagrijalo, ne samo meteorološki. Prvo su nacionalni ekstremisti, ili samo pijani huligani, a tko zna, možda i maloljetna dječica, porušili na desetine nadgrobničkih spomenika na katoličkom groblju u Somboru, sve ih razbijajući oruđem koje se baš i ne nosi stalno u džepu, o čemu svjedoče fotografije i očevidci. Spomenici nisu rušeni samo na sastavnim dijelovima, nego su i razbijani i lomljeni, pa sve ukazuje na promišljeno djelovanje, a to što se događaj zbija nakon izbora i poraza jedne političke opcije u Somboru, samo bi mogao biti inicijalni trag za policiju.

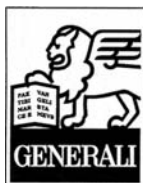
Veliko katoličko groblje u Somboru je nacionalno mješovito, a najviše je oskrnavljeno mađarskih, zatim hrvatskih, ali i nekoliko njemačkih grobova. Među prvim je na lice mjesta izašla generalna konzulica Republike Hrvatske u Subotici dr. Jasmina Kovačević-Čavlović, a obaviješteni su i predstavnici mađarske, njemačke i austrijske diplomacije u Srbiji i Crnoj Gori. Savez vojvođanskih Mađara je, ne gubeći ni časa, izvijestio da će njihova delegacija, pokraj uobičajenih prosvjeda, o najnovijim incidentima, u koje se ubrajaju i sve češća premlaćivanja mladih na nacionalnoj osnovi, izvijestiti i američki Kongres, gdje će sljedećega tjedna imati prigodu govoriti o položaju nacionalnih manjina u ovoj zemlji. To zasigurno neće uljepšati sliku o Srbiji u očima međunarodne javnosti, ali o tome neka vodi računa država, to je posao njenih dužnosnika.

Doprinos vrućem ljetu dali su i vojvođanski poljoprivrednici, koji su ponovno primijenili taktiku blokade prometnica, s tim što su ovoga puta promijenili strategiju, pa su se na akciju odlučili prije žetve, a ne kao ranijih godina nakon nje, kad su već dobro prevezeni žedni preko vode. S Vladom su postigli i kompromis, a je li on truo ili nije, pitat ćemo ih za koji mjesec. U ovoj zemlji još nije bilo vlade koja se nije trenirala na seljacima, i po tome su sve one iste.

E, a da bi se vlade mijenjale, i to na svim razinama, civilizirani ljudi su izmislili izbore. I oni nam se neumitno približavaju, pogotovo lokalni i pokrajinski, kojih mora biti u rujnu. Za ozbiljne političare ovo je vrijeme da se odlučno odreknu godišnjih odmora i prionu promidžbenom radu. Ali, čini se da je još uvijek rano donositi konačne sudove o partnerima i koalicijama. Prvo bi valjalo naplatiti podršku kandidatu koji je pobijedio u utrci za predsjednika Republike, a onda bi trebalo napraviti saldo dobitaka i gubitaka u svim ranijim koalicijama, a naročito u koalicijama koje su hrvatska konstanta već 15 godina. Kada se to uradi, bit će lakše i onima koji se kandidiraju, i onima koji glasuju. Reklo bi se, za opće dobro.

Z. P.

TJEDNIK

ČETVRTAK, 1. 7.Preminuo
Richard May,
predsjedavajući sudac
na suđenju protiv
Slobodana Miloševića**NEDJELJA, 4. 7.**Veleposlanik SAD u Beogradu
Michael Polt: Odajemo prizna-
nje duhu demokraciji u SiCG**PONEDJELJAK 5. 7.**Zagreb: Hrvatski i srbijanski
državni dužnosnici o nacionalnim
manjinama u ovim zemljama**PETAK, 2. 7.**Optužnice protiv četiri
srpska generala stigle
su u Okružni sud u
Beogradu**SUBOTA, 3. 7.**Nebojša Pavković
prijeti: Osveta će
stići svakoga tko
odluči o mojoj
glavi**UTORAK, 6. 7.**Beograd: Potpisan sporazum o
međuetničkoj toleranciji i suradnji
oko 50 gradova iz jugoistočne Europe**SRIJEDA, 7. 7.**Novi Sad ponovno
proglašen za područje
ugroženo bjesnilom

KUPUS GLEDA, MESO VADI

Oni koji ga vole i oni koji su protiv njega, bez obzira što radio, smatraju da je (Boris) Tadić sposoban čovjek. I jedan od onih Srba koje i u narodnim poslovicama opisuju kao ljude koji »u kaci gledaju kupus, a vade meso«. Možda bi nam bilo lakše i jednostavnije da je na izborima u Srbiji pobijedio ruralni nacionalist Tomislav Nikolić-Grobar. Taj nikad ne bi pokopao velikosrpsku koncepciju, otvoreno bi nam se suprotstavljao i time Srbiju međunarodno izolirao, dok bi Hrvatska samo profitirala.

S Tadićem je sve drukčije, pogotovo što on već sada otkriva temelj svoje taktike prema van: pomiriti se s Hrvatima iz pragmatičnih razloga, uspostaviti s njima stabilno partnerstvo (ali i konkurenciju) i polako se šlepati u europske i atlantske integracije, zadivljujući istodobno vlastitim šarmom, pameću i »dobrim namjerama« Zapad u cjelini. Boris Tadić dosta je lukavi susjed s europskim licem. **Fran Višnar**, komentator, Vjesnik, 1. srpnja.

NE DA SE TAJNA POLICIJA

Kada bismo otvorili dosjee, značilo bi to jasan i konkretan raskid s prethodnim režimom i pokazalo bi na vrlo praktičan način jedan novi demokratski obrazac u državi – državi bez tajnih policija koje se bave proizvoljno imenovanim unutarnjim neprijateljima. Time bi bio ispunjen osnovni preduvjet da se započne s pravom reformom Službe državne sigurnosti, kao i preduvjet da se ratovi vođeni na teritoriji ex Jugoslavije stave u novi povijesni kontekst. Iskustva postkomunističkih zemalja ukazuju da je otvaranje dosjea moćan mehanizam suočavanja s naravnim prošlosti i put ka uspostavljanju pravne države i pravde u tranzicijskim demokracijama.

Ta iskustva mogla bi u značajnoj mjeri podržati proces otvaranja dosjea službi sigurnosti u Srbiji, kako u smislu donošenja odgovarajućeg zakona, tako i u smislu ugradnje prihvatljivih zakonskih rješenja. **Dr. Jovica Trkulja**, profesor Pravnog fakulteta u Beogradu, Dnevnik, 5. srpnja.

BORBA NA ŽIVOT I SMRT

Podjela birača po nacionalnoj pripadnosti, a ne po političkim uvjerenjima, je u suštini primitivna i opasna radnja. Na taj način se izbori ne doživljavaju kao demokratsko nadmetanje nositelja raz-

ličitih političkih ideja u društvu, nego kao borba na život i smrt »našeg plemena« protiv »njihovog plemena«. A u takvim slučajevima prebrojavanje glasačkih listića lako se može izroditi u fizički obračun s pogubnim posljedicama. U domaćim uvjetima rizik te vrste, nažalost, i dalje postoji. Srbija je još uvijek opasno podijeljena na demokratski i nedemokratski nastrojene građane. Na one proeuropski orijentirane, okrenute budućnosti, i one koji se ne mogu osloboditi komunističkog naslijeđa iz Titovog vremena i kombinacije populizma i nacionalizma iz Miloševićeve ere. Nikolićevo primitivno, nedemokratsko i nacionalističko razvrstavanje birača na Srbe i nesrbe utoliko je opasnije što on nije marginalna po-

HAAG JE SRPSKA SIGURNOST

Suradnja s Haagom je pitanje koje nadilazi međunarodnu obvezu. To je pitanje unutarnje sigurnosti same Srbije. Rasturanje mreže ratnih zločinaca, tajnih službi, policije, i vojske, koja je donijela onakvo pustošenje većem dijelu Balkana 90-ih godina ključno je za napredak demokracije u samoj Srbiji, bilo da to traži međunarodna zajednica ili ne. Što se mene tiče, ratni zločinci trebaju ići u Haag zato što nije sigurno da ostanu u Srbiji, demokracija nije sigurna ako oni ostanu, simboli odnosno ljudi koji predstavljaju demokraciju nisu sigurni. **Daniel Server**, direktor Balkanske inicijative washingtonskog Instituta za mir, B92, 1. srpnja

Dujizmi

- ✓ *Isključivi su isključeni!;*
- ✓ *Da sam se jeo, ne bih bio pun sebe;*
- ✓ *Svjetski moćnici imaju velike apetite. Mogu nas lako prevariti;*
- ✓ *Format kriminalca davno bijaše-džepni.*

Dujo Runje

Razlozi za prosvjed poljoprivrednika

Od države se očekuje veća skrb

Uvrijeme kada pišem ovaj tekst, subota 3. srpnja 2004. godine, i mi, poljoprivredni proizvođači iz Udruženja poljoprivrednika Subotica, pripremamo se za blokadu upozorenja svih važnijih prometnica u okolini Subotice, a akcija je koordinirana na razini Pokrajine, te će blokada biti na desetak punktova širom Vojvodine. Problem je, naravno, cijena pšenice, koja još uvijek nije određena, a žetva samo što nije počela. Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Vlade Republike Srbije je prije neki dan izdalo priopćenje da neće izlaziti s garancijom cijenom otkupa pšenice, nego će sve prepustiti tržištu. Međutim, ni u jednoj državi proizvodnja pšenice, kao strateškog proizvoda, nije prepuštena samo djelovanju tržišta, nego država aktivno sudjeluje u planiranju sjetve, premijama i državnim potporama.

Što to poljoprivredni proizvođači traže?

BEZ SLUHA ZA PROBLEME: Udruženje poljoprivrednika Subotica, u suradnji s Klubom 100 P+ koji ima sjedište u Novom Sadu, već je mjesec i pol dana u kontaktu s Ministarstvom za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo Vlade Republike Srbije i pokušava naći rješenje ovoga problema. Moram istaći da smo naišli na razumijevanje ministricke *Ivane Dulić Marković*, međutim, ljudi oko nje, koji odlučuju o financijama, izgleda nemaju sluha za ovaj problem.

Udruženje je izvelo kalkulaciju cijene koštanja pšenice roda 2004. godine na osnovi cjenika radova u poljoprivredi koji je izdao Zadrudni savez Vojvodine, koji je prilagođen uvjetima Subotice i okoline, to jest umanjeno za 10 do 15 posto, i tržišnih cijena repromaterijala koji je utrošen u procesu proizvodnje. Utvrdili smo da je minimalna cijena, koja pokriva troškove uz minimalan profit – 8 dinara po kilogramu, plus 2 dinara po kilogramu premije za svu proizvedenu količinu pšenice. Ova cijena je neophodna, kako bi ratari mogli započeti proizvodnju i u novoj sezoni i ova cijena nije samo zahtjev naša dva udruženja, nego su je usuglasile i podržale sve relevantne institucije u Pokrajini. Prošloga ponedjeljka, 28. lipnja, u Novom Sadu u Privrednoj komori Vojvodine održan je sastanak na kojem su prisustvovali pokrajinski tajnik za poljoprivredu *mr. Igor Kurjački*, predsjednik Zadružnog saveza Vojvodine *Đorđe Bugarin*, direktor DOO »Žitovojvodina« *Sima Matić*, predsjednik Skupštine Privredne komore Vojvodine i direktor Kikindskog mlina *Dušan Đukanović*, predsjednik Odbora za poljoprivredu, prehrambenu industriju i vodoprivredu PKV *Bratislav Banjanac*, predsjednik PKV *Nikola Stojsić*, potpredsjednik PKV *Ratko Filipović*, tajnik

Minimalna cijena, koja pokriva troškove uz minimalan profit, je 8 dinara po kilogramu, plus

Piše: Pavle Kujundžić

2 dinara po kilogramu premije za svu proizvedenu količinu pšenice. Ova cijena je neophodna, kako bi ratari mogli započeti proizvodnju i u novoj sezoni

Odbora za poljoprivredu, prehrambenu industriju i vodoprivredu PKV *dr. Jovan Tabakov*, iz Kluba 100 P+ *dr. Veselin Lazić* i *Miroslav-Baja Ivković*, i iz Udruženja poljoprivrednika Subotica potpisnik ovih redaka.

ZAKLJUČCI: Nakon diskusije i usuglašavanja donijeti su sljedeći zaključci: da se u svezi kompletne problematike pšenice, kao strateškog proizvoda, vode zajedničke aktivnosti Republičkih robnih rezervi i svih zainteresiranih subjekata; da Republičke robne rezerve već kupljenu pšenicu na prvom tenderu iz svibnja ove godine (na zeleno) ne puštaju na domaće tržište, kao i brašno, sve dok je tržište uravnoteženo i dok ne postoji potreba za intervencijom; Robne rezerve je potrebno isključiti s domaćeg tržišta i one trebaju intervenirati samo u izvanrednim situacijama; Robne rezerve ne bi trebale otkupljivati pšenicu na domaćem tržištu sve do žetve 2005. godine; da Vlada donese minimalnu zaštitnu cijenu pšenice roda 2004. godine od 8 dinara po kilogramu, plus premiju od 2 dinara po kilogramu i da se premira sva proizvedena količina pšenice; da se ispoštuju utvrđeni pariteti, pšenica-brašno-kruh u odnosu 1-2-4 pri čemu predložena cijena pšenice ne bi utjecala na porast cijena brašna i kruha na tržištu; pošto se očekuju viškovi pšenice roda 2004. potrebno je da država osigura stimulaciju izvoza viška pšenice od 20 posto na prodajnu cijenu; da Narodna banka Srbije smanji obveznu rezervu poslovnim bankama, pod uvjetom da ta sredstva usmjere za kreditiranje otkupa pšenice s kamatom od 5 posto; da se isplata pšenice obavi u dvije rate, i to prva rata do 1. kolovoza, a druga rata do 1. rujna 2004. godine.

OČEKIVANJA: Danas, kada poštovani čitatelji budu imali u rukama ovaj broj našega tjednika, mi ćemo znati jesu li naši zahtjevi usvojeni ili nisu. Žetva je već počela i to je posao koji se ne može odlagati. Nadam se da poljoprivrednici ove godine, kada je pšenica rodila, neće ostati kratkih rukava, kao prošle godine kada je bila nezapamćena suša. Ovo je prvi novac na koji ratari mogu računati i iz tih sredstava se mora započeti nova proizvodnja.

Po riječima stručnjaka iz Instituta za ratarstvo i povrtlarstvo iz Novog Sada, ovako kišnih godina će ubuduće biti samo jedna od deset, a onakvih kao prošle godine, ekstremno sušnih, bar pet od deset. Zbog toga, mi proizvođači očekujemo veću skrb od strane države, jer bez premija i poticaja u značajnijim iznosima proizvodnja više neće biti moguća.

Autor je diplomirani agronom i poljoprivredni proizvođač iz Subotice

Na somborskom Katoličkom groblju oskrnavljeno preko 20 spomenika i križeva

Grobovi ponovno meta vandala

U noći između 2. i 3. srpnja novi incident u Somboru Istraga u tijeku* Čelnici SO Sombor osudili vandalski čin* Predstavnici manjina upoznali matične domovine s nemilim događajem*

Dr. Jasmina Kovačević-Čavlović i Josip Pekanović u obilasku groblja

Na velikom katoličkom groblju u Somboru u noći između petka i subote, 2. i 3. srpnja, oskrnavljeno je oko 20 nadgrobničkih spomenika i križeva. Policija je u subotu ujutro obavila očevid, no, još se službenim priopćenjem tim povodom nije oglasila.

Više ovakvih incidenata u Somboru bilo je početkom 90-ih godina, a prethodni slični slučaj zbio se prije više od godinu dana. Da podsjetimo, početkom ove godine je do sličnih sknavljenja grobova na katoličkom groblju došlo i u Subotici. U Bačkom Monoštoru, u kojem mahom žive šokački Hrvati, u dva navrata je na seo-

skom groblju stradalo oko 40 nadgrobničkih spomenika.

Prema riječima predsjednika somborske podružnice DSHV-a *Josipa Pekanovića*, oskrnavljene grobove je prvi u ranim jutarnjim satima primijetio grobljar ovoga katoličkog groblja, te je odmah prijavio policiji.

»Policajci su usmeno rekli prisutnima da je oštećeno 17 grobova, a mi smo prebrojali više. Policija je rekla da će tek po završetku istrage izdati priopćenje o ovom incidentu. Ovo nije prvi put da je oskrnavljeno katoličko groblje u Somboru. Slični incidenti su bili prije nešto više od

godinu dana nekoliko puta, ali se nije o to me, da tako kažem, 'dizala veća prašina'« kaže Pekanović.

Po njemu, najviše je oštećeno grobova članova mađarskih obitelji, zatim hrvatskih te nekoliko njemačkih. Sve ove manjinske zajednice su o ovom nemilom događaju obavijestile preko veleposlanstava i svoje matične domovine. Među oštećenima je i nadgrobni spomenik *Janosa Hercega* jednog od najznačajnijih književnika na mađarskom jeziku.

OTKRITI POČINITELJE: S posljedicama vandalskog čina upoznata je i generalna konzulica Generalnog konzulata RH u Subotici *dr. Jasmina Kovačević-Čavlović*, koja je odmah po primitku vijesti posjetila ovo katoličko groblje u Somboru.

Zamoljena da prokomentira najnoviji incident na somborskom groblju ona je za »Hrvatsku riječ« izjavila: »Najnoviji događaj, rušenje nadgrobničkih spomenika hrvatskih i mađarskih obitelji u Somboru u noći 2. na 3. srpnja, nastavak je serije incidenata usredotočenih na zastrašivanje i demoraliziranje hrvatske zajednice. Neposredni počinitelji svojom su se bestijalnošću i bahatim primitivizmom obrušili na grobove, upravno u nakani da povrijede i unize duboko zapretene osjećaje pripadnika nacionalne manjine. Kako sam već prije navodila, potrebno je počinitelje ovog nedjela otkriti, jer njihovom tolerancijom i nepridavanjem odgovarajućeg značaja i medijske pozornosti, ostavlja se mjesto težim i učestalijim zlodjelima. Usvajanjem demokratskih standarda u odnosu na manjine, posebice hrvatsku zajednicu, domicilna država je učinila iskorak u odnosu na razdoblje pod dominacijom najpoznatijih

Ivo Sanader, predsjednik Vlade Republike Hrvatske Hrvatsko upozorenje Beogradu

»**A**ko Srbija želi ići prema Europskoj uniji i prihvaćanju demokratskih i europskih standarda, onda mora učiniti sve da Hrvati i Mađari u Vojvodini žive u miru i redu«, rekao je premijer Ivo Sanader u utorak u Budimpešti gdje je boravio na Studijskim daniima Europske pučke stranke, odgovarajući na upit mađarskih novinara. Novinare je, naime, zanimalo može li Hrvatska što poduzeti da se zaustave napadi na Mađare u Vojvodini koji su učestali u posljednje vrijeme. Sanader je rekao kako i Hrvatska i Mađarska moraju upozoriti Beograd da učini sve da takve incidente spriječi.

»Prije nekoliko dana, u subotu u Somboru, oštećeno je oko 30 hrvatskih grobova i naše ministarstvo vanjskih poslova poslalo je Beogradu diplomatsku notu kojom se traži da se to spriječi, jer takve napade ne možemo smatrati pojedinačnim incidentima«, rekao je hrvatski premijer novinarima. ■

haških optuženika s ovih prostora. Manjine – lakmus papir demokracije zamašnjak su bilateralnih odnosa. Republika Hrvatska je srpski narod akceptirala u svim društvenim porama stvarajući mogućnosti za njihovu veću zastupljenost u državnim institucijama. Stoga, preostaje očekivati da će počinitelji ovog nedjela biti sankcionirani, čime će biti unaprijeđena postignuta razina uspostavljene suradnje dviju država u ozračju standarda Europske unije. Naposljetku, preduvjet obostrano korisne i poticajne suradnje je poduzimanje koraka ka jačanju dobrosusjedstva, ubrzanom rješavanju preostalih otvorenih pitanja, održavanju uzajamne ravnopravnosti i provedbi međunarodnim pravom zajamčenih prava manjina na području pod njihovom jurisdikcijom», rekla je dr. Jasmina Kovačević Čavlović.

U utorak poslije podne je trebao biti održan sastanak predstavnika SO Sombor i veleposlanika Republike Hrvatske u Beogradu *Tončija Staničića*, no, zbog blokade ceste, veleposlanik nije stigao na zakazani susret.

SOMBORCI OSUDILI VANDALSKI ČIN: Obavještavajući novinare u Skupštini općine Sombor potpredsjednici Sombora *Marta Horvat-Odri* i *Danijel Koril* rekli su da je ovim činom osramoćen Sombor, grad mira i tolerancije, grad u kojemu se od davnina njeguju dobrosusjedski odnosi i u kojemu su ljudi raznih naroda pritali jedno drugom u pomoć u nevremenu povijesnih zbivanja. Nakon detaljnog uviđaja policije od Izvršnog odbora i Skupštine općine Sombor bit će zatraženo da se obeštete obitelji čiji su grobovi pretrpjeli manje ili veće štete. Neslužbeno, broj oštećenih grobova je i veći, jer su brojne obitelji svoje porušene i izvaljene kamene ploče podigli, te nisu ni podnijeli prijave. Nadležne službe Javnog komunalnog poduzeća »Čistoća« u Somboru, u čijem su sastavu i gradska groblja, tvrde da je pričinjena šteta najmanje u vrijednosti od 200.000 dinara.

Osim osude vandalizma od strane pot-

predsjednika Općine Sombor, slično su reagirali predsjednik Izvršnog odbora SO Sombor *Radislav Jelačić*, predsjednik općinske Komisije za odnose s vjerskim zajednicama *Milan Stepanović*, te predstavnici nekoliko političkih stranaka.

INCIDENTI UNOSE NEMIRE: Incident je u nedjelju osudila i subotička podružnica Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, sa čije je godišnje skupštine upućen zahtjev državnim organima da otkriju i kazne počinitelje.

»U Vojvodini se dešavaju novi incidenti koji unose nemir među građane svih nacionalnosti. Najenergičnije osuđujemo počinitelje svih incidenata, a od istražnih organa zahtijevamo da identificiraju sve počinitelje. Podsjećamo da nisu otkriveni počinitelji brojnih kaznenih djela koja su se dogodila početkom godine, a koja su nedvosmisleno bila inspirirana nacionalnom netrpeljivošću. Nažalost, prostor na kojem se incidenti dešavaju se širi. Tijekom vikenda je na meti bilo katoličko groblje u Somboru gdje je oskrnavljeno dese-

SVM traži Jočićevu ostavku

Ponovno zataškavanje vandalizama

Savez vojvođanskih Mađara zatražio je u ponedjeljak ostavku ministra policije Dragana Jočića.

Ostavka je zatražena zbog neblagovremenog reagiranja policije nakon incidenata protiv pripadnika mađarske nacionalnosti i zato što, kako smatra ta stranka, nije učinio ništa da zaštiti manjine u Srbiji. U priopćenju SVM-a izražava se revolt zbog sknavljenja katoličkog groblja u Somboru i tvrdi da je tamo oštećeno 30 do 40 grobova, među kojima i grob književnika Jánosa Hercega.

Istovremeno, SVM ističe kako su u toj stranci posebno ogorčeni, jer je policija uviđaj u Somboru izvršila »tek poslije višestrukih poziva« i da je u zapisniku konstatirala »oštećenje samo nekoliko grobova«, što SVM tumači kao nastojanje policije da »zataška događaj«.

Reagirajući na incident u Somboru, SVM je optužio Ministarstvo unutarnjih poslova da se »trudi prešutjeti« taj događaj.

tine nadgrobnih spomenika. Od policije tražimo efikasno otkrivanje vinovnika kako bi se obeshrabrili svi koji ispoljavaju takvo bezumlje. Demokratski savez Hrvata u Vojvodini smatra kako je potrebno čvršće povezivanje demokratskih snaga kako bi se sa više suradnje i vizije osnažila mogućnost bržeg napretka« – stoji u priopćenju Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini u povodu najnovijih incidenata u Somboru.

A. R. i D. D.

Završene blokade putova u Vojvodini

Prosvjedima do kratkoročnog rješenja

*Višegodišnji nagomilani problemi s poljoprivredom, naizgled su ovim činom riješeni **

*Neki su zadovoljni postignutim, a neki su ostali nezadovoljni **

Simbolično uništavanje pšenice pred televizijskim kamerama

Piše: Jasminka Dulić

Traktori gdje im mjesto nije

Blokada putova i ovog je ljeta bila aktualna u Vojvodini. Nezadovoljni poljoprivrednici blokirali su ceste diljem Vojvodine u znak nezadovoljstva otkupnom cijenom pšenice. Posljednje vijesti govore o tome da je Vlada Republike Srbije ponudila otkupnu cijenu od 8,5 dinara po kilogramu pšenice, što praktično odgovara cijeni koja je bila ponuđena za kupovinu pšenice na tzv. zeleno, ili kako bismo rekli prema unaprijed dogovorenoj cijeni. Višegodišnji nagomilani problemi s poljoprivredom, naizgled su ovim činom riješeni, neki su zadovoljni postignutim, a neki su ostali nezadovoljni, pa su se čak odlučili i na simbolično uništavanje pšenice ispred televizijskih kamera.

Nažalost bolest poljoprivrede nije trenutačna, nego je kronična, a korijeni sežu do daleke 1945. godine kada je izvršena prva agrarna 'revolucija' kojoj je slijedilo još

nekoliko oduzimanja poljoprivrednog zemljišta od 'kulaka' to jest individualnih vlasnika poljoprivrednog zemljišta. Ovaj proces bio je najizrazitiji u Vojvodini, gdje je i do današnjeg dana značajan dio poljo-

privrednog zemljišta u tzv. 'društvenoj svojini'.

UDRUŽENI U PROSVJEDU: Ono što se može ocijeniti kao pozitivno u ovim prosvjedima poljoprivrednika Vojvodine je to da se prvi put na cijeloj teritoriji Pokrajine provode blokade magistralnih putova, što je u odnosu na nekadašnje sporadične prosvjede na tlu Vojvodine jedna novost. Ove godine protest su zajedno organizirali »Udruga poljoprivrednika Subotice«, »Udruga seljaka Subotice«, »Udruga poljoprivrednika Starog Žednika i Čantavira«, te vojvođanska udruga »100 paora plus«. Ovo jedinstvo je 'zabrinulo' Vladu koja sada panično pokušava spašavati što se spasiti može.

Ali mogu li se dugoročni interesi poljoprivrede kao jedne od značajne privredne grane Srbije, riješiti ovakvim palijativnim mjerama? Sasvim sigurno je odgovor na ovo pitanje negativan. Bilo koja Vlada mora imati na početku svoje 'vladavine' na umu da je poljoprivreda jedna od glavnih proizvodnih grana Srbije, tu je pšenica, kukuruz, voće i povrće, a o stočarstvu i da ne govorimo. Razvijenost poljoprivrede u

Zaustavljen promet

Postignut dogovor o otkupu ovogodišnjeg roda pšenice

Predsjednik Izvršnog vijeća AP Vojvodine *Đorđe Đukić* i potpredsjednik Vlade Republike Srbije *Miroslav Labus*, na konferenciji za novinstvo održanoj u Izvršnom vijeću Vojvodine 6. srpnja obavijestili su novinare da su, nakon sastanaka s predstavnicima žito-mlinskih organizacija i štrajkačkog odbora proizvođača pšenice koji su blokirali putove, postigli dogovor o rješavanju otkupa ovogodišnjeg roda pšenice. Ovaj dogovor, naglasili su, u zajedničkom je interesu svih, kako bi se izbjegla situacija slična onoj u vezi sa otkupom višanja i malina.

Sa žito-mlinskim organizacijama dogovorena je otkupna cijena pšenice u iznosu od 7 dinara po kilogramu sa plaćanjem na tri rate po uobičajenoj dinamici, a 6,5 dinara za plaćanje odmah po predaji pšenice. Vlada Republike Srbije i Izvršno vijeće Vojvodine obavezali su se da plate dinar premije na predanu pšenicu i dodatno pola dinara na prodanu pšenicu, odnosno 1,5 dinara premije ukoliko se pšenica odmah proda. Za ovu namjenu, Izvršno vijeće Vojvodine usmjerit će sredstva koja pripadaju Vojvodini iz privatizacije vojvođanskih poduzeća.

Đukić je istakao da se Izvršno vijeće Vojvodine obvezalo da će do kraja kolovoza raspisati natječaj za nabavku sjemenske pšenice i mineralnog gnojiva uz kamatu od 4,2 posto na godišnjoj razini, dok će Ministarstvo poljoprivrede preko Fonda za poticaj razvoja poljoprivrede intenzivirati odobravanje kratkoročnih i dugoročnih kredita registriranim poljoprivrednim gazdinstvima. Premija za pšenicu direktno će se isplaćivati za registrirana gazdinstva, a za neregistrirana preko žito-mlinskih organizacija. Stoga je Labus pozvao sva gazdinstva da se registriraju, naglasivši da neće biti naplate poreza na zakupljeno poljoprivredno zemljište, odnosno da se ugovori o zakupu neće morati ovjeravati u sudu. On je najavio novu politiku u poljoprivredi, odnosno kako će se od sljedeće godine premiranje kultura obavljati po hektaru, a ne kao do sada po prinosu, te da je stoga potreb-

Sastanak u Izvršnom vijeću Vojvodine

na registracija gazdinstava. Time se stvara osnova da se u agraru vodi politika razvoja.

Labus je naglasio kako je Vlada Srbije ove godine osigurala tri milijarde dinara proračunskih sredstava, što je najviše u posljednjih 15-tak godina. Pored toga, 100.000 tona pšenice otkupljenih »na zeleno« već su uplaćeni paorima. On je najavio da je Vlada donijela odluku o slobodnom izvozu pšenice i proizvoda od pšenice, što otvara mogućnost za bolje poslovanje žito-mlinskih poduzeća. Ukoliko žito-mlinske organizacije odstupe od dogovora da kilogram žita plaćaju sedam dinara, biće im ukinute postojeće i neće im se izdavati izvozne dozvole.

Đukić je također izjavio da je zadovoljan što su sudionici pregovora pokazali toleranciju, razum i konstruktivnost i dodao da je to dokaz da Vojvodina treba imati veće nadležnosti u poljoprivredi od onih koje je dobila »omnibus zakonom«.

zemljama Europske Unije mjeri se litrama proizvedenog mlijeka po hektaru. I sada dolazimo do najvažnijeg pitanja cijele problematike vezane za poljoprivredu. Na kojoj razini je naša ukupna poljoprivredna proizvodnja u odnosu na razvijene zemlje Europe? To je samo jedno od pitanja, drugo pitanje je o efikasnosti i rentabilnosti. Da li je na usitnjenim poljoprivrednim parcelama u prosjeku od pet hektara moguća rentabilna proizvodnja, na primjer, pšenice?

SUBVENCIONIRANJA NEMA: Odgovor na ovo pitanje svakako je negativan, jer u zemljama sa mnogo uređenijom poljoprivredom, proizvodnja žita i kukuruza se na neki način subvencionira, što znači da država svjesno pomaže poljoprivrednike da proizvode određene proizvode. U našoj državi sistem subvencioniranja apsolutno ne postoji. Krajnje je neodgovorno od strane vlade, da danima pred žetvu uopće ne određuje minimalnu cijenu otkupa npr., žita. U 'normalnim' zemljama poljoprivrednik u trenutku oranja parcele već zna kolika će biti cijena njegovog proizvo-

da. Istinu za volju i kod nas se žito ugovaralo na 'zeleno', ali je samo manji postotak poljoprivrednika uspio ugovoriti ovakav otkup. Mnogo je veći postotak onih koji su nekoliko dana pred žetvu odlučili izići na putove i blokirati ih, ne bi li 'saznali' koli-

ka će biti cijena i rokovi isplate njihovog ovogodišnjeg uroda pšenice. Jer, kako kažu poljoprivrednici kad se žito smjesti u silose, onda je već prekasno, oni više nisu 'gazde' svoga proizvoda.

Sastanak udruga poljoprivrednika u Subotici

Održana godišnja izborna skupština Podružnice Subotica DSHV-a

Budući izbori glavna preokupacija

*Martin Bačić izabran za predsjednika Podružnice Subotica DSHV-a * Na općinskim izborima*

moguća koalicija sa SVM-om, a na pokrajinskim izborima moguća koalicija DS-SVM-LSV-DSHV

Piše: Jasminka Dulić

Radno predsjedništvo: Ema Buljovčić, Grgo Kujundžić i Stanka Kujundžić

Na sedmoj redovitoj i izbornoj skupštini podružnice Subotica Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini ponovno je za predsjednika izabran *Martin Bačić*, koji je i u prethodnom mandatu vodio ovu najbrojniju podružnicu. Protukandidati su bili *Bela Lipozenčić* i *Branko Horvat*.

Pod predsjedavanjem *Grge Kujundžića*, i uz prisustvo 126 članova, skupština je usvojila i izvješće o dosadašnjem radu kao i program rada za sljedeći period.

OTVARANJE SKUPŠTINE I KAMPANJE: Skupštinu je otvorio *Josip Gabrić* ističući kako istovremeno otvara i predizbornu kampanju za lokalne i pokrajinske izbore koji će se održati u rujnu. »Da bismo ostvarili svoja prava nije samo dovoljno isticati koliko ima Hrvata u Vojvodini, nego se moramo odazvati i na izbore i potaknuti naše ljude da iziđu i na sljedeće izbore, kao što su izišli i na drugom krugu za izbor predsjednika Tadića. Postoje mogućnosti za nas da dobijemo svoje pravo mjesto u društvu, a ne tražimo ništa drugo do li svoje mjesto pod suncem koje nam pripada«, kazao je Gabrić.

Predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić* je rekao kako se osobito raduje što su uspjeli stranku dovesti u red, i zahvalio se najvećoj podružnici DSHV-a i Martinu Bačiću na pomoći i podršci i na svemu što je učinio za opstanak DSHV-a. *Josip Pekanović* predsjednik podružnice DSHV-a Sombor je rekao kako ova podružnica, druga prema veličini i utemeljena na samom početku stranke, ima jako dobru suradnju sa subotičkom od kada stranka ima novo rukovodstvo. »Pripremamo se i u Somboru za izbore i nadamo se da će od-

govarajući broj naših zastupnika zauzeti svoje mjesto«, rekao je Pekanović.

O POSTIGNUTOM: Martin Bačić je u svom izvješću rekao, kako iznosi svoje osobno stajalište o proteklom periodu od 9. prosinca 2001. godine od kada je na čelu subotičke podružnice. »Odbor je dobro radio jer je subotička podružnica ojačala. Stranka je imala značajnu ulogu u ostvarivanju prava hrvatske nacionalne manjine u koaliciji sa Savezom vojvođanskih Mađara«, rekao je Bačić i istakao kako je jedino u Subotici riješena službena uporaba hrvatskog jezika, ali je iznio i nekoliko kritičkih primjedbi glede pitanja potpunije

primjene hrvatskog jezika u javnim komunalnim poduzećima kao i razmjernog za- pošljavanja Hrvata u javnim službama, općinskoj administraciji i javnim komunalnim poduzećima. »Zapošljavanje u javnim službama i policiji je ključno i tražit će se sastanak predstavnika hrvatske zajednice i novog načelnika policije kako bi se stvari pomakle s mrtve točke«, rekao je Bačić.

Glede mogućih koalicija na predstojećim izborima Bačić je rekao »mnogi čelnici srbijanskih stranaka ne mogu naše ime niti spomenuti, a kamoli da su se zalagali za ostvarivanje prava nacionalnih manjina. Zbog malog broja odbornika ne možemo ništa sami učiniti, a od DOS-a nije ostalo ništa. Samo u koaliciji sa SVM-om možemo ostvariti naša prava, a za pokrajinske izbore moguća je koalicija s Demokratskom strankom, Savezom vojvođanskih Mađara i Ligom socijaldemokrata Vojvodine.« Prema zakonu o lokalnoj samoupravi gradonačelnik, koji će biti izabran neposrednim putem (birat će ga građani a ne odbornici u skupštini kao do sada), dobiva velike ovlasti i zbog toga je ovo pitanje važno, rekao je Bačić i poručio, kako ne treba dati podršku onima koji u proteklom periodu nisu ništa učinili za prava hrvatske

Generalna konzulica dr. Jasmina Kovačević-Čavlović Čestitam na zrelosti

Skupštini podružnice je prisustvovala generalna konzulica Republike Hrvatske sa sjedištem u Subotici dr. Jasmina Kovačević-Čavlović. »DSHV je stranka profilirana tijekom vremena u ozbiljnu političku snagu, posebice u zadnje vrijeme je dobila novi zamah s novim rukovodstvom. Nadam se da će se profilirati na političkoj sceni, bolje reći političkoj areni, Pokrajine i Srbije i nadam se da ćete participirati na svim razinama vlasti. DSHV je pokazao iznimnu zrelost i na tome mu želim čestitati, na zrelosti i plemenitosti koju ste učinili ujedinjenjem što je značajno za cjelokupnu hrvatsku zajednicu. Za očekivati je da će Hrvatsko nacionalno vijeće biti akceptirano od državnih vlasti, a da će se u njemu prevladati podjele koje su postojale u početku«, rekla je generalna konzulica.

U znak zahvalnosti na dosadašnjoj suradnji Petar Kuntić je generalnoj konzulici uručio dar DSHV-a, sliku od slame Jozefine Skenderović

nacionalne manjine.

Bačić se osvrnuo i na ostvarivanje zakonskih prava u oblasti obrazovanja i informiranja. »Situacija u školstvu ne zadovoljava, jer iako imamo HNV i ravnateljke škola iz hrvatske zajednice, nije se ostvarilo ono što je dogovoreno oko upisa u prve razrede. Dok god se HNV i ravnateljke škola ne budu, u vrijeme upisa, sa stali s roditeljima i rekli im javno da na to imaju pravo, neće se ostvariti upis. Primjer toga je Đurđin, gdje se nakon sastanka ravnateljice s roditeljima, broj upisanih smanjio, roditelji su se iznenada predomislili.«

Nitko nema pravo miješati se u uređivačku politiku medija, istakao je Bačić, ali je naglasio i važnost informiranja na hrvatskom jeziku, te probleme koji postoje u ovoj oblasti. »Hrvatska riječ ima problem nedovoljne tiraže, ali smatram da je, iako sam je u početku kritizirao, dobar tjednik, dok program Radio Subotice na hrvatskom jeziku ima vrlo nepovoljno vrijeme emitiranja. S druge strane, Subotičke novine, iako su u obvezi da pišu i na hrvatskom jeziku, voljom uposlenika to ne rade i izgubljene su za nas.«

DISKUSIJE I ZAKLJUČCI: Članovi podružnice usvojili su i nekoliko prijedloga koje su iznijeli diskutanti. *Dužo Runje* je iznio kako su »od najpresudnijeg značaja lokalni i pokrajinski izbori jer ondje možemo realno participirati. Izbori samo što nisu i ovog ljeta sve treba učiniti u pripremi za izbore. Demokracija je proces, a politička stranka je od izuzetnog značaja u tome. Mnogi Hrvati su u drugim strankama, to je dakako njihova sloboda i pravo, ali treba reći da niti jedna demokratska stranka nema u svojem programu ostvarivanje prava nacionalnih manjina i zato smo mi kao stranka specifični i potrebni – jer samo se mi zalažemo za hrvatske odjele u školama, za kazalište, tisak, radijski i televizijski program na hrvatskom jeziku.«

Stanka Kujundžić je također istakla kako je jako važno imati svoje zastupnike u svim općinama gdje Hrvati žive, jer se »samobitnost i interesi ostvaruju tamo gdje živimo a to su općine. Ovo je trenutak da se počnemo organizirati za lokalne izbore i da informiramo naše građane o svemu što je vezano uz iduće izbore«, poručila je nekadašnja dogradonačelnica iz redova DSHV-a. *Bela Lipozenčić* je rekao kako se treba zalagati za dvanaest sati programa na radiju na hrvatskom jeziku, jer mogućnost za to postoji a dva sata u jednom nepovoljnom terminu ne zadovoljava potrebe hrvatske zajednice, što su delegati podržali, kao i zahtjev koji je iznio *Josip Gabrić* da se traže zagarantirana mjesta za nacionalne manjine u republičkom parlamentu, jer, iako je ukinut cenzus od pet posto, i dalje je potrebno priložiti deset tisuća potpisa i osvojiti četrnaest tisuća glasova, što je vrlo teško ukoliko stranka nema osigurane financije. ■

Martin Bačić, predsjednik Podružnice Subotica Lokalni izbori – najvažnija stvar

»Stranka bez odbornika i zastupnika nije stranka. Postavlja se pitanje kako ćemo to postići jer nemamo novaca, izdržavamo se sto posto iz vlastitih izvora, osim tajnice svi rade volonterski, i ne možemo angažirati profesionalne agencije da nas marketinški podrže. Za nas su lokalni izbori najvažnija stvar. Nadam se da hrvatski narod neće više nasjedati na razna lažna obećanja kao što je kruh za tri dinara. Dilema je u stranci hoćemo li imati kandidata za gradonačelnika ili ćemo podržati nekog od koalicijskih partnera. Smatram da ne bismo mogli podržati nijednog Hrvata kandidata za gradonačelnika, a koji nije član DSHV-a, jer ni jedan Hrvat izvan DSHV-a, a to znači iz druge političke stranke, još nije podržao niti jedan prijedlog DSHV-a u Skupštini općine.« ■

Glasovanje

Za predsjednika Subotičke podružnice glasovalo je 128 izaslanika, i od toga je bilo 11 neupotrebljenih i jedan nevažeći listić. Martin Bačić je dobio 85 glasova, Branko Horvat 22 i Bela Lipozenčić 14.

Istovremeno su birani i predsjednici mjesnih organizacija u subotičkoj podružnici. Za predsjednika MO Aleksandrovo izabran je Mirko Tonković, MO Bikovo – Ante Zadro, MO Mali Bajmok – Pere Horvacki, MO Tavankut – Pere Benčik, MO Đurđin – Luka Dulić, MO Mala Bosna – Matilda Pelhe, MO Gat-Ker – Mirko Tumbas, MO Sjever-Jug – Petar Vojnić Purčar, MO Palić – Doma Čović, MO Stari Žednik – Damir Sudarević i MO Bajmok – Stipan Tomašković. ■

DSHV i HNV imaju zajednički cilj

»Zalagat ću se kao predsjednik Subotičke podružnice, a to je u stvari i posao naše stranke i predsjednika, da se riješe svi problemi oko zastoja u radu Hrvatskog nacionalnog vijeća jer smatram neoprostivom greškom da se u godini i pol postojanja samo dva puta sastalo i da su tek prije tjedan dana formirali Odbor za informiranje, što je sve moglo biti urađeno mnogo ranije uz malo truda. Ja ne želim kritizirati rad HNV-a jer nisam član, ali je nužno da ono radi. Smatram da stranka i HNV imaju zajednički cilj, a taj cilj možemo postići samo skupa a nikako razdvajanjem, kao što je bio slučaj oko posjeta Hrvatskoj gospodarskoj komori u Zagrebu 2. srpnja, i smatram da oni, koji su spriječili članove gospodarskog odjela da prisustvuju sastanku u Zagrebu, nisu učinili dobro hrvatskoj zajednici. Smatram da samo zajedničkim snagama možemo ostvariti svoj cilj i sad, kad su se obje stranke ujedinile u jednu, ne bi smjelo biti razdora u HNV-u«, rekao je Bačić nakon svog izbora za predsjednika Subotičke podružnice. ■

Zlatko Kramarić, gradonačelnik Osijeka

Politika je moj slobodni izbor

*Moj lajt motiv je bio – ne činiti ništa tijekom rata čega će se građani poslije rata stidjeti
Nisam nikome dopuštao da uzme pravdu u svoje ruke, uvijek sam rekao da je krivnja individualna,
da ne postoji kolektivna odgovornost i ako netko nešto čini, onda ne čine to svi pripadnici neke etničke,
nacionalne zajednice, nego to čine pojedinci koji za to moraju odgovarati*

Razgovor vodila: Jasminka Dulić

Zlatko Kramarić dugogodišnji je gradonačelnik Osijeka i saborski zastupnik, sveučilišni profesor i pisac brojnih znanstvenih i publicističkih knjiga. Član je Liberalne stranke.

Rođen je 1956. godine u Osijeku, gdje je završio osnovnu školu i Gimnaziju. U Zagrebu je studirao filozofiju, a slavistiku je doktorirao u Novom Sadu i u šali kaže da tu činjenicu ne krije. Bavi se dugo vremena makedonistikom i temama odnosa politike, teorije, književnosti i povijesti, odnosno, odnosa politike i ideologije prema literaturi kroz povijesnu dimenziju. Napisao je desetak knjiga. Do devedestih su uglavnom bile znanstvene, a poslije devedesete one imaju više publicistički karakter. Uvijek je želio biti književnik u onom klasičnom smislu. Član je Društva hrvatskih književnika ali kao teoretičar i znanstvenik, a ne kao pisac u klasičnom smislu te riječi. U posljednje vrijeme se sve više bavi pisanjem te ono čime se bavio na teorijskoj razini pokušava vidjeti kako izgleda i na praktičnoj razini. Trenutno piše roman pod nazivom »Sat hrvatskog«. Oženjen je i otac jednog odraslog djeteta.

HR: Gradonačelnik ste Osijeka od 1990. godine, saborski zastupnik od 1992. godine, pokraj toga ste sveučilišni profesor i pisac. Kako uspijevate spojiti ove ipak različite oblasti djelovanja, budući da se govori kako akademski svijet i svijet politike ne idu skupa i da znanstvenici nisu i dobri političari?

To vjerojatno kažu oni koji imaju otpora prema takvoj vrsti djelatnosti, ali ako se ide ne tako daleko u povijest, do Platona na primjer, on je rekao da bi najbolji vladari i zapravo jedini dobri vladari bili filozofi. Mislim da ima nešto u tome jer upravljanje ipak treba više biti stvar mudrosti, a manje stvar lukavosti ili spretnosti ili nekih drugih aktivnosti koji s mudrošću nemaju puno veze. Iz čak i površnog čitanja moje knjige »Jesu li političari krivi za sve« može se vidjeti, da zapravo i piše čovjek koji politiku doživljava na pomalo ironičan i autoironičan način i možda ta ironija potpomaže da se ovako raznorodne aktivnosti spoje u nešto što eto traje već petnaestak godina i očito, ako je vjerovati građanima,

to i nije tako loše.

HR: Kako uspijevate vremenski sve postići?

Pa kažu da ova moderna politika dopušta da se govori o nekim svojim slabostima. Imam jedan problem a to je problem nesnice, koji nije baš sretna i ugodna bolest, ali ona zapravo omogućava mnogo jer ste dugo budni, pa kad neki drugi ljudi spavaju ili gledaju televiziju, ja čitam i pišem i onda to ide. Osim toga uspio sam odgojiti na fakultetu dvije sjajne osobe koje me na neki način supstituiraju kada nisam u gradu i kada fizički nisam u mogućnosti biti na nastavi. One to rade jako dobro i ja sam sretan da poslije mene nije opći potop, već da sam uspio odgojiti dvoje vrlo zanimljivih ljudi koji će svakako i svoga učitelja nadmašiti.

HR: Član ste Liberalne stranke, koja u Hrvatskoj nema brojno biračko tijelo, pa tako u Saboru ima samo dva zastupnika...

Na žalost, upravo ta je liberalna supstanca u Hrvatskoj krhka još uvijek i nema svoje biračko tijelo. Ono biračko tijelo koje je imala se zadnjih desetak godina nemilice troši, jer je bilo puno disolucija, puno rascola na liberalnoj sceni, pa su građani reagirali tako da nam ne daju povjerenje koje su inače stranke liberalne provenijencije imale ranije. Ali, Osijek je još uvijek oaza liberalizma u Hrvatskoj i za sada se još držimo relativno dobro. U Osijeku je od dvadeset i pet zastupnika osam iz Liberalne stranke.

HR: Koje su to ideje koje Liberalna stranka, odnosno Vi osobno zastupate?

To je promocija građanskih vrijednosti, ljudskih prava, manjinskih prava, prava slabijih subjekata, tolerancija do apsurd, promocija tržišnih principa, i što manje intervencije politike, odnosno države, u prostorima gdje politici nema mjesta. Zalažemo se za građanski pristup demokraciji a ne nacionalni, gdje svi građani bez obzira na svoje etničke, nacionalne, vjerske ili stranačke pripadnosti imaju jednaka prava i jednake obveze, te za modernitet kao praksu poštivanja autonomnosti institucija, što vrlo često nije slučaj, jer politika pokušava kontrolirati vojsku, policiju, akademsku zajednicu, sveučilište. To je nešto što je nama strano jer zastupamo shvaćanje države kao jedne minimalne države, da ona bude što više neki korektiv, a ne da bude dominantna u svakodnevnom životu običnog čovjeka.

HR: Nije li odnos prema državi gdje je ona dominantna prije svega nasljeđe komunizma?

U Hrvatskoj vrlo često upravo zbog te povijesne nemogućnosti, da se svaki puta pozitivno artikulira svoja državnost, odnos prema državi je nešto benevolentniji, manje kritičan. Ljudi vrlo često između društva i države stavljaju znak jednakosti, ne shvaćaju da ako imate obje objekte na neke pojave, da to nije u pitanju kritika države, nego da je to zapravo kritika određenih od-

nosa u društvu i to su te stvari koje na edukativan način treba zagovarati i promicati te vrijednosti. S druge strane socijalna osjetljivost nije nešto što je liberalima strano, iako nas vrlo često doživljavaju kao predstavnike nekog grubog kapitalizma koji nema osjećaja za socijalu. Upravo obrnuto, mislim da mi pokušavamo napraviti taj balans između svijeta rada i svijeta kapitala.

HR: Bili ste sudionik Domovinskog rata, točnije obrane Osijeka. Kako danas gledate na taj period?

Točno, iako nemam neku formalnu potvrdu toga. Bio sam gradonačelnik Osijeka i za vrijeme rata i tim se vremenom i te kako ponosim. Mislim da je u Osijeku ispričana jedna od najljepših priča koje su u ratu ispričane, gdje je moj lajt motiv bio – ne činiti ništa tijekom rata čega će se građani poslije rata stidjeti. Nisam nikome

ondašnjem važećem Ustavu nije bio teritorij Republike Srbije već teritorij Republike Hrvatske, i ako neka vojska dođe na taj teritorij a nije pozvana, onda je to agresija. Ali, bilo je i elemenata građanskog rata. Vrlo je teško definirati to što se događalo, ali u svakom slučaju, barem što se situacije u Osijeku tiče, to je bila klasična agresija.

HR: Kakva je situacija sada u Osijeku, jesu li rane rata zaliječene?

Ako je Osijek nešto veći od Subotice, ima nešto preko 100.000 stanovnika i ako je poginulo preko tisuću ljudi, znači to je oko jedan posto, to je nešto što ne možete nikada nadoknaditi. Što se tiče materijalnih šteta, zgrada, kuća, to se obnavlja i pokušava se uhvatiti ritam s normalnim svijetom. Zato ja kažem da je europeizacija nešto od čega ne trebamo bježati, to je nešto prema čemu trebamo imati odgovor, ali problemi

dopuštao da uzme pravdu u svoje ruke, uvijek sam rekao da je krivnja individualna, da ne postoji kolektivna odgovornost i ako netko nešto čini, onda ne čine to svi pripadnici neke etničke, nacionalne zajednice, nego to čine pojedinci koji za to moraju odgovarati, ali to im se mora i dokazati. Znači inzistiramo na autonomnosti sudstva, pravna država mora funkcionirati i pokušavamo unijeti jedno pomirenje, jedan duh tolerancije u sredinu koja je bila itekako izložena ratu i agresiji. Mislim da smo uspjeli upravo tu liberalne vrijednosti ne samo deklarativno iznositi, nego i pokazati da mogu i na djelu funkcionirati.

HR: U Hrvatskoj, kad se govori o proteklom ratu, govori se o agresiji na Hrvatsku i Domovinskom ratu, a u Srbiji se taj rat kvalificira kao građanski rat.

Ako se ratuje na teritoriju koji i onda i u

u gospodarstvu, nezaposlenost, vode u jedno začarano kolo koje proizvodi nezadovoljstvo, frustracije i onda se to lako može reflektirati ponovno na nekim novim sukobima. Ali, ipak, možemo reći da se doista jedan čitav niz pomaka sada osjeti i da to, također, i oficijelna politika shvaća. Bez obzira što je došlo do promjene vlasti krajem prošle godine, ni ova nova vlast ne može ići ispod europskih ili bolje reći ljudskih standarda i pitanja manjina. Odnosi s Hagom se pozitivno rješavaju.

HR: Osijek i Subotica već dulje vrijeme razvijaju kulturnu suradnju, a očekuje se i uspostava suradnje na drugim poljima. Jesu li Osječani spremni prihvatiti suradnju poslije svega što se dogodilo?

Mislim da tu neće biti nikakvih otpora, poznavajući odnose u Gradskom vijeću. Ljudi shvaćaju da se živi jedni pokraj drugih a

ne protiv drugih, da nama treba tržište, da nama treba komunikacija, da treba doći do nesmetane cirkulacije ljudi, robe, vrijednosti, ideja.

S druge strane, vi imate tu odgovornost da netko, tko ima ratni ožiljak, to može gledati iz jedne sužene perspektive, i vi morate imati razumijevanja za tu perspektivu, ali ona ne smije postati dominantna.

HR: U kojoj je trenutno fazi uspostavljanje partnerskih odnosa između Osijeka i Subotice?

Doći će do razmjene pisama namjere i pokušati ćemo to napraviti što je prije moguće. To prolazi kroz redovitu proceduru gradskog vijeća i mislim da u Vijeću grada Osijeka neće biti nikakvih problema da se to i realizira.

HR: Koliko puta ste do sada posjetili Suboticu?

Ovo je moj četvrti ili peti dolazak u Suboticu u posljednjih sedam, osam godina.

Već negdje 1995. godine se komunikacija otvorila i ona funkcionira.

HR: Kakav je Vaš dojam o gradu Subotici?

Subotica je uvijek na mene ostavljala dobar dojam. Mislim da se radi zapravo o sličnosti jer mi imamo gotovo istu komunikativnu prošlost. Naša povijest je takva da iz tog spremišta možemo izvući te pozitivne stvari, mi smo ljudi sličnih mentalnih sklopova, prema mnogim stvarima se odnosimo na gotovo isti ili sličan način. To je zapravo ta prednost i ta sklonost k ironiji i autoironiji je nešto što pripada nama, ovom srednjeeuropskom kulturnom i civilizacijskom kompleksu. I Subotičani i Osječani dijele taj nerv, i mislim da upravo na tim elementima trebamo graditi partnerske odnose. Svakako da i osječko gospodarstvo i subotičko gospodarstvo treba taj prostor tako da nije ni čudo da su i gospodarstvenici gotovo u isto vrijeme kada i

političari, počeli razmjenjivati posjete, odlaziti na sajmove, kupuje se, razmjenjuje se i formira se teren za neka bolja vremena.

HR: Vidite li sebe u politici za dvadeset godina?

Ja uvijek kažem da je politika moj slobodni izbor, mene nitko nije natjerao, svakako da poneki puta u tim nekim satima dokolice, nesanice, razmišljate trebate li na neki drugačiji način koristiti to vrijeme, ali ovoga momenta mislim da je upravo ovaj vid politike, koji ja pokušavam u Hrvatskoj promovirati, potreban i da treba imati ljude koji će biti uporni, koji će raditi posao koji se ponekad čini apsurdnim. Ali upravo zato što je apsurdan na njemu treba inzistirati, jer ako se prepustimo struji vremena, onda vrlo često zapravo i vi doprinosite tome da javnost mora birati između nekih opcija koje su ekstremne, jer mislim da podjela na lijevo i desno ne samo u Hrvatskoj, nego zapravo bilo gdje u svijetu, ne donosi neku veliku sreću. Mi nismo anglosaksonske zemlje, mi nemamo tu britansku tradiciju ili američku i mislim da je politička raznolikost potrebna. Ja ipak vidim svoje posljednje dane na sveučilištu ili u nekom institutu za književnost, ali za desetak godina čini mi se da ću još uvijek imati mjesta u hrvatskoj politici, ako ne, od 2009. sam već najavio, da bih volio biti član Europskog parlamenta kao član hrvatskog tima. Imajući u vidu pozitivan stav europske unije, mislim da je realno da će negdje do 2009. godine, kad budu izbori za Europski parlament, Hrvatska biti u EU i ja sebe mogu zamisliti kao europskog parlamentarca.

HR: Što je za Vas politika?

Politiku doživljam kao članovi Pariške komune, da građanima uvijek mogu pogledati u oči. To nije mala stvar, jer služite drugima, na dispoziciji ste drugima, a kad se bavite javnim poslom, trebate imati puno takta i strpljenja. Pitanje politike je za pravo pitanje ljudske sreće. Učiniti da ta količina ljudske sreće raste, a do nedavno je zbilja bilo puno nesreće, traume, frustracije i tu sam zapravo možda najbolje godine svoga života potrošio. Ali nije mi žao.

HR: Kakav je odnos Osijeka i Zagreba?

Mogao bi biti puno bolji. Mislim da je u Hrvatskoj na djelu jedan pogrešan koncept centralizacije, da će zapravo Zagreb postati prevelika glava na slabašnom tijelu. Mislim da je ono, što je moj prethodnik *Vlado Gotovac* rekao, točno, da Hrvatska sebi ne smije dopustiti da ima provincije i taj duh provincijalizacije, to je nešto što je i kratkoročno i dugoročno opasno. Nužna je decentralizacija i prakticiranje europske povelje o lokalnoj samoupravi, koja ne smije ostati samo stvar deklaracije, nego mora biti i stvar prakse. U tom pogledu najvažnija je financijska decentralizacija. To je nešto što nas kudikamo više zanima od neke formalne decentralizacije. ■

Kandidati za studente otputovali u Hrvatsku

Put od iznimne važnosti

U Opatiju, Osijek i Zagreb na prijavu razredbenog postupka, polaganje i upis otišlo 43 kandidata iz Vojvodine

Ove se godine za studije u Republici Hrvatskoj iz Vojvodine prijavilo 50, a iz Crne Gore 10 kandidata. Komisiji za profesionalno informiranje i usmjeravanje Hrvatskog nacionalnog vijeća, koju i dalje osobno vodi *mr. sc. Josip Ivanović* (istu komisiju je vodio unazad 5 godina u okviru Hrvatskog akademskog društva) sa željom da studiraju u matičnoj državi – Republici Hrvatskoj – prijavili su se kandidati iz Bačkog Monoštora – 6, Bečeja – 1, Indije – 1, Ljutova – 1, Male Bosne – 1, Sombora – 1, Sonte – 5, Srijemske Kamenice – 1, Srijemske Mitrovice – 3, Stanišića – 1, Subotice – 26, Sida – 1 i Tavankuta – 2 kandidata.

Zbog osobnih razloga, kao što to svake godine biva, sedam kandidata je tijekom vremena organizacije i pripreme odlaska odustalo, tako da je 2. srpnja 2003. godine u Opatiju, Osijek i Zagreb na prijavu razredbenog postupka, polaganje i upis otputovalo 43 kandidata.

U Zagrebu je studente već po višegodišnjoj ustaljenoj praksi dočekao *Hrvoje Salopek* iz Hrvatske matice iseljenika, te je pridobile kandidate zajedno s grupom starijih studenata uputio u Studentski dom »Stjepan Rađić« gdje su smješteni za vrijeme prijave i polaganja razredbenih ispita (od 2. do 15. srpnja). Također je buduće studente opskrbio privremenim X-icama te potrebnim informacijama o boravku u Zagrebu.

»Nakon obavljenih brojnih razgovora, kako sa samim kandidatima tako i s njihovim roditeljima, kandidati su pošli na put od iznimne važnosti kako za njih ponaosob, tako i za hrvatsku zajednicu u kojoj će se po svom uspješnom povratku uključiti u stručnim i znanstvenim područjima za koja su se tijekom studija pripravljali«, kaže predsjednik HNV-a *mr. sc. Josip Ivanović*.

Kandidati za buduće studente ove godine će se prijaviti na sljedeće fakultete:

Agronomski fakultet Zagreb – 3
Akademija dramskih umjetnosti Zagreb – 1
Akademija likovnih umjetnosti Zagreb – 1
Arhitektonski fakultet – dizajn Zagreb – 1
Arhitektonski fakultet Zagreb – 1
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Zagreb – 1
Ekonomski fakultet Osijek – 1
Ekonomski fakultet Zagreb – 4
Fakultet elektrotehnike i računarstva Zagreb – 3
Fakultet hotelijerskog menadžmenta Opatija – 2
Farmaceutsko-biokemijski fakultet Zagreb – 1
Filozofski fakultet – engleski i njemački Osijek – 1
Filozofski fakultet – francuski i španjolski Zagreb – 2
Filozofski fakultet – psihologija Zagreb – 2
Filozofski fakultet – slavistika Zagreb – 1
Kineziološki fakultet Zagreb – 1
Medicinski fakultet Zagreb – 2
Muzička akademija Zagreb – 1
Pedagoški fakultet – psihologija Osijek – 1
PMF – matematika Zagreb – 3
Pravni fakultet Osijek – 2
Stomatološki fakultet Zagreb – 4
Šumarski fakultet Zagreb – 2
Tekstilno-tehnološki fakultet Zagreb – 1
Teološki fakultet Zagreb – 3
Veterinarski fakultet Zagreb – 1
Visoka zdravstvena škola Zagreb – 4

Predsjednik HNV-a na sastanku Glavnog odbora Hrvatskog svjetskog kongresa

Kardinal Vinko Puljić domaćin susreta

*Ovaj je sastanak nužna priprava
za predstojeću Konvenciju HSK-a*

U nedjelju 4. srpnja 2004. godine predsjednik Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine u Srbiji i Crnoj Gori, *mr. sc. Josip Ivanović* sudjelovao je u Zagrebu na pripremnom sastanku za održavanje redovite sjednice Glavnog odbora Hrvatskog svjetskog kongresa u Sarajevu.

Kako stoji u informaciji objavljenoj na siteu HNV-a, po jednoj glasnoj odluci Izvršnog odbora Hrvatskog svjetskog kongresa na sastanak Glavnog odbora HSK-a održao se u Sarajevu od 5. do 8. srpnja 2004. godine u prostorijama Nadbiskupije Vrhbosanske, kao nužna priprava za predstojeću Konvenciju HSK-a, a o čijem se točnom terminu i programu tamo donosila konačna odluka.

Velika je čast što je u nedavnom susretu s predsjednikom HSK-a *prof. dr. sc. Šimunom Šitom Corićem*, kardinal i nadbiskup vrhbosanski *Vinko Puljić* ponudio da osobno bude domaćin ovog značajnog susreta.

Predviđen je susret s vodećim Hrvatima iz političkog i kulturnog života Bosne i Hercegovine, vjersko-kulturna večer u sara-

jevskoj katedrali na čelu s kardinalom Puljićem i konferencija za tisak za sve BiH-medije, a koja bi nakon toga bila i po povratku u Zagreb 9. srpnja 2004. godine.

Na sastanak Glavnog odbora HSK-a pozvan je i *preč. dr. Andrija Kopilović* u svojstvu predsjednika Odbora za autohtone Hrvate u okviru Hrvatskog svjetskog kongresa.

Konstitutivna sjednica Odbora za kulturu HNV-a

Predstoji izrada programa

U subotu 3. srpnja u Uredu HNV-a održana je konstitutivna sjednica Odbora za kulturu Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine u Srbiji i Crnoj Gori.

Za predsjednika Odbora za kulturu imenovan je *Stipan Stipić*, poljoprivrednik iz Subotice, a za članove su imenovani: *dr. Milka Drašković-Groždanović* iz Belegiša, *Milivoj Prčić*, odvjetnik iz Subotice, *Vladimir Bošnjak*, privatni poduzetnik iz Novog Slankamena i *Saša Marjanušić* iz Subotice.

Na konstitutivnoj sjednici zbog spriječenosti predsjednika HNV-a *mr. sc. Josipa Ivanovića*, nazočan je bio *Berislav Skenderović*, član Izvršnog odbora Vijeća zadužen za kulturu.

Nakon konstituiranja Odbora za kulturu usvajanjem Poslovnika o njegovom radu dogovoreno je da će se izraditi program rada Odbora na bazi Programa rada Vijeća za 2004. godinu, kao i na bazi prijedloga članova na sljedećoj sjednici Odbora.

Do kraja godine na proizvodima kolektivni robni žig

Najbolje iz Vojvodine

**THE BEST OF VOIVODINA
НАЈБОЉЕ ИЗ ВОЈВОДИНЕ
NAJBOLJE IZ VOJVODINE**

Savjet za standardizaciju pokrajinskog Tajništva za privredu započeo je aktivnosti na popunjavanju prijave za registraciju proizvoda kod Zavoda za intelektualnu svojinu, kako bi do kraja godine

Pokrajina dobila proizvode koji će nositi oznaku kolektivnog robnog žiga »Najbolje iz Vojvodine«.

Članovi Radne grupe zaduženi za realizaciju ovog programa, podnijeli su na sjednici 5. srpnja izvješće članovima Savjeta u kojem se navodi da su sve planirane zadatke uspješno ostvarene, čime je omogućen daljnji nastavak realizacije ideje da se najbolji proizvodi iz Vojvodine uspješno plasiraju na druga tržišta. Tome u prilog ide i usvajanje prijedloga kolektivnog robnog žiga, čiji je autor *Branislav Radošević*. Najbolji vojvođanski proizvodi ponijet će ovaj žig, koji će svjedočiti o njihovoj ekskluzivnosti i predstavljati geografsku oznaku, kojom će se izdvojiti i šire zaštititi na tržištu. Elementi koji su žigom predstavljeni asociraju na najbolje, a upotrijebljeni su zelena boja i klas žita, koji jasno ukazuju na vojvođansko podneblje. Kako je zaključeno na sjednici Savjeta za stan-

dardizaciju, osnovni cilj je da se osigura zaštita tradicionalnih vojvođanskih vještina i najboljih proizvoda, kao i da se omoguću njihov uspješan plasman na europsko tržište. ■

O posjetu delegacije Izvršnog vijeća AP Vojvodine Gradu Rijeci

Zadovoljni statusom Srba u Hrvatskoj

Pokrajinska vlada će u okviru svojih mogućnosti podržati rad Srpskog kulturnog društva »Prosvjeta«, izjavio potpredsjednik Izvršnog vijeća APV dr. Duško Radosavljević

Potpredsjednik Izvršnog vijeća AP Vojvodine dr. Duško Radosavljević i pomoćnik pokrajinskog tajnika za lokalnu samoupravu i međuopćinsku suradnju *Katica Bengin* govorili su na konferenciji za novinare u utorak o prošlotjednom posjetu delegacije Izvršnog vijeća APV Vijeću srpske nacionalne manjine Grada Rijeke i Srpskom kulturnom društvu »Prosvjeta« u Rijeci.

Tijekom prošlotjednog posjeta vojvođanska delegacija razgovarala je s predstavnicima županijskih vijeća i predstavnicima lokalnih samouprava o zakonskoj regulativi, koja se tiče položaja nacionalnih manjina u Hrvatskoj. Razmijenjena su iskustva u svezi Zakona o nacionalnim manjinama u SiCG i položaja nacionalnih manjina u AP

Vojvodini. Kako je potpredsjednik Radosavljević naglasio, bilo je riječi i o funkcioniranju manjinskih institucija, o odnosu lokalne samouprave prema manjinskim zajednicama i sudjelovanju pripadnika nacionalnih manjina u zakonodavnoj i izvršnoj vlasti na lokalnoj razini. Također, jedna od tema razgovora bila je i sadašnji status i povratak imovine za više tisuća izbjeglica iz Hrvatske koji žive u Vojvodini.

Potpredsjednik Radosavljević je izjavio kako su predstavnici nacionalnih manjina, pa i srpske, prisutni u političkom životu Hrvatske na svim razinama. Izraženo je veliko zadovoljstvo radom Srpskog kulturnog društva »Prosvjeta«, a potpredsjednik Radosavljević je rekao kako će Pokrajinska vlada, u okviru svojih mogućnosti, podržati rad ovog društva, s obzirom da ono predstavlja »krunsku ustanovu kulture« Srba u Hrvatskoj. ■

Odlukom Matične komisije VANU

Izabrani vojvođanski akademici

Matična komisija za osnivanje Vojvođanske Akademije znanosti i umjetnosti na sjednici održanoj 5. srpnja donijela je odluku o izboru članova Vojvođanske akademije znanosti i umjetnosti.

U skladu s Poslovnikom matične komisije od prijedloga 37 prijedloga u članstvo VAZU izabrano je 15 članova. Za redovne članove Vojvođanske akademije znanosti i umjetnosti izabrani su *Bela Ribar*, dosadašnji član Srpske akademije znanosti i umjetnosti i Mađarske akademije znanosti i umjetnosti, *Rudolf Kásztori*, dosadašnji član Mađarske akademije znanosti i umjetnosti, *Julijan Tamaš*, dosadašnji član Ukrajinske akademije znanosti i umjetnosti.

Za dopisne članove izabrani su: iz oblasti prirodno matematičkih znanosti *Endre Papp*, *Bratislav Tošić*, *Ferenc Gál* i *Pavle Tomić*; iz oblasti znanosti o poljoprivredi *Srbislav Denčić*, iz tehničkih znanosti *Miloš Tešić* i *Milorad Miloradov*; iz medicinskih znanosti *Vera Diklić*, *Slobodanka Latinović* i *Branimir Gudurić*; iz humanitarnih znanosti *József Szalma* i *Lajos Gönc*.

Matična komisija je konstatala da pojedine oblasti znanosti i umjetnosti nisu zastupljene među izabranim članovima, o čemu će Vojvođanska akademija znanosti i umjetnosti voditi računa u svom budućem radu.

Konstitutivna sjednica Vojvođanske akademije znanosti i umjetnosti održat će se polovinom srpnja ove godine. Na toj sjednici bit će izabran predsjednik Vojvođanske akademije znanosti i umjetnosti, razmotrena osnovna opredjeljenja organizacije rada Akademije, osnovni sadržaj Statuta i organizaciono tehnička pitanja vezana za početak rada Akademije.

Sastanak hrvatskih i srbijanskih državnih dužnosnika

O položaju manjina

Hidajet Bišćević

Nacionalne manjine trebaju rješavati pitanja svog položaja u sklopu zemalja u kojima žive, zaključak je državnih dužnosnika Hrvatske i Srbije nakon sastanka koji je u Zagrebu održan 5. srpnja. Domaćin sastanka bio je državni tajnik za politička pitanja u Ministarstvu vanjskih poslova Hrvatske *Hidajet Bišćević*, a sa srpske strane sudionik je bio zamjenik republičkog ministra za dijasporu *Aleksandar Čotrić*. Razgovaralo se o položaju manjina u dvjema zemljama.

Kako stoji u priopćenju izdanom poslije susreta, Bišćević je Čotriću prenio zabrinutost i uznemirenost zbog sknavljenja oko dvadeset nadgrobnih spomenika i križeva na katoličkom groblju u Somboru u noći između 2. i 3. srpnja. U tom kontekstu, on je izrazio očekivanje da će biti poduzete potrebne mjere za sprečavanje i otklanjanje sličnih incidenata i stvaranje političkog i društvenog ozračja u kojem se takvi incidenti neće događati.

Aleksandar Čotrić

Mr. Petar Teofilović, pokrajinski ombudsman, o međunacionalnim incidentima u Vojvodini

Izbjegavati preuranjene kvalifikacije

Sva sporna pitanja mogu biti riješena bez ugrožavanja i povrede osnovnih ljudskih prava i sloboda a s osnovnim ciljem očuvanja upravo specifične raznolikosti koja karakterizira život svih nas na prostoru AP Vojvodine

U regijama poput Vojvodine suživot u višenacionalnoj sredini je način života kojim stanovnici žive već stoljećima. I uvijek je na žalost prisutan jedan broj agresivnih grupa i pojedinaca koji pomisle da su izvan zakona i da su njihove nasilničke i necivilizirane metode rješavanja sukoba ili sporova jedine ispravne.

Vandalsko ponašanje, nasilništvo i monstruozi čini su akti koji sigurno uz svaku osudu zahtijevaju prije svega poduzimanje detaljnih istražnih mjera od strane nadležnih institucija i naravno pravovremeno kažnjavanje počinitelja. Efikasna i pravovremena akcija MUP-a u otkrivanju osumnjičenih za teško krivično djelo, počinjeno u noći između 25. i 26. lipnja 2004. godine u Temerinu, je upravo jedan od adekvatnih načina da se reagira.

Ured Pokrajinskog ombudsmana iskreno vjeruje i zna da sva sporna pitanja mogu biti riješena bez ugrožavanja i povrede osnovnih ljudskih prava i sloboda a s osnovnim ciljem očuvanja upravo specifične raznolikosti koja karakterizira život svih nas na prostoru AP Vojvodine.

Apeliramo i na sve relevantne čimbenike-nositelje javnog i institucionalnog života da u svojim izjavama daju prednost rezultatima istrage organa reda a ne preuranjene kvalifikacije koje mogu dodatno opteretiti međunacionalne odnose. Na taj način će se svakako mnogo više doprinijeti očuvanju tolerancije i razumijevanja, osnovnih ljudskih vrijednosti.

Još jedan međunacionalni incident u Vojvodini

Novi napadi na Mađare

U Subotici su u subotu navečer, 3. srpnja, napadnuta četvorica tinejdžera mađarske nacionalnosti. Predsjednik Saveza vojvođanskih Mađara *József Kasza* osudio je taj incident, koji se dogodio u blizini naselja Prozivka.

»Četvorica mladića mađarske nacionalnosti u subotu navečer išli su kućama prema Prozivci, kada su ih pretukli mladići srpske nacionalnosti. Jedno dijete leži u bolnici i ima unutarnje krvarenje«, izjavio

je za medije *József Kasza*.

Kasza je za B92 izjavio da je odnos Vlade Srbije prema incidentima sramotan. On je podsjetio da je premijer Koštunica prije nekoliko mjeseci obaviješten o događajima u Vojvodini, ali da do sada ništa nije poduzeto da se incidenti spriječe: »To je danas situacija u Srbiji, to je danas položaj nacionalnih manjina, to je danas odnos Vlade prema ovoj pojavi. A o gospodinu *Koštunici* ja više nemam riječi kojima ga

osloviti, jer ministar policije je njegov najbliži suradnik. Za divno čudo, u Temerinu je policija odmah otkrila počinitelje, ali ta policija do danas nije objavila ni jedno ime počinitelja napada na pripadnike mađarske nacionalne manjine«, rekao je Kasza.

Predstavnici SVM-a 13. srpnja će pred američkim Kongresom prikazati dokumentaciju, fotografije i snimljeni materijal o incidentima protiv Mađara u prošloj ovoj godini.

Filmski i TV redatelj Branko Ištvančić

Od ideje do filma

*Prve filmove snimao je u zavičajnom Tavankutu na 8 mm filmskoj vrpici **

Izgleda da nije potrebno imati dobar scenarij, da bi dobili sredstva, nego nešto sasvim drugo

Piše: Željka Vukov

Branko Ištvančić rođen je 1967. u Subotici. Prve filmove snimao je u zavičajnom Tavankutu na 8 mm filmskoj vrpici. Prvi snimljen amaterski film je snimio 1982. godine pod nazivom »Pokretne slike moga dide«. Ubrzo nakon toga, 1983. godine, snimljen je i drugi film »Berber na biciklu«. Ovaj posao je učio od prvog nastavnika filma *Zoltána Siflisa*, redatelja i pedagoga iz Subotice. Prije studija je radio na željezničkoj pruzi Subotica – Sombor – Vinkovci kao prometnik vlakova u stanici Tavankut. Diplomirao je filmsku i TV režiju 1999. godine na Akademiji dramskih umjetnosti u Zagrebu.

Tijekom studija režirao je kratki igrani film »Rastanak« 1993. First Film Foundation iz Londona uvrštava ga u program New Direction, u izbor šest najzapaženijih filmova mladih europskih redatelja. Bio je asistent režije u filmovima *Zrinka Ogreste* »Isprani« 1995. i »Crvena prašina« 1998. Prije dvije godine se zaposlio na HRT-u, gdje je režirao brojne dokumentarne filmove, obrazovne emisije, serijale i igrani film. Član je Društva hrvatskih filmskih redatelja.

NAGRADE I USPJESI: Dokumentarni film »Plašitelj kormorana« hrvatska filmska kritika uvrstila je među najbolje dokumentarne filmove devedesetih godina u Hrvatskoj. Ovaj film je snimljen 1998. godine.

»Prvi samostalni, amaterski, dokumentarni film sam snimio u Subotici 1982. godine, na 8 mm traci u trajanju od 10 minuta. To su pokretne slike moga dide, koji plete 'košareve od pruća' i priča o svom životu. Ovaj film je nagrađen na nekoliko festivala amaterskog filma. Ubrzo nakon toga, već 1983. je snimljen novi film, pod nazivom 'Berber na biciklu'. To je amaterski, samostalni film, koji je također snimljen u Tavankutu. U njemu se govori o neobičnom zanimanju brice – 'berbera' koji, 'brije i šiša po salašima i njivama',

putujući na svom biciklu i bez briačnice. Ovaj film je također prikazan na više amaterskih festivala. Godine 1992. režirao sam nijemi film 'Križ mojih ruku'. Iste godine je režiran film 'Autobiografija' koji je morao napraviti svaki student. Film 'Rastanak' je kratki igrani film u boji. Ovaj film je uvršten u program za izbor šest najzapaženijih mladih europskih redatelja New Directions. 'Zlatna uljanica' je naziv sljedećeg filma, koji je dobio nagradu Glasa koncila za promicanje etičkih vrijednosti na filmu na Danima hrvatskog filma 1996. godine» kaže Branko Ištvančić. Tu su još mnogi filmovi: »Zamrznuti kadar« 1999. godine; »Željeznicu guta već daljina' 2000. godine; »Čelični zagrljaj« 2001. godine; 'Teta Liza' 2002. godine, iste godine je režirao i film pod nazivom 'Lovac na pu-hove'.

Ono što je sada najaktualnije je film pod nazivom »Bunarman«, koji je režiran 2003. godine, za kojeg je dobio mnogo brojne nagrade i s kojim se predstavio na mnogobrojnim filmskim festivalima. Ovaj film je ušao u program jednog od najvećih festivala za dokumentarne filmove »Sil-verdocs 2004«, koji je održan u okviru američkog filmskog instituta u Americi. Kako nam priča Branko Ištvančić, ono što je bitno je da se do sada na tom festivalu nije predstavio niti jedan hrvatski film. Iako je sudjelovao na mnogobrojnim festiva-

lima, ovo je jedan od najvećih festivala. Iz tog programa se bira film koji ide na nominaciju za Oskara.

CILJEVI U BUDUĆNOSTI: »Ono što je kod mene glavni problem je to, što još uvijek nisam napravio dugometražni igrani film. Postoje već tri scenarija, ali tu su glavni problem – financije. Nakon svih ovih uspjeha u vezi dokumentarnih filmova, doživio sam nekakvu vrstu ignoriranja od strane Ministarstva kulture, koje je jedino i glavno za financiranje. Oni svake godine dodjeljuju sredstva za igrane i dokumentarne filmove. Iako svi hvale moj rad, još uvijek nisam ništa dobio. Dvije godine nije objavljen natječaj, jer nije bilo sredstava radi raznih problema, jer je novac bio potrošen na druge stvari. Radi tih problema mi moramo čekati svoju prvu priliku, kažem mi, jer nisam ja jedini redatelj koji nije dobio nikakva sredstva za ostvarenje onoga što radim. Ima nas više mladih redatelja, koji čekamo da svoje znanje i umijeće prikažemo na filmskom platnu, u kazalištu, ili negdje drugdje. Svi se čude kako u Hrvatskoj ima loših filmova, a ja mislim da imamo dobre scenariste, samo je problem u tome što to nitko ne vidi. Izgleda da nije potrebno imati dobar scenario, da bi dobili sredstva, nego nešto sasvim drugo«, kaže Branko Ištvančić.

Neke od želja, koje se u skorije vrijeme trebaju i početi ostvarivati, je film o sla-

markama, pod nazivom, »Od zrna do slike«.

»To je nešto što je zanimljivo u Hrvatskoj. Bio bi to jedan veliki projekt, koji bi se snimao ovdje i to u godinu dana, kroz sva četiri godišnja doba. To je zamišljeno tako da slamarke siju žito u svom vrtu i to starinske vrste žita. Zamišljeno je tako da bude prikaz od sijanja žita, sve do stvaranja umjetnosti, točnije pravljenje slika od slame. To bi bio cjelokupan prikaz tih vrijednosti. Bila bi to jedna velika produkcija, na kojoj bismo uskoro trebali početi raditi, točnije, to bi se moglo početi ostvarivati već na jesen. Promocije i premijere bi bile u Subotici i Zagrebu. Na neki način, to bi bio moj doprinos svome narodu. S televizijom već nekoliko godina planiram napraviti film o *Peri Tumbasu Haji*, našem legendarnom tamburašu, gdje bih volio da sudjeluje ansambl 'Hajo', *Stipan Jarama-zović* i Subotički tamburaški orkestar. To već godinama planiramo i sada bi se to trebalo ostvariti. Ovaj film se planira za iduću godinu« kaže mladi redatelj. U nekoj budućnosti voljeo raditi i serijal o bunjevačkim običajima, kao što je Dužijanica, polivači i mnogo toga. To je za sada ideja koju treba razraditi. No, ovdje, u Subotici, kako kaže Ištvančić, ima toliko toga, te se nada da će se sve to polako i ostvarivati. No, ipak ono što on sada najviše očekuje je njegov prvi igrani film. ■

VIJESTI

Otvoreni natječaji u Nacionalnoj službi za zapošljavanje

Nacionalna služba za zapošljavanje – Fili-jala Subotica, obavještava poslodavce da su raspisani natječaj za poticanje novog zapošljavanja, koji je otvoren do 31. listopada, potom natječaj za dodjelu subvencija za zapošljavanje nezaposlenih osoba – pripravnika, koji ostaje otvoren do ispunjenja kvote prema Programu rada za 2004. godinu i natječaj za poslodavce koji u skladu sa zakonom angažiraju pripravnike – volontere po ugovoru o volonterskom radu radi dodjele novčane pomoći nezaposlenim osobama za vrijeme osposobljavanja. Sve bliže informacije u vezi natječaja mogu se dobiti u Filijali u Subotici, Trg slobode 3, i u ispostavama u Bačkoj Topoli i Malom Idošu.

Konferencija ALD-a u Barseloni

Gradonačelnik *Géza Kucsera* informirao je novinare o prošlotjednom boravku u Barseloni gdje je skupa s šefom Agencije za lokalnu demokraciju u Subotici *Stan- kom Parać* i *Imre Kernom* koji je član Izvršnog odbora ALD-a prisustvovao konferenciji na kojoj je izabrano novo čelništvo ALD-a, a u koji su ponovno ušli i predstavnici Srbije: *Imre Kern* iz Subotice i *Dobrica Milovanović* iz Kragujevca. Na ovom sastanku se govorilo o aktualnostima u okviru euroregionalne suradnje, apliciranju za europske fondove i zastupljenosti i pojedinim organima, te o drugim temama vezanim za uključivanje građana u proces odlučivanja.

Kompanija »Vojput« rekonstruirala 7 km puta

Otvorena je za promet dionica puta M-24 na relaciji od Bajnatske ulice duž Senčan-skog puta do uključenja na autocestu na petlji Subotica-Istok. Kompanija »Vojput« rekonstruirala je 7 kilometara puta, a kolo-voz je proširen za više od 3.000 četvornih metara. U noseći kao i u gornji dio ove di-onice ugrađeno je po 40 tisuća tona asfal-ta. Iako su radove, koji su počeli 1. lipnja

pratili česti kišni periodi, dionica puta M-24 završena je prije roka, a kompanija »Vojput« zahvaljuje građanima koji imaju posjede duž rekonstruirane dionice na su-radnji i razumijevanju tijekom ovog posla.

Proslava blagdana Blažene Marije Petković

misa početi u 18.30 sati. Nakon svete mise bit će održana kratka pobožnost u kapelici Bl. Marije Petković i štovanje njenih moći.

Na dan smrti blažene *Marije Propetog Isusa Petković*, 9. srpnja, crkva slavi njen rođendan ulaska u nebo. Proslava ovog blagdana će se održati 9. srpnja, u župi Sv. Roka, u Subo-tici, gdje će svečana sveta

Na Paliću počinje 16. etnokamp

Od 9. do 18. srpnja na Paliću će biti održan 16. Etnokamp, tj. kamp za njegova-nje narodnih tradicija. Sudionici kampa mogu sudjelovati u obrtničkim i muzičkim radionicama, u okviru kojih rade nastavnici – iskusni majstori iz Subotice i okolice. Cijena kampa je 3.800 dinara u što je uračunato devet punih pansiona i materijal korišten u radionicama, a treba ponijeti šator, vreću za spavanje, te pribor za jelo. Informacije se mogu dobiti od organizato-ra *Gézé Vása*, na telefon 44-545, *Lacko Ilésa* 30-342 i *Lehela Horváta* 546-827.

Obnavljanje gospodarske suradnje

Dopredsjednik SO Subotica *Lazar Bara-ković*, dopredsjednik Izvršnog odbora SO Subotica *Mirko Ostrognac*, te predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini *Petar Kuntić* posjetili su 2. srpnja Hrvat-sku gospodarsku komoru u Zagrebu gdje su se sastali s predsjednikom HGK *Nada-nom Vidoševićem*. »Želimo obnoviti go-spodarsku suradnju sa poduzećima i podu-zetnicima iz Hrvatske u onom obimu ka-kav je nekada bio i osigurati prisustvo hr-

vatskih trgovačkih i proizvodnih kompani-ja ovdje« rekao je Ostrognac po povratku iz Zagreba. »Drugi aspekt sastanka odno-sio se na našu želju da se ugovore od-ređene kooperacije naročito u oblasti po-ljoprivredne proizvodnje, na primjer indu-strijskog bilja za hrvatsko tržište ili za for-miranje mini farmi, i eventualno da se omogući kreditiranje malih poduzetnika od strane hrvatskih banaka. Ovaj razgovor je dosta ozbiljno shvaćen, obećana nam je vrlo brza procedura i već pripremamo do-datne informacije o mogućim projektima suradnje koje su nam zatražili«.

TV divani od jeseni

Posljednja televizijska emisija na hrvat-skom jeziku »TV divani« emitirat će se na drugom kanalu Televizije Novi Sad u ne-djelju 11. srpnja u 18.30, kada će uslijediti pauza u okviru ljetne sheme programa. U emisiji će između ostaloga biti prilozi o održanoj izbornoj skupštini Subotičke podružnice Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, obilježavanju Dana državno-sti Republike Hrvatske u Subotici, Go-dišnjoj skupštini Hrvatskog kulturnog cen-tra »Bunjevačko kolo«, predstavljanju knjige »Jesu li političari krivi za sve?« *Zlatka Kramarića*, itd.

Nakon ljetne sheme, redovito emitiranje TV divana nastaviti će se u rujnu 2004. go-dine.

tv divani

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađordev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,

telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Sjednica Skupštine općine

Novi Počasni građani i dobitnici priznanja Pro urbe

Počasni građani Subotice ove godine bit će građevinski inženjer *Laslo Babić* i pisac i prevoditelj *Sava Babić*, odlučili su vijećnici Skupštine općine na sjednici održanoj u utorak, 6. srpnja. Gradsko priznanje Pro Urbe dobit će *Valerija Burkuš*, *Mara Ivković Ivandekić*, *Mihajlo Jančikin*, dr. *Peter Odri* i dr. *Laszlo Szeles*. Ova priznanja bit će im uručena 1. rujna na svečanoj sjednici Skupštine općine.

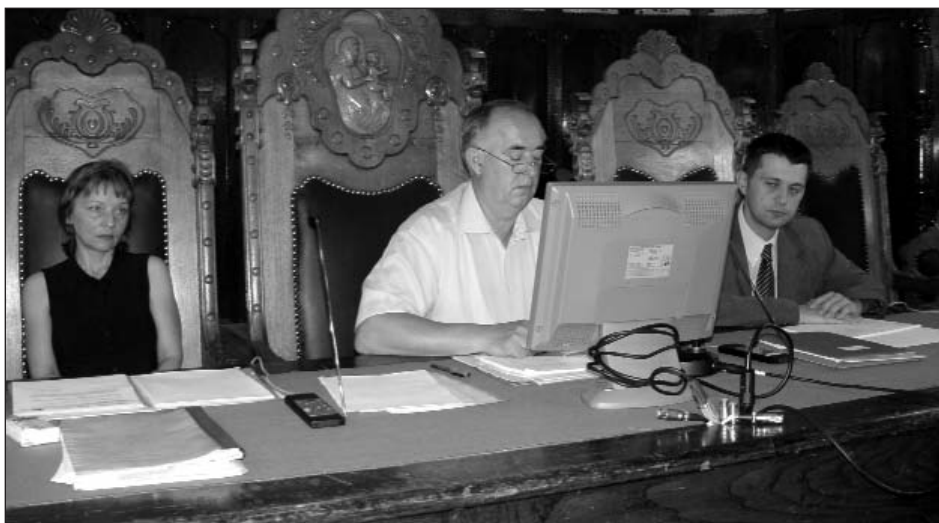
Vijećnik *Mirko Bajić* zatražio je na sjednici da se glasuje o smjeni *Gyengyike Voros Kocsmik* s mjesta tajnice Skupštine općine, jer nije pokrenut postupak zbog nenamjenske potrošnje proračunskih sredstava. Riječ je o oko 200.000 dinara kojima je, kako je naveo Bajić, plaćen račun za mobilni telefon *Jozsefu Kaszi*. Njegov je prijedlog odbijen.

Bajić je također zatražio objašnjenje zašto se program rada JP »Dimnjačar« nije našao na dnevnom redu sjednice. Članica

Izvršnog vijeća zadužena za komunalije *Marija Solja* odgovorila je da će se to pitanje naći na sljedećoj sjednici parlamenta. Iako je bilo polemičkih tonova i na račun programa rada JP »Zavod za urbanizam« vijećnici su većinom glasova usvojili prijedlog. Na dnevnom redu sastanka bila je i točka posvećena sporazumu o suradnji partnerskih gradova Subotice i Osijeka, međutim ona je skinuta s dnevnog reda. Kako je objasnio gradonačelnik tekst sporazuma u oba grada mora biti isti i treba se usuglasiti. Na inicijativu vijećnika *Laszla Gyule* Skupština se u utorak izjašnjavala i o prijedlogu da se u središte grada vrati »Kaponjski spomenik«, obilježje povijesti mađarskog naroda. Glasovanjem je ustanovljeno da ta inicijativa nema potporu većine vijećnika gradske skupštine.

J. S.

Ažuriranje biračkih popisa

Odjel za opću upravu i zajedničke poslove Općinske uprave Subotica u cilju ažuriranja općeg biračkog popisa općine Subotica, poziva sve građane koji imaju prebivalište na teritoriju općine Subotica ili status raseljene osobe s boravištem u Subotici, a koji su na prošlim izborima uočili odstupanje u podacima evidentiranim u općem biračkom popisu, odnosno obavijesti za glasovanje (upis osobnog imena, adrese, JMBG-a i sl.) u odnosu na podatke naznačene u osobnoj iskaznici da se obvezno obrate Odjelu za opću upravu i zajedničke poslove Općinske uprave Subotica, Gradska kuća, Trg slobode 1. polukat soba 14. svakog radnog dana od 7 do 14 sati, ili u mjesni ured na terito-

riju naseljenog mjesta u kojemu žive, ustaljenim radnim danima u vremenu od 7 do 14 sati.

Ispravci se mogu vršiti isključivo uz predodjenje osobne iskaznice iz razloga što podaci o osobi upisanoj u birački popis općine Subotica treba da su identični s podacima u osobnoj iskaznici.

U cilju ažuriranja posebnih evidencija kao sastavnog dijela općeg biračkog popisa općine Subotica, pozivamo sve građane koji imaju prebivalište u Subotici a boravište u inozemstvu i nisu bili upisani u birački popis općine Subotica po osnovi tog statusa ili postoje odstupanja u podacima, da se obvezno obrate navedenom Odjelu ili mjesnom uredu radi evidentiranja nastale promjene.

Cijeli grad piše

Nosim Osijek oko vrata

OSIJEK – U srpanjsko predvečerje, dok se živa još uvijek zadržava oko 30. stupnja, na terasi Radija plus u središtu Osijeka ispijamo »naše pivo«, djevojka koja nas poslužuje u šali izgovara poznati slogan, »pusti priče – uzmi pivo«. No mi smo se zbog priča i okupili, točnije rečeno, zbog promocije zbornika natječaja za kratku priču pod nazivom »Nosim Osijek oko vrata«, čiji je nakladnik »Osječki dom«.

Okupili smo se ovdje da kažemo riječ, dvije o ovoj knjizi koja je u stvari zbornik kratkih priča s natječaja kojega je naš list raspisao u prvoj polovici prošle godine a namjera nam je bila zaintrigirati čitav naš grad da piše, rekao je, pozdravljajući nazočne autore i goste glavni urednik Osječkog doma *Dario Topić*. I moram priznati, bili smo zapanjeni. Priče su stizale svakodnevno, bilo da ih je donosio poštar, elektronska pošta ili građani osobno. Stigla je 61 priča i upravo toliko ih sadrži zbornik koji je pred vama. Projekt »cijeli grad piše« u sklopu kojega je naš gradski list proveo natječaj za kratku priču, urodio je plodom, potaknuo je nešto najbolje u nama. Čudesni autori i nevjerojatna količina prsteće spisateljske energije nisu samo dokaz pismenosti, već i izuzetne komunikacijske vještine toliko karakteristične za grad u kojemu živimo.

O VOLJENOM GRADU: Tri prvonagrađene priče honorirane su s 4500 kn, što nije neki novac, no puno govori o riješenosti da se progovori o voljenom gradu. Motiv je nešto u nama u najintimnijem i najosjetljivijem dijelu grada koji svatko od nas uvijek nosi sobom. A grad u kojemu živimo sastoji se od stotinu tisuća takvih osobnih gradova. I lijepo je, zbog usporedbi i nadopunjavanja, povremeno pričati ili ispisivati te sadržaje, rekao je *Davor Špišić*, izvršni urednik projekta. Tako grad živi i stari, tako se obnavlja i biva uvijek novi.

Josip Cvenić, poznati osječki književnik, zavrjedio je drugu nagradu prema prosudbi žirija Osječkog doma. »Čujte, nagrada je uvijek nagrada, bez obzira na materijalnu vrijednost, a kada te sugrađani, kada te netko svoj priznaje i uvažava, onda je to nešto posebno«.

Vladimir Šplajt autor je kratke priče s tematikom iz Domovin-

skoga rata. »Morao sam to napisati, to je tako dugo raslo u meni da sam se naprosto obradovao kada sam vidio natječaj. Pišem često, pišem dosta toga i dosta toga je već na disketama i u mom računalu, no ovo mi je prvijenac. Vjerujem da će toga biti još, Osječki je dom objavio moja javljanja iz Portugala s »Eura 2004« i sada mi traže da i to uobličim u kratke priče. Vidjet ćemo«.

»Danas stojim na raskrižju rijeke sjećanja i rijeke zaborava, a pokraj mene teku bujice priča o voljenom gradu«, piše *Biserka Lučić*. Otkud ovako sjetan naslov, pitamo ovu prosvjetnu djelatnicu. »Nemojte, rasplakat ćete me. To je doista nešto osobno. Ali ako vam se dopada, meni je već to dovoljno«.

GRAD KOJI VOLI: A priče su doista prekrasne, tako da i meni naviru sjećanja. Nisam rođen u Osijeku, tu sam onedavno, no dolazio sam kao mladić, tumarao prepunim korzom i divio se glazbenom umijeću Dinamita potajno sanjao da jednoga dana živim u tom divnom gradu. Ali, kako to i biva u priči, moj dolazak je vezan za tužne trenutke, progonstvo Hrvata iz Srijema, progonstvo mojih Gibarčana, ratom razoreni Osijek, porušena secesijska pročelja i vreće s pijeskom ispred ulaznih vrata i prozora. No ja i iz tog tužnog vremena pamtim jedan divan detalj, džambo-plakat tu negdje oko Vijenca *Ivana Meštrovića* ili oko Tvrdje, na kojemu se naziru vedute grada na Dravi i ispod lijepim rukopisom stoji »Osijek – grad koji voli«. Meni je tada bilo silno žao što i sam nemam tako lijep rukopis pa da u nastavku dodam »Osijek – grad koji treba voljeti«.

I na kraju, još riječ-dvije o knjizi. Zbornik je to koji sadrži 61 kratku priču od isto toliko autora, sve samih Osječana ili barem onih koji su zaljubljeni u svoj grad, stisnutih u 170 stranica »A 5« formata. Urednik izdanja je *Dario Topić*, izvršni urednik je *Davor Špišić*. Zbornik je tiskala »Grafika« Osijek a naklada je 2000 primjeraka. Knjigu, na žalost, ne možete kupiti jer je podijeljena autorima i gostima na promociji, te čitateljima Osječkog doma. Da podijeljena, dobro ste uočili. U Osijeku je knjiga ponovno u modi.

Slavko Žebić

KUDH »Bodrog« na đakovačkim vezovima

ĐAKOVO – Na 38. tradicionalnim »Đakovačkim vezovima« održanim od 24. lipnja do 4. srpnja ove godine svoje mjesto u programu pronašlo je i Kulturno umjetničko društvo Hrvata »Bodrog« iz Bačkog Monoštora. Monoštorska folklorna skupina se odazvala pozivu organizatora »Đakovačkih vezova«, tako da se 37 članova folklora, u dva nastupa, 2. srpnja navečer i 3. srpnja prije podne poslije svečanog mimohoda, predstavilo Đakovu svojim običajem »Igranka«. Na reviji originalnih tradicionalnih frizura *Marija Bešlin* je svoje umijeće pletenja pletenice pokazala publici na manekenki *Mileni Zetović*, a stručna komisija je imala prigodu upoznat se s cijelim tijekom pripreme frizure – Šokačke pletenice.

Članovi »Bodroga« su bili smješteni u mjestu Trnava koje se nalazi petnaestak kilometar od Đakova gdje su ih ugostili folkloraši Trnave. Druženje uz šokačke pjesme i plesove trajalo je do zore. Monoštorci ističu da su izuzetno zadovoljni prijemom domaćina, ali i kontaktima koje su ostvarili s poznatim etnolozima iz Zagreba, koji su izrazili želju za posjetom kulturno-umjetničkog društva Zagrebu.

Prva posjeta »Đakovačkim vezovima« je, po mišljenu svih učesnika iz Monoštora, uspješna, a u »Bodrogu« ističu da su uvijek spremni prisustvovati smotrama ovakvog karaktera i pokazati šokačke običaje, pjesme i plesove.

Aleksandar Forgić

Susret prognanih Srijemaca u Požegi

Život ide svojim tijekom

POŽEGA – Posljednjeg vikenda u lipnju u Požegi se susrelo 300-tinjak Beščana, i onih koji Bešku još uvijek nastanjuju, ali znatno više onih prognanih, koji su danas rasuti u četrdesetak gradova i sela diljem Republike Hrvatske. Okupili su se, po običaju, na sve-toj misi koju je prikazao vlč. *Božidar Lusavec*, župnik župe Male Terezije u Beški u koncelecijaciji s bivšim beščanskim župnikom *preč. Tomislavom Radišićem* i paterom *Petrom Mijićem Barišićem*, profesorom u Isusovačkoj klasičnoj gimnaziji u Osijeku. Nakon svečane euharistije susret je nastavljen u požeškom vatrogasnom domu, a gosti su se počeli razilaziti s prvim mrakom.

PONOVNO S BEŠČANIMA: Vlč. Lusavec izrazio je zadovoljstvo da je ponovno sa svojim Beščanima, pozvao je vjernike na poštivanje evanđelja, na život sukladno zakonima Božjim i prenio im pozdrave rodbine i prijatelja iz Beške i Srijema općenito. »Danas je u Beški, pa i u Srijemu dobro, ljudi su opušteniji, mirniji i život ide svojim tijekom. Brine me jedino što Beška stari, oni koji su ostali sve su stariji i umiru, a vi mladi otišli ste iz Beške sa svojim obiteljima. U prvih šest mjeseci ove godine imali smo šest

Beščanima se obratio i preč. Tomislav Radišić, koji je u Beški službovao jedanaest, a u Novim Banovcima sedam godina. »Iz Beške sam otišao 1988. godine kada je gospod *Milošević* počeo besplatno dijeliti jogurt. Hvala mu lijepa, ja radije volim čaj za jutrak. Danas vodim župe Prbin i Savar u zadarskoj nadbiskupiji i nedavno smo bili gosti Srijema o blagdanu sv. Anastazije, ili sv. Stošije, kako je zovu Dalmatinci. Došlo nas je 700 – 800, trinaest autobusa vjernika iz Zadra i zadarskog zaleđa, a koncelebriranu je svetu misu u Srijemskoj Mitrovici predvodio *msgr. Marin Srakić*, biskup đakovački i srijemski, te *msgr. Đuro Gašparović*, generalni vikar za Srijem, i naš zadarski nadbiskup *msgr. Ivan Prenda*. Radostan sam da sam danas s vama, dragi moji Beščani, dragi moji Srijemci, i to već sedmi ili osmi puta i bit će mi drago da se svake godine iznova sretne.

TREĆI PUTA U POŽEGI: »Treći je puta Požega domaćin ovakvog skupa«, kaže nam *Ivan Čuljak*, predsjednik kluba, Beščan, koji danas s obitelji živi u Požegi. »Inače, ovo je dvanaesti skup Beščana, ali mi svake godine susrete održavamo u drugom gradu,

odnosno u Zagrebu, Bjelovaru, Virovitici i Požegi. Jučer smo odigrali malonogometni turnir u nazočnosti sedam ekipa, uglavnom prognanih Srijemaca, ali tu su i naši prijatelji iz Požege, a turnir je posvećen nedavno preminulom predsjedniku prognanih Beščana *Joži Roziću*. Prvo mjesto i prelazni pehar osvojili su Mladi Požege, što svjedoči da će i mladi prihvatiti ovu našu tradiciju.

Mato Jurić je, također, 90-tih morao iz Beške, a danas živi i radi u Zagrebu i predsjednik je Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata. »Dvanaest je dosadašnjih susreta Beščana, a počeli smo u župi Sv. Klare u Zagrebu. Moram naglasiti da je na svim dosadašnjim susretima bio i naš beščanski župnik vlč. Božidar Lusavec, a vrlo često i preč. Tomo

Radišić. Okupimo se iz raznih mjesta, a ima nas diljem Hrvatske, i bude nas od 300, koliko nas je danas u Požegi, pa do 600, koliko nas je bilo zadnji puta u Zagrebu. Imam dojam da su se moji Beščani dobro snašli u Hrvatskoj, odrasli uglavnom rade, a mladi se školuju. Odlazimo i u Bešku, gdje je ostalo još dosta naših ljudi s kojima održavamo rodbinske i prijateljske veze, a mnogi odlaze za Svisvete na groblje«.

Za dobro raspoloženje Beščana pobrinuli su se članovi tamburaškog sastava »Paori« iz Zakorenja, a Beščani su se rastali uz obećanje – vidimo se iduće godine u Virovitici.

Slavko Žebić

ukopa, a samo dva krštenja, to me brine. Na vjeronauk ide sve manje djece, u razredima osnovne škole tek ih je troje – četvero, u prvi razred ove jeseni upisano je troje djece. No bit će kako mora biti. Htio bih vas podsjetiti na jedan važan jubilej, a odnosi se na sve Srijemce. Naime, Srijem ove godine obilježava 1.700 godina prvih katoličkih mučenika, sv. Irineja i sv. Dimitrija. Mi ćemo na jesen, o blagdanu sv. Dimitrija, (26. listopada), imati veliku proslavu u konkatedralnoj crkvi sv. Dimitrija u Srijemskoj Mitrovici, te vas pozivam da prisustvujete svečanom misnom slavlju. Prigoda je to da posjetite i Bešku, ali da svakako budete na slavlju u Mitrovici«.

Monoštorski odlikaši

BAČKI MONOŠTOR – U organizaciji Mjesne zajednice Bački Monoštor 27. lipnja upriličen je prijam svih učenika OŠ »22. oktobar« u Bačkom Monoštoru od V do VIII razreda koji su u dosadašnjem školovanju imali sve odlične ocjene. Cilj organizatora je bio da se stimuliraju i na simboličan način nagrade učenici koji imaju uspjeha u školskim aktivnostima.

Monoštorske odlikaše, devetnaest djevojčica i dva dječaka, primili su predsjed-

nik i potpredsjednik Savjeta MZ, tajnik MZ i zamjenik predsjednika Izvršnog odbora Mjesne zajednice Bački Monoštor, uručivši im tom prigodom simbolične darove kao podsjetnik, da vrijednost i marljivost u školi nailaze na podršku odraslih.

Anita Blažetin, Jelena Pilja, Dajana Simić (5 a), Milena Zetović, Dajana Mihajlović (5 b), Sonja Periškić, Tamara Periškić (6 a), Andreja Balaž, Boris Kovač, Tanja Periškić (6 b), Branka Balaž, Bojan

Francuz, Tijana Šimunov, Valentina Štragar, Jasmina Periškić (7 a), Tamara Maričić, Adrijana Mikić (7 b), Kristina Kovač, Mirela Kovač, Irena Lojen (8 b) i učenik generacije Renata Periškić (8 b) su se nakon prijama u Mjesnoj zajednici počastili u kafe piceriji »M« u Monoštoru pizzom i sokom.

Organizatori ovog prijama ističu da su imali namjeru da promoviraju prave vrijednosti kod mladih i na taj način doprinese boljitku sela, a također se nadaju da će ovakva vrsta nagrađivanja učenika postati tradicija u Bačkom Monoštoru.

Aleksandar Forgić

Počeo turnir u malom nogometu

SONTA – U subotu 3. srpnja počeo je turnir malog nogometa »Sončanska ljetna liga 2004«. Na turniru sudjeluje osamnaest seniorskih ekipa, te šest pionirskih. Predsjednik NK »Dinamo« Saša Krstin, organizator turnira, očekuje dobar nogomet. Turnir će trajati oko mjesec dana. Prijavljene ekipe su izuzetno kvalitetne, s puno aktivnih nogometaša, a raduje me što je prijavljeno čak šest pionirskih ekipa. Problema je ranijih godina bilo, i ispada od strane pojedinih nogometaša, koji bi se mogli okarakterizirati kao nacionalistički, no, sada ih ne očekujemo. Organizirali smo redarsku službu i dogovorili stalnu nazočnost policije, a angažirali smo i neutralnog suca sa certifikatom NS SiCG, tako da smo stvorili sve potrebne preduvjete za dobar nogomet.«

I. A.

Medustranačke razmirice u Sonti

SONTA – Na posljednjoj sjednici SO Apatin, održanoj 29. lipnja, razmatrana su izvješća o radu mjesnih zajednica. Sva su jednoglasno usvojena, osim izvješća o radu MZ Sonta. Antun Nimak iz Sonte vijećnik kluba SPS-a, zamolio je sve vijećnike da glasuju protiv usvajanja ovog izvješća. Iznio je sumnje u prezentirane cifre, istina bez pisanih argumenata, te postavio pitanje – tko je donio odluku da se članovima Savjeta MZ plaća nadoknada za prisustvo na sjednicama, kao i sumnju u količinu potrošenog goriva. Reagirali su vijećnici Tadijan, Vidaković i Krstin, došlo je do višestrukih replika, a Nimak je zatražio da se za sljedeću sjednicu SO dostave točni troškovi »do u detalje«. Da li objašnjenja Tadijana, Vidakovića i Krstina nisu bila dovoljno uvjerljiva, ili je u pitanju nešto drugo, pokazalo je glasovanje. Vijećnici SPS-a bili su protiv usvajanja, tako da s 15 glasova »za«, 15 »protiv« i 1 »uzdržan«, ovaj izvještaj nije usvojen. Izvještaj će se vjerojatno »dotjerati«, usvojiti, posljedica neće biti. Ostaje nam samo okus gorčine i pitanje – zašto mi, Sončani, svoje probleme i razmirice ne rješavamo u Sonti?

I. A.

Sončanka izabrana za tajnicu SO Apatin

APATIN – Na sjednici Skupštine općine Apatin, održanoj 29. lipnja, Zvezdana Zvonar, dipl. pravica iz Sonte, izabrana je za tajnika SO Apatin. Hrvatica, rođena 7. studenog 1972. godine u Apatinu, osnovnu školu je završila u Sonti, Srednju ekonomsku u Somboru, Pravni fakultet u Novom Sadu, gdje je nakon stjecanja uvjeta položila i pravosudni ispit. Ovaj izbor, u danima koji su slijedili, izazvao je nove optužbe i kontraoptužbe čelnika OO DS-a i OO DSS-a, koje su plasirane putem lokalnog Radio-Apatina. Razlog ove polemike bile su godine radnog staža Zvezdane Zvonar. Predsjednik SO Apatin Milan Dražić u obrazloženju prijedloga za tajnika navodi, da Zvezdana Zvonar ima četiri godine radnog staža stečenog u jednom poduzeću u Novom Sadu i dvije godine i mjesec dana u Općinskom sudu u Apatinu. Čelnici OO DS-a tvrde da imenovana ima ukupno četiri i pol godine radnog iskustva, a potrebno je, prema važećim zakonima, šest. S malo dobre volje, ova polemika se mogla izbjeći jednostavnim uvidom u Zvezdaninu radnu knjižicu. Zvezdana komentira: »Ja sam profesionalac i svoj posao obavljat ću u skladu sa zakonom. Ne zanimaju me politička prepucavanja, niti eksponiranje u javnosti, želim samo raditi ono što mi je dužnost. Očekujem dobru suradnju u radnom okružju bez obzira na stranačku pripadnost.«

I. Andrašić

Devet sela i tri općine

Jubilarna deseta »Raspjevana Cvelferija«

DRENOVCI – Želeći očuvati predivne običaje, nošnje, pjesme, igre i starinske predmete i sve to otrgnuti od zaborava, Cvelferija, sa svojih dvadesetak tisuća žitelja, devet sela i tri općine, Drenovci, Gunja i Vrbanja, organizirala je hvale vrijednu kulturno-zabavnu manifestaciju, koja je već po deseti puta održana, ove godine u Drenovcima. Smjenjivali su se kulturni poslenici u posljednjih devet godina na pozornicama devet sela Cvelferije, da bi ova jubilara, deseta po redu, ponovno došla u Drenovci.

Tijekom četiri dana manifestacije su obilježile ovaj skromni jubilej, kaže *ing. Andra Matić*, koji je bio dožupan Vukovarsko-srijemske županije kada je sve počinjalo. Prvu je večer održan znanstveni skup na kojemu su osvijetljene nepoznanice vezane uz ovo podneblje kojega zovemo Cvelferijom. *Mr. Robert Sken-derović* govorio je na temu: Katolička crkva u Cvelferiji u osmansko doba i u vrijeme Vojne krajine, a *dr. Zdravko Didar* na temu: Politička kretanja u banskoj Hrvatskoj i njihov odraz u Cvelferiji koncem 19. stoljeća. Obojica znanstvenika su s Hrvatskog instituta za povijest u Zagrebu. Svoj je skromni doprinos dao i *Ivica Čosić* – *Bukvin* iz Vrbanje, koji je Cvelferiji posvetio deset knjiga.

Druge je večeri otvorena izložba slika, na kojoj su se predstavili *Mato Abramović* i *Franja Galović* akvarelama, *Ilija Šumano-vac* u tehnici tempere, *Ivica Grgi* i *Stipa Mazalović* kombiniranim tehnikama i *Željko Vujković* uljima na platnu. Svima je zajednička značajka pejzaži i krajolici Cvelferije, dok *Stipa Mazalović* neodoljivo podsjeća na Generalića. Tu je i akademska sliкарка *Monika Vladislavljević* koja plijeni osobnošću i slikarskom perfekcijom.

Treća je večer, ističe predsjednik KUD-a »Ogranak seljačke sloge« iz Drenovaca *Alojz Husnjak*, posvećena našem pučko-pjesničkom velikanu Đuki Galoviću i njegovoj Maci, čiji su stihovi ovjekovječili Cvelferiju, rado ih pjeva i recitira i staro i mlado, a uglazbljeni su i izvođeni na brojnim festivalima diljem Lijepe naše. Ta je večer okupila petnaestak pučkih pjesnika iz naše okolice i nekoliko pjevačkih skupina i dva KUD-a iz Domaljevaca i Zovika u susjednoj BiH. Pjevačke skupine su bile iz Babine Grede, Štitara, Gunje, Račinovaca i Gibarca.

Najljepše je svakako bilo u nedjelju, složit će se svi odreda, kada je nastupilo 18 KUD-ova s oko 700 sudionika i sedam konjskih zaprega, pa je mimohod izmamio na ulice Drenovaca i mlado i staro, da uživaju u ljepoti narodnih nošnji, svirki tamburaša, rzanju konja i podcikivanju snaša. Čitavi su Drenovci bili u znaku povijesne Cvelferije, urešeni starim alatima i rukotvorinama, otarcima i ponjavicima, starinskim rubinama, iznijetim samo za tu prigodu, pa je topot kopita, cika snaša i zanosni smijeh mladih atmosferu dovodio do usijanja. *Tomislav Krčelić* je jahao na čelu svečanog mimohoda, a Drenovčanima su se predstavila društva iz: Remeta, Bogdanovaca, Ilače, Soljani Račinovaca, Strošinaca, Vrbanje, Bošnjaka, Rajevog sela, Posavskih Podgajaca, Babine Grede, Đurja, Županje... Ovu završnu manifestaciju otvorio je župan vukovarski i srijemski *Nikola Šafer*, a goste je pozdravio i predsjednik Općine Drenovci *Marijan Belužić*. Svirka, pjesma i igra odjekivala je Cvelferijom sve do ranih jutarnjih sati.

Slavko Žebić

Hrvatske narodne nošnje zapadnoga Srijema (V.)

Starodobno žensko ruho

Piše: Igor Kušeta

Za najstariji sloj ženskog tradicijskog ruha u ovim se selima upotrebljava naziv *starovinsko*, *starovinska nošnja*. Temeljni su dijelovi: košulja *oplećak* i suknja *skute*, *skuta* koja se naziva i *vezenkom*. Izrađeni su od *prostoga tkanja* – kudelnoga ili pamučnoga platna koje su žene same proizvodile za potrebe svoga domaćinstva.

OPLEĆAK I SKUTI: Košulja *oplećak* odijevala je gornji dio tijela do struka. Najstariji oblik bio je panonskoga tipa. Izrađivao se spajanjem i nabiranjem ravnih neukrojenih širina *pola* platna. Krojem, vrstom i rasporedom ukrasa srijemski *oplećak* bio je sličan slavonskom. Vrlo slične *oplećke* naći ćemo i kod bačkih Hrvatica, Šokica u selima Baču, Bođanima, Vajskoj i Plavni.

Početkom 20. stoljeća zamijenio ga je suvremeniji oblik s uskim otvorenim rukavima nazvan *francuski oplećak*.

Donji dio tijela odijevala je suknja *skuti*, *skuta*, *vezena skuta*, *vezenka*. Krojena je od

pet ili šest *pola* platna nabranih u struku i učvršćenih ošvicom *tkaničicom*. Uz donji rub bila je prišivena šira kukičana čipka.

U *starovinsko* ruho spadaju i *šarena skuta* od *prostoga* platna, *usniva* ili *jednožice* ukrašena posebno izrađenim trakama izvezenim crnom, tamnoljubičastom, crvenom ili raznobojnom vunom *rudicom* ili pamučnim koncem. Ispod suknje *vezenke* nosile su se tri podsuknje *donji skut*, *skuta*. Krojene su u pet *pola prostoga* ili *usniva noga* platna, sašivene i složene u nabore jednako kao i gornja suknja.

Oko vrata nosio se u trokut presložen i na prsima prekršten rubac čiji su se krajevi zaticali na tkanicu. Nekada su se nosili manji rupci čiji su se krajevi uvlačili u prsni otvor košulje *oplećka*.

U svečanim prigodama preko *oplećka* i rupca navlačio se kratki kožušak od janječega krzna obrubljen crnim astraganom i ukrasjen aplikacijama šarene kože i ogledalcima. Na leđima je obično imao viseće ukrase.

U davnini su žene noge omatale vunanim kariranim bordobijelim krpama *obojcima* i obuvale *opanke kajišare*, s remenčićima kojima su omatale gležnjeve. Nosile su i vunene *štrikare* – niske čarape s prišivenim kožnim potplatom ukrašene bijelim zrnjem koje se u raznim motivima uplitalo prilikom izrade.

UKRAŠAVANJE I ČEŠLJANJE: Tradicijsku odjeću dopunjavao je decentan nakit. Oko vrata nosila se ogrlica pletena od konjske strune ili *đerdan* od raznobojnoga staklenoga zrnja.

Djevojke su svakodnevno kosu uplitala u dvije pletenice, omatale ih oko glave i pokrivala ih rupcem. U svečanim su je prigodama uređivale na poseban način – u *veliku pletenicu*.

Udate su se žene češljale na poseban način i pokrivala rupcem. Kosa bi se sredinom glave podijelila razdjeljkom, skupila u dva svežnja uvrnuta u *bikulje*, koje bi se položile preko ušiju i zavezale straga na tjemenu. Kosa bi se pokrila bijelom kapićom i velikim iglama pričvrstila za *bikulje*. Preko kapice položio bi se trokutasti crveni rubac *rogalj* s bijelim točkastim uzorkom. Starije su žene ogjavlje *rogalj* pokrivala različitim tamnijim rupcima, najčešće *farbericama*, vezući ih pod bradom.

Nastavit će se

Kako je umirao moj narod (37.)

Dugi dani do slobode

Na ulasku u Segedin s desne strane uočio sam jedan dućan. Skrenuo sam s ceste. Ušli smo u trgovinu dobro i bogato snabdjevenu. Rekao sam *Niki* i *Marku* neka biraju što vole jesti. Uzeli smo raznih suhomesnatih namirnica, povrća, voća, sira, kruha, kifli, raznih sokova i piva te nastavili put.

Film dramatičnih zbivanja počeo se polako unazad odvijati dok je bijeli golf no vosadske registracije hitio od Segedina prema Baji kroz zemlju svetog Stjepana kralja. Marko je s dvadesetak mladića i mladih ljudi, svojih sumješтана i rođaka i s maloljetnim bratom *Jakovom* uhićen 1. listopada 1992. godine, kada se povlačio prema slobodnom teritoriju, jer je postalo besmisleno davati otpor i čuvati selo, budući da su svi mještani iz svih sela i zaseoka Sokoljske župe već bili, na poziv vojnih i civilnih vlasti iz Kotor Varoša, općinskog središta, napustili svoja vjekovna ognjišta, potpisujući formulare i potvrde po kojima se dragovoljno odriču sve svoje imovine u korist »Republike Srpske«.

DANI U LOGORU: Organizirano su autobusima prebačeni do crte razgraničenja s Hrvatskim vijećem obrane. Sokoline su svakodnevno bile izvrnute granatiranjima dalekometnog topništva i bombardiranjima aviona tzv. JNA. Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije do odlaska mještana i branitelja nije pogođena, što očevici, teško ranjenih i granatama i bombama krmačama prerovanih Sokolina i prostora oko crkve, smatraju očitim čudom i Gospinom zaštitom. Povlačeći se kroz gudure i preko brda od Sokolina prema Jajcu i teritoriju pod nadzorom Hrvata i Muslimana, Marko je sa svojim suborcima, braniteljima Sokolina, upao u ruke srpskih vojnika i tada je počela njegova, njihova Golgota.

Opisati sva stradanja od uhićenja, 1. listopada 1992. godine, do slobode 4. listo-

pada 1993. godine, zahtijevalo bi mnogo više prostora nego li ja, u ovoj knjizi, mogu tim dramatičnim doživljajima posvetiti. Stoga ću se ograničiti samo na one najdramatičnije momente, koji su činili velike zaokrete na tom putu »Posljednjeg zatočenika Manjače«.

Kad je Marko, nakon otkrivanja Manjače i istine o tom zloglasnom logoru bosanskih Srba, prebačen u Batković kod Bijeljine, za njega i ostale logoraše, među kojima je bio i *Žarko Tole*, započeo je znatno lakši logoraški život, ali ni malo bezopasniji po život. Naime, zatočenici su izlazili pod stražom iz logora i na terenu radili teške i opasne poslove. Kopali su rovove, postavljali bandere i popravljali, od ratnih operacija, pokidanu električnu mrežu. S jednog takvog logoraškog radnog zadatka nije se vratilo petnaestak logoraša. Među njima je bilo deset iz Sokoljske župe. Jesu li tog tragičnog 26. ožujka 1993. godine mladi Hrvati iz Sokoljske župe, s ostalim suputnicima u Batkovićkom logoru pobijeni od muslimanske diverzantske grupe, ili su stradali naišavši vozilom na minsko polje, ili se dogodilo nešto treće, ostat će tajnom. Marko Peula, moj bratić, tog dana nije bio s tom grupom logoraša. Bio je na drugom radnom logoraškom zadatku i s rugom grupom bivših zatočenika Manjače. Dok je čovjek živ, nada se. I za Marka je nada bila važnija od hrane. Ona ga je više održavala na životu, nego li one skromne porcije koje nikada nisu udovoljavale potrebu želuca. Svako me od njih najviše bi se svidjela ona varijanta razmjene koja je bila formulirana »Svi za sve«. Tek u toj varijanti svaki logoraš je vidio i spas za sebe.

NEPOZNAT PUT: Nekako s proljeća Marko je premješten u Kamenicu u Bosni, gdje se čekala razmjena. Jednog dana je prozvan s još par logoraša, među kojima je bio i *Vlado Igrin*, vaterpolist hrvatske re-

»Ova (moja) knjiga je slika; riječju (i mojom), fotografijom (i mojom) i dokumentom (i mojim) satkanog dramatičnog i krvavog mozaika o stradanju (i mog) Naroda (i moje) i katoličke Crkve u koju je utkana (i moja) mala ljudska i svećenička sudbina, ali istovremeno (i manje) i slika moga stradanja, koje je utkano u sudbinu mog naroda i moje Crkve.«

Piše:

Marko Kljajić

prezentacije, te im je saopćeno da se za njih zauzimaju izvjesne osobe iz Jugoslavije. Izdvojeni su od ostalih i za par sati su putovali u nekom kombi-busu u za njih, nepoznatom pravcu. Marku je to do tada bilo najteže putovanje. Izdvojen od ostalih logoraša, a na putu prema kombi-busu od jednog pratioca čuo je obećanje: »Ustašo, nećeš nikada više vidjeti lijepu svoju«. Znao je Marko na što je mislio njegov pratilac. U potvrdu rečenome išlo je i vezivanje očiju i povremeni udarci od glave do pete.

Drugi je pokušao ići na ruku Marku, smirujući suborca, ali s malo uspjeha. Taj predugi put u mraku s povezom preko očiju, Marko je pokušavao osvijetliti iskricom nade, hrabreći se da izdrži, pretpostavljajući da sam se ja zauzeo za njegovo oslobađanje iz logora. Odahnuo je kad se kombi-bus nakon predugih mračnih sati, zaustavio. Mnogo mu toga nije bilo jasno ali mu je jasno, da je opet u logoru, ali na nešto drugačiji način. Postupak prema njemu je bio humaniji, ali predugi su mu bili dani i noći u samici. Mogao se i kretati u krugu logora-vojarne, a i s hranom je bilo bolje nego prije. Ujak me je često zvao telefonom iz Mađarske i pitao imam li nekakvih mogućnosti stupiti u vezu s Markom, u Bjeljini. Dao mi je i jednu adresu osobe koja je bila u kontaktu s Markom, kao službeno lice u logoru. Marko im je preko Crvenog križa uspio poslati poneko pismo saznajući gdje su. Obećao sam ujaku da ću učiniti što mogu. Pričalo se da se za koju tisuću maraka mogu osloboditi logoraši. Uspio sam stupiti u kontakt s osobom koja je kontaktirala s Markom i s njom se susresti u Bjeljini. Marka nisam mogao vidjeti, ali sam mu mogao ostaviti novaca koliko mu je bilo potrebno, a i nešto hrane, konzervi, voća i garderobe. Dani i mjeseci su prolazili. Za Marka su svakako bili najduži i najteži.

Utjecaj političkih promjena na izjašnjavanje Hrvata Bunjevaca koncem XIX. i tijekom XX. stoljeća (5.)

Prilike nakon zavođenja diktature

Nakon katastrofalnog poraza oporbe na izborima 5. svibnja 1935. godine od oporbenjaka iz Bačke u parlament je ušao samo Đido Vuković

Sličan rezultat oporba je ostvarila i 1936. godine na općinskim izborima

Piše: Kalman Kuntić

Zavođenjem šestosiječanjske diktature 1929. godine prekinuta je jalova, ali živa politička aktivnost. Vlada generala *Živkovića*, pokraj političkog monizma, pristupa potpunoj centralizaciji države. Već tijekom siječnja započinje ukidanje položaja velikih župana u Bačkoj, a za gradonačelnike se postavljaju aktivni i umirovljeni časnici. Gradovi su stavljeni u djelokrug Bačke oblasti, a 3. listopada 1931. godine, nakon upravne reorganizacije države, formirana je Dunavska banovina. Političke stranke s nacionalnim i konfesionalnim obilježjima se ukidaju, a vođe oporbe se zatvaraju. Osnivaju se nova ili revitaliziraju stara udruženja izrasla na ideologiji integralnog jugoslavenstva.

Podršku vlasti pružali su političari svih nacionalnosti, koji su prihvatili samovladu *Aleksandra Karađorđevića*. Režim je favorizirao grupu Mađara oko *Gábor Szántóa*, a među bačkim Hrvatima-Bunjevcima oslonac je imao u *Mirku Mirkoviću Ivandekiću*, bivšem čelniku HSS-a, koji je 1931. godine izabran za zastupnika na izborima u studenome, a 1933. postavljen za gradonačelnika Subotice. Zemljoposjednik *Antun Vidaković* je, pak, postavljen za senatora.

NOVOSADSKA REZOLUCIJA: Jedan od važnijih punktova novog režima bio je Pravni fakultet u Subotici. Većina studenata okupila se oko profesora *Fedora Nikića*, osnivača lista Jugoslavenski dnevnik i Pokreta jugoslavenskog jedinstva. Bunjevački studenti – jugoslavenski nacionalisti – učlanili su se u Jugoslavenski akademski klub, JUNA O, Narodnu obranu itd. Protivnici režima su se, pak, pritajili. Izuzetak čini odbijanje četvorice Hrvata da uđu u Gradski odbor Subotice 1929. godine, što je bio jedinstven slučaj u Bačkoj.

I pokraj upravnih i sudskih mjera, oporba iz redova HSS-a i SDS-a predvođena *Vlatkom Mačekom* je u Zagrebu 7. studenog 1932. godine donijela svoj politički program – Zagrebačke punkcije. Skupu je prisustvovao *Duda Bošković*, vođa Vojvođanskog pokreta. Radikali i demokrate, pak, 28. prosinca 1932. godine donose Novosadsku rezoluciju u kojoj se zalažu za samostalnost Vojvodine, ali su skeptični prema pripadnicima nacionalnih manjina. Vodeću ulogu na skupu imala je Somborska grupa oko *Joce Laloševića*. Vojvođanski pokret se mukotrpno razvijao kao temelj udružene oporbe u Bačkoj. Punu afirmaciju HSS, a i hrvat-

stvo u Bačkoj doživjet će upravo u ovom pokretu.

PODJELA MEĐU HRVATIMA: No, nakon katastrofalnog poraza oporbe na izborima 5. svibnja 1935. godine, od oporbenjaka iz Bačke u parlament je ušao samo *Đido Vuković*. Sličan rezultat oporba je ostvarila i 1936. godine na općinskim izborima: u Dunavskoj banovini vladini kandidati osvojili su 621, a udružena oporba 74 općine. Na parlamentarnim izborima iste godine u Subotičkom okrugu lista Jugoslavenske radikalne zajednice osvojila je 8.855, a udružena oporba 7.129 glasova. U parlament su bili izabrani bunjevački radikalni harambaša *Marko Jurić* i vođa HSS-a *Đido Vuković*.

Diktaturom uvedena potpuna centralizacija:
Kralj Aleksandar

Stvaranjem Banovine Hrvatske 1939. godine Vojvođanski pokret zapada u krizu. Pitanje cjelovitosti Bačke, čije je sjeverozapadne dijelove tražio Maček, podijelilo je Pokret. S jedne strane su bile vođe HSS-a, a na drugoj strani Srbi i Mađari. Uz to i među Hrvatima se sve više osjećala podjela između subotičkog senatora *Đide Vukovića* i somborskog senatora *Grge Vukovića*, koji se zalagao za cjelokupnost Vojvodine.

POD MAĐARSKOM UPRAVOM: Ulaskom mađarske vojske u Bačku 12. travnja 1941. godine zavladao je strah kod slavenskog stanovništva od revanšizma zbog Triana. Srpsko kolonističko stanovništvo je protjerano ili odvedeno u logore, a domaće srpsko i bunjevačko stanovništvo se podvrgava denacionalizaciji putem školstva, hungariziranjem osobnih imena i mađarskom ortografijom kod prezimena. U strahu od mađarskih vlasti, dio hrvatske studentske omladine odlazi u Nezavisnu Državu Hrvatsku.

U skladu s politikom negiranja hrvatske nacionalnosti u Bačkoj, mađarske vlasti favoriziraju bunjevačko nacionalno opredjeljenje. Vodstvo HSS-a u Subotici se pasiviziralo, dok se u Somboru *Grgo Vuković* potpuno priklonio mađarskim vlastima. Bački biskup *Lajčo Budanović* i *Blaško Rajić* konfinirani su u samostane. Može se reći da su Hrvati u *Hortyjevoj* Mađarskoj bili neravnopravni, ali su ipak vlasti dozvoljavale makar djelovanje kulturnih udruženja i izvođenje kazališnih predstava na bunjevačkom jeziku.

Nastavit će se

Vježbajmo se u pravednosti i slušanju drugih

Model koji ostaje

Piše: vlč. dr.
Andrija Kopilović

*Zemlja je
arena u kojoj
svatko od nas
igra svoju
životnu
utakmicu. To je
borilište u
kojem svaki od
nas stupa u
borbu s
neprijateljem
čovječanstva te
u toj borbi
može podleći
ili pobijediti.*

Ovih dana smo napeto pratili Europsko prvenstvo u nogometu. Ta borba igrača a »čudne strasti« navijača su me potakli na jedno razmišljanje koje sam našao negdje kad sam se spremao na propovijed za blagdan rođenja svetog Ivana Krstitelja, koje je Crkva proslavila 24. lipnja. Nemojte zamjeriti što ću podijeliti s vama te misli. One su vrlo »vjerničke« ali ne smeta ni onima koji nisu vjernici da se zamislimo nad trajnošću trajnih vrednota.

Sva velika djela traže napor i borbu. Želimo li biti plemeniti, trebat će svaki dan trenirati i disciplinirati praštati drugima, vježbajući se u pravednosti i slušanju drugih; trebat će razmišljati, čitati puno, raditi, ali se i temeljito odmarati. Na ovoj zemlji dobro prolaze samo borci. Tko se ne želi boriti, tko se plaši rana i ozljeda, tko ovdje na zemlji želi uživati, taj je sebe osudio na propast i na besmisao života. Zemlja je arena u kojoj svatko od nas igra svoju životnu utakmicu. To je borilište u kojem svaki od nas stupa u borbu s neprijateljem čovječanstva te u toj borbi može podleći ili pobijediti. Neprijatelj čovjeka je smrt i svaka nehumanoš, sve što vrijeđa tebe i ljude oko tebe, sve što u nama mrzi čovjeka, ne poznaje ga i nema simpatije prema patnicima i prema siromasima. Nehumano i neprijateljsko je sve što želi biti sebično, sve što skuplja blago zemlje ne gledajući kako drugi ostaju siromašni, kako plaču, kako su gladni i bezimni. Neprijatelj čovjeka želi povrijediti čovjekovu savjest, izopačiti njegove spoznaje, želi od čovjekovih kreposti načiniti poroke. Neprijatelj čovječanstva želi svakoga od nas načiniti ovisnikom o drogi i alkoholu, o novcu i seksu, o ljudskoj slavi i malim sitnim užicima. On nas želi optužiti pred savješću, od-

uzeti nam čast i dostojanstvo.

ARENA ŽIVOTA: Da bismo se mogli do kraja boriti u toj areni života, potrebno je uzeti oružje koje jedino pobjeđuje. Ljudska povijest do sada pokazuje da je jedino Isus iz Nazareta imao takvo oružje. Samo je on istjerivao zle duhove, mogao čudesno nahraniti ljude kruhom, samo je on mogao izbaviti ljude od smrti, samo on je mogao uskrisivati, opraštati grijeha, samo je on mogao sve bolesti i nemoći liječiti. On je jedini ostavio u baštini oporuku da ljubimo jedni druge kao što je on ljubio nas. A on je sve ljubio tako da je pošao za nas u smrt. Bogovi religija traže da se za njih gine. Naš Bog gine za nas.

Uzimajući njegovo oružje i postajući prijatelji s njime pobjeđujemo u areni života. No, da bi se uzelo njegovo oružje, potrebna je disciplina. Ako u toj disciplini ne ustanemo svaki dan na vrijeme i ne pročitamo Sveto pismo, ako ne odredimo strogo dvadeset minuta svako jutro tihe molitve pred Bogom, ako navečer ne ispitamo svoju savjest, pokajemo se te odemo mirni u krevet, ako preko dana ne uspijemo bar pogledati neku duhovnu knjigu, ako ne počnemo bar nekoliko puta godišnje moliti kampanjsku molitvu gdje ćemo tjedni i mjesecima moliti za neku krepost, tad nećemo imati oružje kojim ćemo pobijediti. Isusovo oružje uzima se primanjem sakramenata, slušanjem propovijedi, čitanjem Svetog pisma, ono se dobiva time da činimo dobra djela, da volimo čovjeka i praštamo mu, da svaki dan molimo, da prijateljujemo s Bogom, a to ne mogu mlaki i površni. Da bi se svaki dan izdržalo u dobroj molitvi, potrebna je temeljita disciplina. Upravo kao disciplina koju treba nogometaš želi li svakodnevnim naporom i treningom postati vrhunski nogometaš, ili bar

takav nogometaš da može igrati u prvoj ligi.

ŠTITITI A NE UGROŽAVATI NAROD: Ivan Krstitelj borio se za prvo mjesto u društvu. Kako? Otišao je u pustinju još kao mladić, tamo živio sam, molio, čitao Božju riječ i tražio snagu da može proroki govoriti ljudima, suprotstaviti se njihovim krivim mentalitetima i devijacijama u umu, te da im može reći istinu i uvesti ih u istinu. Oblačio se ne u najmodernije haljine nego u devinu kožu, nije jeo sa bogatih stolova i pio vina, nego izvor-vodu i medovinu, ali je zato imao bezbroj učenika koji su ga htjeli u tome slijediti. No, on je imao snage reći političkim predstavnicima svoga vremena da ne smiju živjeti nemoralno, da ne mogu varati svoje žene i živjeti s tuđima, da ne mogu profilerski živjeti na račun drugih, da ne mogu živjeti samo za svoj probitak nego za narod, da moraju štititi a ne ugrožavati narod, da moraju živjeti za puk, a ne tražiti da puk živi za njih, da moraju obogaćivati druge, a ne samo sebe. Teško je imati takvu hrabrost u bilo kojem društvu. Istina, zato je Ivan Krstitelj platio životom. Ali je istina i to da od tada živi u slavi čovječanstva i židovskog naroda, i da živi u nebu i da ćemo ga i mi susresti.

Danas se traže proroci. Ljudi koji će živjeti disciplinirano, moliti egzistencijalno, živjeti skromno, raditi uporno i voljeti Boga i čovjeka. Trebamo ljude koji čuju što Bog kaže svom narodu i na koje nas opasnosti i stranputice upozorava. Ljude koji su uvijek sposobni i spremni izvesti narod iz ropstva duha ili tijela. Možda u nama čeka proroki dar. Toliko za sada o jednom »receptu« življenja koji u kršćanstvu ima svoje ostvarenje ali je »dobar i za sve ostale«. ■

U Bregu zavičajnom selu otkrivena spomen ploča pjesniku

Anti Jakšiću u spomen

Tekst i fotografije: Zlatko Gorjanac

Joza Kolar otkriva spomen ploču

Prije šest godina Berežani su poznatom violinisti »Miki iz Berega« podigli bistu na ljetnoj pozornici u centru sela, gdje se svake godine održavaju sada već tradicionalni »Mikini dani«. Da ovi ljudi ne zaboravljaju velikane svoga sela, dokazali su i u nedjelju 4. srpnja, kada su na rodnoj kući književnika *Ante Jakšića* otkrili spomen-ploču ovom velikom pjesniku, a ipak malo poznatom u svome rodnom mjestu.

Ovim činom su mještani Berega željeli Antu Jakšića otrgnuti od zaborava. Spomen-ploču je otkrio počasni predsjednik HKPD-a »Silvije Strahimir Kranjčević« *Joza Kolar*, a potom je ploču blagoslovio velečasni *Davor Kovačević*. U Domu kulture je priređen program na kojem su, kao i na otkrivanju spomen-ploče, bili prisutni ugledni gosti: generalna konzulica Republike Hrvatske u Subotici *dr. sc. Jasmina Kovačević*, književnik *Milivoj Prčić*, predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić* i *Ivan*

Kovač, učitelj u mirovini, koji je mnogo doprinio razvoju i očuvanju kulture u ovom selu.

Prije početka programa prisutne su pozdravili Joza Kolar i dr. sc. Jasmina Kovačević, koja se ovom prilikom i oprostila od Berežaca zbog premještanja, ali je naglasila da je odlazak iz Subotice neće udaljiti od dragog joj Berega. Petar Kuntić je poslije pozdrava pozvao prisutne da izađu na izbore, koji bi se trebali održati u rujnu. O životu i radu Ante Jakšića govorio je Milivoj Prčić, a nakon njegovog izlaganja članovi društva su pročitali nekoliko Jakšićevih pjesama, a mlađa i starija grupa HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević« predstavila se šokačkim narodnim pjesmama i igrama.

Ante Jakšić je rođen 22. travnja 1912. godine u Bačkom Bregu. Počeo je učiti bravarski zanat, ali ga napušta i odlazi u sjemenište u Suboticu. U šestom razredu je premješten u Travnik, ali ubrzo napušta isusovačku gimnaziju i odlazi u

ŠOKICA

Oči crne što namame diku,
vito tijelo, duga kosa vrana,
vedro čelo, kao vedre nade,
ja sam roda šokačkoga grana.

Pa kad svirac tanke žice dirne,
kad se dignu pjesma puna jeze,
ruka sama srodnu ruku traži,
noga sama sitno kolo veze.

Srce dršće ludo da poludi,
pjesma sama na usnama cvate,
ej, kad zađe selom jesen rana,
mome dvoru namamit će svate.

Mila majko mog života hrana,
brižno svilom bijele skute rubi,
a ja dragom vjerno srce čuvam,
da se znade kad Šokica ljubi.
Mila majka mog života hrana,

Izvest ću mu košuljicu čenjarku,
da mi bude dičniji od krina,
a za ljubav, rodit ću mu dragog
i vrloga šokačkoga sina.

Pa kad grudi stegne neman ljuta
njemu smjelo dizat će se glava,
jer će biti ko i otac što je,
i ko mati, Šokica mu prava.

Pa nek dršću puste žice tanke,
nek se strese kolo sa svih strana,
neka ruka srodnu ruku traži,
ja sam roda šokačkoga grana.

Ante Jakšić

Sombor gdje pohađa realnu gimnaziju. Nakon mature odlazi u Zagreb gdje 1937. godine diplomira slavistiku na filozofskom fakultetu. Svoj radni vijek je proveo u prosvjeti. Umro je u Zagrebu 30. studenog 1987., a po svojoj želji je sahranjen u rodnom Bačkom Bregu. Izdao je mnogo pjesničkih zbirki, romana i pripovijetki i smatra se za jednog od najvećih kršćanskih pjesnika u Hrvata.

Vič. Davor Kovačević

Sudionici i gosti programa

»Takmičenje risara«

Od 1968. godine u okolici Subotice održava se natjecanje risara. Ove godine će se održati u subotu, 10. srpnja u Starom Žedniku. Lokacija ove manifestacije je prije samog ulaska u Stari Žednik (od strane Subotice), s desne strane, preko puta tzv. Putarske kuće gdje je njiva na kojoj je žito blagoslovljeno. »Takmičenje risara« će započeti u ranim jutarnjim satima, točnije u 6 sati ujutro i trajat će sve do poslijepodne. Svi prisutni će moći vidjeti mnoštvo zanimljivosti. Nakon okupljanja risara u 6 sati slijedi defile do njive, zatim pletenje uža, doček gradonačelnika i gostiju na njivi. U 8 sati će biti risarski »ručak« na balama slame, nakon toga slijedi pripremanje sudionika za natjecanje. U 9 sati se planira započeti s natjecanjem. Svi prisutni će moći vidjeti prikaz košenja žita starinskim strojevima i konjskom zapregom. Na ovoj manifestaciji će se predstaviti i najmlađi sudionici sa starim igrama na strnjici, poput »Kasalisice« i drugim. Nakon toga slijedi prikaz vršidbe žita na vršalici. Iza proglašenja pobjednika je svečana »užna«, ručak za risare i goste.

Početak žetvenih svečanosti

U subotu, 10. srpnja u Tavankutu s početkom u 19.30 sati bit će otvaranje XIX. saziva Prve kolonije naive u tehnici slame. Ova manifestacija će se održati u Domu kulture u Tavankutu. Nakon otvaranja slijedi prigodan program. Tijekom kolonije slamarke će raditi u prostorijama osnovne škole »Matija Gubec«, također, u Tavankutu. Prigodom ove manifestacije, organiziran je autobus za sve putnike iz Subotice. Besplatan autobus polazi u 19 sati ispred subotičke katedrale. Povratak istim autobusom je oko 21 sat. Svakim danom kolonija radi u razdoblju od 9 do 17 sati. 15. srpnja kolonija će cijeli dan raditi u Galeriji dr. Vinko Perčić u Subotici, a zatvaranje kolonije je 17. srpnja u 20 sati.

Domaćini u Starom Žedniku priređuju trodnevnicu, kao pripremu za veliku svečanost zahvale Bogu, Dužijancu. Trodnevnicu počinje u četvrtak, 8. srpnja. Sva tri dana sveta Misa počinje u 19 sati. Nakon sv. Mise u četvrtak će u Domu kulture biti otvorena izložba šlinga. U petak pjevanje pod svetom Misom predvodi katedralni zbor »Albe Vidaković«, a nakon svete mise ovaj zbor će održati kratki koncert. U subotu poslije sv. Mise će svečano biti predstavljeni ovogo-

dišnji, žednički bandaš i bandašica.

U nedjelju, 11. srpnja će se održati Dužijanca u Starom Žedniku, svečana sv. misa zahvalnica počinje u 10 sati u župnoj crkvi sv. Marka.

U nedjelju, 11. srpnja će biti održana i Dužijanca u Bajmoku, sv. misa je u 10 sati u crkvi sv. Petra i Pavla.

U srijedu, 14. srpnja s početkom u 18 sati, biti će otvaranje izložbe slamarki s projekcijom filma o slamarkama, Rajka Ljubiča. Ova manifestacija će se održati u Galeriji dr. Vinko Perčić u Subotici u Bledskoj 2.

Meditacija

Po drugi puta, u Subotičkoj crkvi Isusova Uskrsnuća, organizira se Meditacija na temu »Božja ljubav«. Meditacija će se održati u petak 9. srpnja s početkom u 20.30 sati.

Baština za budućnost

Hrvatska karmelska provincija sv. O. Josipa i Institut za kršćansku duhovnost Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu organiziraju Međunarodni znanstveni skup pod nazivom »Baština za budućnost: Karmel u Somboru 1904. -2004.«

Ovaj znanstveni skup će se održati u Somboru, u Hrvatskom domu, 13. i 14. srpnja. Otvaranje skupa započinje 13. srpnja u 19.30 sati.

Likovna kolonija u Lemešu

Pročelnik Likovne sekcije HKUD »Knezi Stipan Šimeta« Miško Vidaković bio je domaćin likovne kolonije koja je održana 3. srpnja u Lemešu. Na likovnoj koloniji sudjelovali su slikari-amateri Likovnog odjela Matice Hrvatske iz Subotice. Nekima je to bio prvi dolazak u Lemeš, dok neki, poput Cile Bajić, koja je prošle godine imala i samostalnu izložbu u Lemešu, dolaze redovito na ove likovne susrete koje organizira Miško Vidaković još od 1995. godine.

Sve o kazalištu

U organizaciji Hrvatske matice iseljenika od 19. do 27. lipnja u Pučišćima na otoku Braču održan je seminar »Sve o kazalištu«, za voditelje i glumce dramskih sekcija Hrvatskih KUD-ova iz dijaspor. Iz Bačke su na ovom seminaru bili predstavnici iz Sombora, Bačkog Brega i Ljutova, te sudionici iz Rumunjske, Makedonije i Bosne i Hercegovine. Domaćica je bila Nives Antoljak, a voditelji književnik Miro Gavran, redateljica Nina Kleflin i predstavnica Hrvatske matice iseljenika Vesna Kukavica.

Z. G

Film »Svjedoci« Vinka Brešana

Nada za pronalaskom milosrđa

Vinko Brešan je najpopularniji redatelj mlađe hrvatske populacije. Poslije dva uspješna kinematografska ostvarenja »Kako je počeo rat na mom otoku« i »Maršal«, film »Svjedoci« je njegovo treće ostvarenje. Film je završen 2003. godine, a kao potka za scenarij poslužio je roman »Ovce od gipsa« Jurice Pavičića, koji je adaptiran od strane samog redatelja i Živka Zalara.

U filmu igraju Leon Lučen, Alma Prica, Mirjana Karanović, Dražen Kun, Tarik Filipović i drugi. »Svjedoci« su svoju premijeru u SiCG imali u svibnju ove godine u sklopu FEST-a, a od tada se prikazuju i u drugim gradovima. Inače, ovaj film je jedino ostvarenje s teritorija bivše Jugoslavije koje je ušlo u konkurenciju za Zlatnog medvjeda na filmskom festivalu u Berlinu.

SUROVA PRIČA: Radnja ovog filma je inspirirana istinitim događajem iz 1991. godine – zločinom grupe hrvatskih vojnika počinjenim nad članovima

srboske obitelji. Takva tema u svom političkom i blisko-historijskom kontekstu jest kontroverza, te je film i u Hrvatskoj i u SiCG, naišao na podijeljene

ljene kritike, od javnih prozivanja i pokuda, ali i do pohvala. Uostalom, česta zadaća umjetnosti je da se bavi problematičnim i nemilim životnim događajima, to je ponekad i osobni put umjetnika koji sa sobom razrješava neka mučna stanja. I sam Vinko Brešan kaže kako je ovo njegov vrlo intimistički

film, u kome je želio cijeli svoj pogled na svijet staviti na platno.

Film je tako prerastao u priču o gubljenju duše čovjeka u vrlo dramatičnim ratnim neprilikama. On sagledava mržnju, ali samim time i pokušaje da se ona humanošću nadvlada, on se dešava za vrijeme rata, ali, kao i neki drugi filmovi slične tematike, oda je antiratnu poruku. Redatelj je izabrao surovu priču, tragediju, koju uporabom kontrasta razrađuje u nadi za pronalaskom milosrđa i na najvećem dnu ljudske egzistencije. Ovo djelo postavlja sve nas kao svjedoke, jer smo svi mi na ovim prostorima na različite načine doživjeli rat, jedno od najvećih ljudskih zala.

»Svjedoci« je težak film, pun neprijatnih emocija i o njemu doista nije lako govoriti ili pisati. Najbolje je da ga sami pogledate, te poslije sat i pol, koliko film traje, donesete vlastiti zaključak.

D. B. Palković

Kosta Angeli Radovani (1916.-2002.)

Kosta Angeli Radovani, kipar i grafičar, rođen je 6. listopada 1916. u Londonu, a preminuo je 27. veljače 2002. u Zagrebu. Sin je slikara Frane Branislava i Švicarke Anne Weys. Odrastao je u kozmopolitskom i poliglotskom ambijentu, u kući u koju su zalazile znamenite osobe Londona. Godine 1920. dolazi s roditeljima u Zagreb i tu završava pučku školu, a 1934. klasičnu gimnaziju. Studirao je u Milanu od 1934. do 1938. na Accademia di Belle Arti »Brera« kiparstvo kod Francesca Messine, a grafiku kod Benvenuta Disertorija. Nakon stečene diplome vratio se u Zagreb. Studij nastavlja na zagrebačkoj Akademiji likovnih umjetnosti, a od 1950. izvanredni je profesor Akademije za primijenjenu umjetnost u Zagrebu do njezina ukidanja 1955.

U skulpturi Angeli Radovani očit je nastojanje da se izrazi volumenom, masom, punom formom, da gradi. Njegova orijentacija na masu redovito znači i orijentaciju na statičnu formu, jezgrovitost iscrtan obrisa, velike linije, bez ornamentalnih okolišanja. Dvije su osnovne teme motiva u njegovu djelu: akt i portret. Osim kiparstvom, kontinuirano se bavio crtanjem i grafikom. Izlagao je samostalno u zemlji i inozemstvu, a također je sudjelovao i na skupnim izložbama među kojima su važnije: I godišnja izložba hrvatskih umjetnika, Zagreb 1940., XXV. bijenale, Venecija 1950., 2000. godina skulpture u Dalmaciji, Split 1960., II Exposition internationale de sculpture contemporaine, Pariz 1961., IX. međunarodni bijenale kipova na otvorenom, Antwerpen 1967. Djela mu se nalaze u mnogim javnim i privatnim zbirkama u zemlji i inozemstvu. ■

U susret XI. Međunarodnom filmskom festivalu »Palić 2004.«

Palić u svijetu filma

Ovogodišnji Filmski festival na Paliću održat će se Zemlja je arena u kojoj svatko od nas igra svoju životnu utakmicu. To je borilište u kojem svaki od nas stupa u borbu s neprijateljem čovječanstva te u toj borbi može podleći ili pobijediti u periodu od 17. do 23. srpnja. U tom periodu će se u takmičarskom dijelu programa predstaviti četrnaest filmova. Ove godine je uveden novi program, pod nazivom »Fokus«, program dugometražnog dokumentarnog filma i program »Mladi autori Europe«. Program pod nazivom »Paralele i sudari« je u potpunosti inoviran.

Po prvi puta svi zainteresirani će karte moći kupiti i u pretprodaji, tjedan dana prije samog Festivala. Za sve filmove na Ljetnoj pozornici karte će stajati 150 dinara. Svi ostali programi su besplatni. »Za sve ljubitelje filma bit će organiziran besplatan prijevoz šinobusom. U 20 i 15 sati sa željezničkog kolodvora će kretati šinobus za Palić, a povratak se planira oko 1 sat poslije ponoći, poslije druge projekcije filma«, kaže ravnatelj Festivala Blažo Perović.

Ljetna pozornica

INOVIRANA PROGRAMSKA FIZIONOMIJA: Novi Savjet Festivala od jedanaest članova čine: Géza Kucsera, Antál Biácsi, Goran Marković, Zoran Simjanović, Radoslav Zelenović, Vitomir Simurdić, Károly Vicsek, Mira Banjac, Rajko Ljubić i Blažo Perović. U iduće četiri godine ovim Savjetom Festivala predsjedavat će Želimir Žilnik. Za počasnog predsjednika Savjeta Festivala je proglašena glumica Milena Dravić. Usvojen je i dokument kojim se trasira budući razvoj Festivala. Poenta tog dokumenta je da Palićki festival do kraja druge decenije svog postojanja uđe u samu elitu europskih filmskih festivala. Iz ovog opredjeljenja proizlazi niz konsekvenci. Programska fizionomija Festivala je inovirana, tako da Festival ima dva nova programa »Fokus« i »Mladi autori Europe«. Program »Paralele i sudari« je inoviran, a u okviru regionalnog programa osim mađarskog filma predstavlja se još jedna europska kinematografija, njemački film – produkcija Bavorska.

S prošlogodišnjeg festivala.

Žiri Festivala čine: Diana Dumbrava, glumica iz Rumunjske; Salamon Andras, redatelj iz Mađarske; Sonke Wortman, redatelj iz Njemačke; Radmila Živković, glumica iz SiCG i Srđan Golubović, redatelj iz SiCG. Međunarodni žiri kritike za program »Paralele i sudari« čine: Božidar Manov, filmski kritičar iz Bugarske, potpredsjednik međunarodne federacije filmskih novinara i kritičara Fipresci; Jakob Neien-dam, filmski kritičar iz Danske, časopisa »Screen international«, član Fipresci; Blagoja Kunovski, filmski kritičar iz Makedonije, ravnatelj MFF »Braća Manaki« iz Bitole, predsjednik Makedonske sekcije Fipresci.

PRATEĆI PROGRAM: Tijekom Festivala će se prikazati oko 60 filmova. U programu »Paralele i sudari« u kinu »Korzo« će se od 18 do 22. srpnja prikazati deset filmova s početkom u 16 i 18 sati. U ovom programu će sudjelovati i film »Tu« čiji je redatelj Zrinko Ogresta iz Hrvatske. U kino dvorani Otvorenog sveučilišta će se prikazati novi mađarski film s početkom u 16 sati i novi njemački film, produkcija Bavorska s početkom u 18 sati. Program pod nazivom »Fokus« će se moći vidjeti 18. 19. i 20. srpnja s početkom u 16 i 18 sati u Eko centru na Paliću.

Ovogodišnji dobitnici nagrade »Aleksandar Lifka« za poseban doprinos europskom filmu su redateljica iz Njemačke Margareta Fon Trota i redatelj Žika Mitrović. Njihovi filmovi u programu pod nazivom »Abacija« na Paliću će se moći vidjeti od 18. do 23. srpnja s početkom projekcije u 18 sati. U planu organizatora predviđeno je da svaki program ima svoje goste. Pokraj mnoštva gostiju iz zemlje i inozemstva očekuju se i redatelji i filmski kritičari iz Republike Hrvatske. Nakon takmičarskog dijela za sve ljubitelje filma bit će prikazani i filmski hitovi. Ovaj program će trajati u periodu od 24. srpnja do 3. kolovoza. Cijena ulaznice za ovaj program je 100 dinara.

Željka Vukov

Prvi broj časopisa »Religija i tolerancija«

Sociologija religije

Živjeti s razlikama

Centar za empirijska istraživanja religije iz Novog Sada objavio je prvi broj časopisa »Religija i tolerancija«. Časopis je pokrenut entuzijazmom profesora i studenata sociologije i filozofije na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu. Centar za empirijska istraživanja religije već godinama u suradnji sa Savezom studenata Filozofskog fakulteta održava tribine, okrugle stolove i konferencije, na kojima se govori o relevantnim temama iz oblasti sociologije religije, a pokretanje časopisa je oblik proširivanja te prakse.

Uredništvo ovog časopisa sastavljen je od sociologa religije koji se duži niz godina bave ovom problematikom. Uredništvo čine: *prof. dr. Zorica Kuburić* iz Novog Sada, *prof. dr. Dragoljub B. Đorđević* iz Niša, *prof. dr. Milan Vukomanović* iz Beograda, *prof. dr. Ivan Cvitković* iz Sarajeva, *prof. dr. Sergej Flere* iz Maribora i *prof. dr. Ankica Marinović Bobinac* iz Zagreba. Uredništvo planira da časopis izlazi dva puta godišnje (siječanj-lipanj i srpanj-prosinac), a tematika bi obuhvatila najznačajnije aspekte religijskog fenomena.

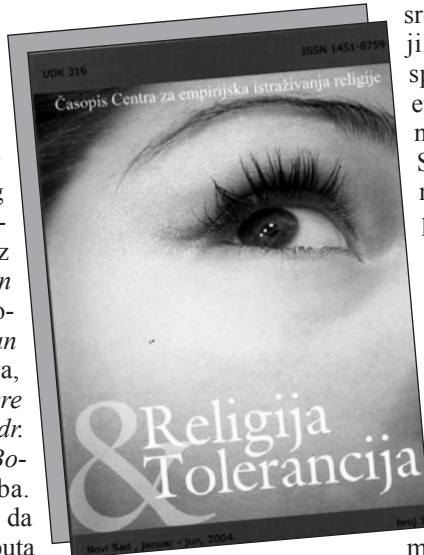
POSPJEŠITI DIJALOG: »Cilj koji smo imali u realizaciji ovog projekta pokretanja časopisa 'Religija i tolerancija', ogleda se u želji da se omogućiti šire i kreativnije sudjelovanje akademske javnosti, studenata, građana i različitih vjerskih zajednica u razmatranju religijskog fenomena. Smatramo da će se kroz ovu publikaciju pospješiti dijalog o problemu religijskog fenomena i religijske tolerancije s obzirom na značaj koji one imaju u multikonfesionalnim zajednicama koje postoje na prostoru bivše Jugoslavije«, pišu među ostalim u uvodnoj riječi glavna i odgovorna urednica časopisa *prof. dr. Zorica Kuburić* i zamjenica

urednice *Zlatiborka Popov*. Časopis započinje tekstem *prof. dr. Đure Šušnjića* »Granice tolerancije« u kojemu dr. Šušnjić piše o dijalogu, toleranciji, iskustvima razlike i krajnostima u mišljenju, ističući kako je tolerancija uvjet razvoja ličnosti i kako je čovjek tolerantan tek onda, kada nešto usvoji od drugog čovjeka koji se s njim ne slaže.

VJERSKA TOLERANCIJA: Slijedi rad *dr. Snežane Joksimović* i *prof. dr. Zorice Kuburić* »Mladi i vjerska tolerancija«. U tome radu se razmatraju rezultati istraživanja vjerske distance i vjerske tolerancije učenika srednjih škola u Srbiji. Istraživanje je sproveo Centar za empirijska istraživanja religije iz Novog Sada 2002. godine na uzorku od 610 ispitanika iz sedam gradova. Istraživanje pokazuje među ostalim kako mladi nisu dovoljno otvoreni i spremni na život u vjerski heterogenoj sredini. Profesor *Tomislav Žigmanov* piše o kršćanstvu i ekumenizmu u tekstu »O

ekumenskoj povelji ovdje i sada«. Žigmanov u radu tematizira i iznosi sadržaj vjerojatno najznačajnijeg dokumenta u posljednjih nekoliko godina u europskom kršćanstvu na planu ekumenskog djelovanja unutar kršćanstva s nazivom »Charta oecumenica«. Časopis još sadrži članak *dr. Mirka Blagojevića* »Ruska religiozna renesansa na kraju XX. stoljeća: pravni okvir, broj i aktivnost konfesionalnih zajednica«, članak *Jevgenija Zajceva* »Svjetovalni karakter državnih i gradskih obrazovnih ustanova u Rusiji: ustavno pravne osnove i organizaciono rješenje«, rad *dr. Lajče Klajna* »Pravni položaj vjerskih zajednica« i rad *prof. dr. Dragoljuba B. Đorđevića* »O protestantizaciji Roma Srbije«.

Z. Sarić

IZ ANTOLOGIJE POEZIJE
BUNJEVAČKIH HRVATA

LUKA KAPETAN I LJUBA BARJAKTAR

Sinoć knjiga Luki Sučić stigla
Od Budima, od careva grada,
Da on ide na carevu vojsku,
Da brez Luke vojevat s' ne more.
On će poći, ako će ne doći.
Al se Luka skoro oženio,
U njega je umiljata ljuba,
Moli mu se ko mizinče majki:
»Molim ti se, Luka gospodaru,
Povedi me sa sobom u vojsku!
Bit ću tebi barjaktar prid vojskom,
Nosit ću ti barjak o ramenu,
Britku sablju u desnoj ruci,
Tursku pušku o svilen-pojasu.«
To je Luka poslušao ljubu,
Poveo je sa sobom na vojsku:
Bila mu je barjaktar prid vojskom,
Nosila mu barjak o ramenu,
Britku sablju u desnici ruci,
Tursku pušku o svilen-pojasu.
Vojska pada do Budima grada:
Konj do konja, junak do junaka,
Bojna koplja ko gora zelena,
A barjaci kano i oblaci.
Izlazile Budimke divojke,
Pa gledaju stasite junake,
I beside Budimke divojke:
»Otkako je Budim postanuo,
Još ovakve vojske ne vidismo,
Što je danas Luke kapetana
I njegova mlada barjaktara.
Dale bi mu po Budima grada
I budimsku najlipču divojku.«
Al beside ljuba barjaktare:
»Što će meni po Budima grada
I Budimka najlipča divojka,
Kad sam sama mlađana nevista,
Koja ljubim mladoga junaka
Mlad junaka Luku kapetana?«

□□□□□□□□□□

Zapisao Ilija Kujundžić, a čuo od slije-
pog Stipe, franjevačkog pjevača u Su-
botici.

Običaji žetvenih svečanosti

Tradicija koja se čuva

Dužijanca je od svog prvog javnog obilježavanja 1911. do danas dostigla veličanstvenu proslavu, obogaćenu kulturom, običajima i tradicijom bačkih Hrvata-Bunjevaca na ovim prostorima. *Blaško Rajić*, tadašnji župnik u župi sv. Roke u Keru-Subotici, osmislio je i svečano izveo Dužijancu u javnosti još davne 1911. godine.

Bandaš i bandašica 2003.

Povijesni zapisi kazuju da je Dužijanca prastari narodni običaj Hrvata Bunjevaca u Subotici i okolici, kojim se obilježava završetak žetve. Od jednostavne i skromne obiteljske svetkovine izrasla je u veliku gradsku manifestaciju. Brojne manifestacije koje prethode proslavi Dužijance su odraz kulturnog i duhovnog bogatstva našega naroda. Bandaš i bandašica su centralni likovi u proslavi žetvenih svečanosti Dužijance, no, danas oni predstavljaju nekadašnji predvoditeljski par u žetvi.

OBIČAJI ŽETVE: Proslava traje samo jedan dan. U tom jednom danu treba se sprovести nekoliko sadržaja koji predstavljaju radnje vezane uz ris. To podrazumijeva vozidbu, sadijevanje kamara, vršidbu i spremanje žita. Na kraju tih teških radova u duši vrijednih ljudi, bila je prisutna želja zahvaliti se Bogu na plodovima zemlje, na žitu. Žetva je počinjala o Petrovu, makar simbolično ako žito nije dozrelo. Običaj je bio da domaćin na Petrovo poslije podne, obučen u bunjevačke bijele gaće i košulju, izađe na njivu i dva-tri puta za mahne kosom pa tako označi početak žetve odnosno risa. Trajanje žetve ovisilo je o veličini posjeda i broja sudionika. Radilo se ručno, kosilo se nabrušenom kosom. Počinjalo se u ranim jutarnjim satima. Najprije su svi sudionici žetve pletli užad od žita, koje je bilo istrgnuto s korijenom iz zemlje. Užad su se vezivala u snoplje, po dva krsta i pazilo se da ih bude dosta za dan kosidbe. Užad se spremala u sjenu ili pokrila nečim kako se ne bi sušila. Risari su ot- kivali kose i nakon što su svi doručko-

vali počeo je rad. Svaki žetelac imao je kosu uz koju je bio privezan »prlj«, koji je bio polukružno savijen od sredine kosišta prema vrhu, a služio je slaganju žita. O pasu je žetelac imao obješen »vondir«, i u njemu je bila gladalica kojom je povremeno oštrio kosu. Risaruša je imala »kuku«, pomoću koje je skupljala, slagala i nalagala na bačeno uže požnjeveno žito. Išla je za risarom po otkosu, a užad je vezivala o pojasu: kad je rukovet bila puna, izvukla je uže, bacila ga na tlo i položila klasje. U jedan snop stavljale su se dvije rukoveti. S obzirom da su njive bile goleme nije se moglo kositi s kraja na kraj, te su žetoci kosili na dva krsta i ta se duljina nazivala »pripelicom«.

NOSNJA I DOGAĐANJA: Za Dužijancu ljudi su oblačili svoja najljepša odijela. Tu nošnju, koja se više ne koristi ni u folklornim priredbama, zbog svoje vrijednosti i jedinstvenosti u današnja vremena možemo vidjeti samo na ovoj manifestaciji. Na Dužijanci možemo vidjeti i bogatstvo haptika, karuca i fijakera koji su obično okićeni žitnim vlačem. Nekada su takvi prizori bili prisutni u našem narodu prigodom svake svečanosti. Ne samo da su se ljudi najsvečanije oblačili, nego su i svoje karuce, haptike, tko je što imao, na poseban način pripremali i ukrašavali, tako da je svemu tome data jedna nota ljepote, slavlja i ponosa. Svečane i vrlo lijepo ukrašene i opremljene zaprege samim svojim pojavljivanjem daju ton svečanosti i dostojanstva. Konji u zapregama su vjerni pratioci čovjeka u svim sferama njegova života, napose kada slavi i kada se veseli. U posebnim

O svim događanjima vezanim za predstojeće manifestacije »Dužijance 2004«, u ponedjeljak, 5. srpnja, u Hrvatskom kulturnom centru »Bunjevačko kolo«, održana je konferencija za medije. Na konferenciji su govorili predsjednik organizacijskog odbora »Dužijance 2004«, *Grgo Kujundžić*, potpredsjednici *Mirko Ostrogonac* i *Josip Horvat*. ■

prigodama ljudi su se znali lijepo obući, u okićenim zapregama pronositi slavu okončanog posla, ne krijući ranjave ru- ke izmučene teškim i napornim radom. Velika kruna od žita je također simbol Dužijance, ona potvrđuje svečanost i važnost ovih događanja i slavlja. Kruna je, dakle, simbol vijenca koji se blagoslivlje uz vlačce, koje se blagoslovljeno dijeli prisutnima na Dužijanci. Dužijance u prigradskim naseljima Subotice se održavaju prije same završne, centralne manifestacije.

Centralne figure Dužijance su bandaš i bandašica, koji će svečano biti predstavljeni ove godine u petak, 6. kolovoza na subotičkom trgu. Na samoj završnici oni će gradonačelniku predati kruh od novog žita. Nekada su gazda i gazdarica lijepo i svečano obučeni čekali risare, tada je bandaš predao vijenac od vlati žita gazdi koji je vlačce poljubio i polio vinom. Zatim je i gazdarica poljubila vlačce u vijencu, poškropila ga svetom vodom, te je potom svetom vodom i s malo mekinja poškropila risare i risaruše, a vijenac unijela u sobu i objesila nad svetnjaču i raspelo.

Ž. Vukov

Unikatna bunjevačka nošnja

Ljetni festival EXIT 04

Četiri dana u inozemstvu, unutar vlastite države

Piše: Davor Bašić Palković

Ljeto je već počelo i sezona organiziranih događanja pod otvorenim nebom je tu pred nama. Dok sunce služi, društveni i kulturni život preseljen van, ponudit će razne načine da se čovjek osjeti bolje ili da vlastiti boljitak nekako unaprijedi. Jedan od takvih događaja jest i glazbeni festival EXIT. On se ove godine po četvrti puta desio svima onima sa snažnim apetitom za dobar zvuk, ali i svima onima koji su se bilo kojim drugim povodom tamo pojavili. Jer programa doista nije manjkalo!

Festival je trajao četiri dana, od 1. do 4. srpnja, a domaćini Petrovaradin i Novi Sad ponovno su dobili priliku da pokažu sve svoje vidljive i skrivene ljepote. Posjećenost je bila standardno velika: 135 tisuća posjetitelja za četiri dana. Najviše stranih gostiju došlo je sa susjednih ex-jugoslavenskih prostora (Slovenija, Hrvatska, Bosna, Makedonija...), solidan broj iz zemalja jugoistočne Europe, ali i iz zemalja nama daljnjih svjetskih meridijana. Hodajući po Petrovaradinskoj tvrđavi, mogli ste

čuti razne jezike, nama ponekada i vrlo teško prepoznatljive. Ipak, univerzalni jezik glazbe i specifična frekvencija dobrih vibracija spajala je ljude, pretvarajući ih, na četiri dana, u »državljan« jedne iste stvari, države EXIT (State of Exit).

DAN ZA DANOM: Prvi dan Exita dobio je jedan euforični nalet festivalske populacije. Exit je svečano otvoren vatrometom, uz govor poznatog glumca Zorana Cvijanovića, podržan bubnjevima Dragoljuba Đuričića i njegove pratke ritmičke skupine. Glavne zvijezde su bili velikasi trip-hopa *Massive Attack*, a za zagrijavanje publike bila je namijenjena »svjež« britanska hit atrakcija *Goldfrapp*. Iako je temperatura iščekivanja rasla, ovi bendovi, po svojoj prirodi sporiji i introvertniji, izazvali su, kod onih gostiju koji nisu znali šta ih čeka, doživljaj opadajućeg intenziteta. Savjet za sljedeću godinu: go-spodo, dobro se pripremite da ne dođe do razilaženja između očekivanja i dobijenog sadržaja. Sve u svemu, puno ženskih vokala, rijetkih ambijentalnih dometa i ritma za meditativno njihanje. U rang zvijezda, uz vrlo zapažen i posjećen nastup, nastupio je velikan narodne glazbe *Zvonko Bogdan*. On je zajedno s osam tamburaša *Janike Balaža* locirao Petrovaradin kao ravnopravnu točku na mapi world ethno glazbe. Doista za ponos!

Iggy Pop

Partibrejkersi

Drugi dan je donio prije svega meteorološke nepogodnosti u obliku kiše. Ali država Exit je imuna na takve neprilike. Najvažniji Main Stage donio je bučne Brazilce *Souffly* koji su više nego dovoljno zagrijali publiku. Malo romantike uz soul i r'n'b ponudili su te večeri *Brand New Heavies*. Poslije njih binom je zablistala stara diva *Neneh Cherry*, koja je s *Virgin Souls* provela njene obožavatelje kroz povijest i sadašnjost plesne glazbe.

ČISTOKRVNI ROKENROL: Treći dan je, vjerojatno, najviše privukao ljubitelje novije i starije crnačke glazbe. Mladi i stari uživali su uz opuštajuća reggae sazvučja skupine *The Wailers*, nekadašnji prateći sastav pokojne reggae legende *Boba Marleya*. Dinamiku su zatim umnogome uvećali hip-hop momci sa zapadne američke obale *Cypress Hill*. Publika u zraku, svi skaču, posebice oni mlađi kojima je ova forma zabave ipak mnogo bliža.

Posljednji, četvrti dan festivala bio je posvećen pobornicima čistokrvnog rokenrola. *Partibrejkersi* su bili odlična uvertira svemu što je slijedilo te večeri. Kanadanka *Peaches* je svojim »vrelim« nastupom pomaknula rokenrol u 21. stoljeće, a scenskom performansom teško da je koga ostavila ravnodušnim.

Inauguracija večeri desila se izlaskom žive legende *Iggy Popa* pred publiku. Ovog puta on je došao podsjetiti nas koliko dugo je prisutan na glazbenoj sceni, dižući iz prošlosti njegov prvi veliki bend *The Stooges*. Energija, koju ovaj čovjek sa svojih blizu šezdeset godina posjeduje, je ogromna, ona je te večeri bila dovoljna da zapali i popne na binu veliki broj onih kojima bi on mogao biti djed. Te večeri svi smo se vozili na praskavom zvuku ovih veterana.

Važno je napomenuti da je ovaj programski osvrt samo jedan dio, moj osobni fragment iz Exit iskustva. Mnogo ljudi je na drugim binama, doživjelo predivne senzacije, na različite načine. Raznolikost glazbenih žanrova, a samim time i svojstvenih načina zabave, bili su nam dostupni. Ali zakoni fizike su jasni, čovjek ne može u isto vrijeme biti na dva mjesta. Nažalost.

UVIJEK NEŠTO NOVO: Novine u postojećem stejdž kolažu donijeli su sljedeći punktovi. Blues & Jazz Stage, je odvojio ova dva žanra i tako uspio naći svoju »pravu« publiku. East Point Stage pružio nam je orijentalni ugođaj uz egzotičnu glazbu i plesove Istoka. Latino Stage je pratio istu ovu ideju inspirirajući se, u ovom slučaju, baštinom latino svijeta. Electronic Culture Space

je zvukom približio naučnu fantastiku svima onima koji su ga posjetili. Za odmor u rane jutarnje sate odlično je poslužio Cafe Del Bahia. I na kraju, sport. Ljubitelji aktivnog provoda, tj. praktičari ekstremnih sportova imali su također svoj kutak u kome su mogli prezentirati svoju vještinu. To je bio takozvani Extreme stage.

OSJEĆAJ PRIPADNOSTI: Kada sam bio mlađi, odlazio sam u Mađarsku, kako bih vidio jedan pravi glazbeni festival. Tada mi se činilo da je to miljama daleko od tadašnje SiCG, ali ovih dana i u protekle četiri godine, stvari su se ipak promijenile na bolje. Pokazano je i dokazano da smo i mi dio cjeline sposobne za takve izazove tj. da pripadamo svijetu i da smo, pokraj velikih osuđivanja, uvijek bili dio jedne civilizirane ideje. Glazbene svetkovine su od davnina bile potrebne čovjeku, one nisu samo trans ili samozaborav u masovnom okupljanju. One su susret i približavanje. Exit festival za neke može biti i naporno iskustvo, ali sve je to samo pitanje stanja duha, a time i tijela. Država Exit, za one u istinskom traganju, iako samo četiri dana trajanja, postaje stanje svijesti i time gubi svoju kratkotrajnost. Nadam se da se vidimo i sljedeće godine...

HRCKOVA SVEZNALICA

ČEMU SLUŽI TOPLOMJER?

Toplomjer služi da izmjerimo temperaturu tijela. To je posebice važno kada smo bolesni, jer naša normalna temperatura iznosi 37 stupnjeva. Ako imamo povišenu temperaturu, znači da na bolest treba obratiti pozornost i možda se obratiti liječniku.

KAKO ZRAKOPLOVI LETE?

Balon je lakši od zraka i njemu nije teško letjeti. Zrakoplov je mnogo teži pa zato mora imati jake motore i odgovarajući oblik: krila, trup i rep.

KAKO BOJLER GRIJE VODU?

Električni bojler u kupaoni i kuhinji zagrijeva vodu pomoću struje. Bojler je zatvoreni kotao u kojem se nalazi voda. U sredini bojlera je električni grijač. Kada se struja uključi, grijač zagrijava vodu.

Priredio i ilustrirao: Zoltan Sič

IZ DJEČJIH USTA

• Molitva iz vrtića:

»Plije (prije) jela ću sklopiti luke (ruke) i dlagom (dragom) Bogu leći (reći) fala (hvala) za lazna (razna) jela i kluh (kruh) što nam je njegova doblota (dobrota) dala. U ime Oca i Sina i Duha Svetoga, amen.«

- »Mama, tako si lijepa i tako nešto.« – kompliment trogodišnjaka.
- Kritika roditelju od strane dvogodišnjaka:
»Nemoj staviti nogu na stol, tamo se papa!«

Zabilježila: Stanislava Stantić Prčić

HRCKOVE ZGODE

Crta i piše: Zoltan Sič

HRCKO, VOLIŠ LI SE KUPATI I SUNČATI?

JESI LI SPREMAN ZA VELIKU ZABAVU?

UGRIJAO SAM VODU U STAROM KORITU. JESI LI SRETAN?

Katarina Horvat, III. a
OŠ »Ivan Goran Kovačić«, Sonta

BAKA

Baka je baka,
stara i nejaka.
Leđa joj se savila,
dok je kolače najbolje pravila.
Malo je mala,
al' opet je strava.
Ona je naša super baka,
to ne može biti žena svaka.

Dajana Horvacki Palivukov, III. b
OŠ »Matija Gubec«, Gornji Tavankut

Nada Vojnić Lamić, I. h
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

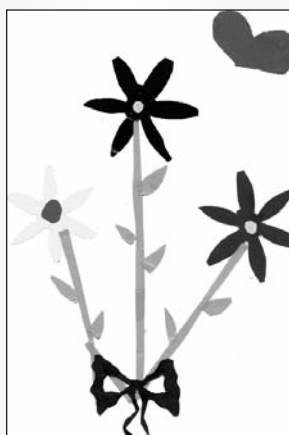

Zlatko Češko, I.
OŠ »Ivan Milutinović«, Mala Bosna

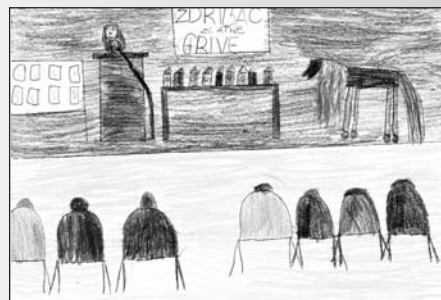
MOJA MAMA

Opisat ću vam svoju mamau. Njeno ime je Ljiljana. Jako je vrijedna. Uvijek se jako obraduje kada čuje da sestre i ja dobro učimo. Tužna je kada nema posla. Njene ruke su ispucale od rada. Lice joj je umiljato i uvijek je nasmijana. Pomažem svojoj mami tako što skupa sadimo u vrtu, perem suđe, metem dvorište. Svoju mama volim, jer je vrijedna. Nju svi vole, jer je najbolja mama na svijetu.

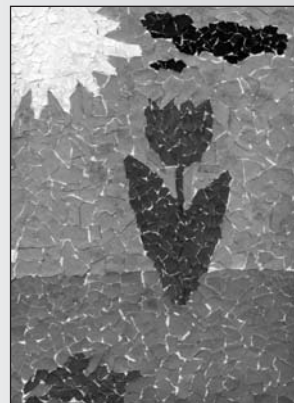
Snežana Romak, III., OŠ »Sveti Sava«, Bikovo

Nenad Lukač, I. b
OŠ »Ivan Goran Kovačić«, Sonta

Sandra Stantić, III. c
OŠ »Matija Gubec«, Ljutovo

Nina Vojnić Purčar, II. b
OŠ »Vladimir Nazor«, Đurđin

Sandra Dulić, II. b
OŠ »I. Milutinović«, Subotica

U MOJEM SRCU IMA MJESTA ZA SVE

U moje srce može stati sve lijepo.
Mogu stati: ljubav, radost, prijateljstvo i mir.
U moje srce stanu prijatelji i moji neprijatelji.
U moje srce stanu dobri i loši ljudi.
Na cijelom svijetu ima srdaca,
samo što su neka srca dobra, a neka loša.
Neka srca vole rat i nemir,
Moje srce ne voli ni rat ni nemir.
Svatko ima jedno srce u sebi.
Nekom srce znači srce, a nekima ne znači ništa.
Bolje poštuju srce, jer bez njega nema ljubavi,
mira, radosti, života.

Luka Bačić, II. h
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

I. Ispuni tablicu datim brojevima, tako da daju navedene sabirke: 4, 5, 6, 7

22

22

22

22

22 22 22 22

Zadatak pripremio:
Dujo Runje

II. Koliko nogu, kada se sabere, imaju jedan pauk, dva lava i pet fazana? Odgovor: 26 (Ako ne vjeruješ, nacrtaj ih, pa im prebroji noge)

III. Što je bijelo, tanko i dugačko i leži na plaži?

(Komad bijelog konca);

Što je smeđe, tanko i dugačko i leži na plaži?

(Komad bijelog konca, koji je pocrnio na plaži);

Što je crno, tanko i dugačko i leži na plaži?

(Sjenka komada bijelog konca koji leži na plaži).

Obvezni alat za plažu

Novine, križaljke, karte, domine...

Piše: Dražen Prčić

Ljeto je zavladało svojim toplim carstvom najvrućeg godišnjeg doba, a na temperaturama koje su visoko u oblacima vrelih stupnjeva odlazak na plažu, bila ona jezerska, riječna, barska ili u najboljem slučaju morska, jedna je do najboljih solucija za rashlađenje i osvježanje.

Ali cjelodnevno kupanje interesantno je samo najmlađima, sunčanje je rezervirano za »nježniji spol, a uživanje u blagodatima dobrog hlada (suncobrani, drveće, strehe, tende) rezervirano je za mušku populaciju. Uz, naravno, obvezni alat bez kojeg se odlazak na plažu ne može niti zamisliti.

NOVINE: Čitanje tiska na plaži vjerojatno je prva i najvažnija disciplina »plažnog višeboja«. Mjesto u hladu, uz višak slobodnog vremena, idealno je za temeljiti pregled svih mogućih novosti (dnevne novine), iščitavanje brojnih tematskih članaka (periodični tisak), te potpunu informiranost glede i najmanjeg sportskog događaja (sportski tisak). Za razliku od normalne radno-egzistencijalne kolotečine kada se novine uglavnom »preljeću« (tko ih uopće kupuje i čita), na plaži tiskani dnevno-tjedni informativni servis dobiva na svojoj posvemašnjoj uvažavanosti i biva, zbog specifičnih okolnosti, često puta pročitao od prve do posljednje stranice. I to ne samo od muških članova obitelji...

KRIŽALJKE: Iako se i specijalizirani enigmatski časopisi ili posebna izdanja brojnih križaljki mogu tematski podvesti uz »novinsku odrednicu«, ova vrsta tiskovine ima specifičnu primjenu tijekom cijele godine, ali je odlazak na plažu bez nje gotovo nezamisliv. Bistrenje moždanih vijuga na vrelom suncu (ljubitelj sunčanja) ili u debeloj hladovini (oni ostali) idealno je u ispunjavanju zadanih praznih polja koje u konačnici daju slavodobit ispunjavaču. Ukoliko je društvo veće rješavanje se momentalno pretvara u kolektivni doživljaj »mudrovanja«, a davatelj najtežih točnih odgovora ubrzo stječe iznimnu popularnost i biva pitan prvi kod sljedećih križaljki. Zanimljivo je kako je domovina prvih križaljki Engleska (XIX. stoljeće), ali su se moderne »ukrižane riječi« pojavile u SAD

1913. godine i otada neprikosnoveno zavladaše brojnim novinskim prostorima.

KARTE: Vjerojatno ne postoji osoba koja je pohodila plažu, a da nije zaigrala neku od popularnih igara s kartama. Bilo da su u pitanju najprostije dječje igre (magaraca), nešto kompliciranije igre (sedmice, raub, tablič), složenije (bridge-remi) i najinteligentnije (preferans), svako od nas oprobao se u nekoj svojoj vještini baratanja igraćim kartama na ručniku, spužvi, ležaljci, pa i na pijesku, asfaltu, stijeni. »Plažna« varijanta često podrazumijeva sankcije za poraženog pa nije rijedak slučaj da gubitnici završe bačeni u vodu. S druge strane, starija generacija poglavito pohodi plaže (naravno u hladu) poradi igranja brojnih partija omiljenih im igara.

DOMINE: Jedna od popularnijih plažnih igara su i domine, ali više, po mogućnosti, u stolnoj varijanti, jer na nestabilnoj podlozi skriveni komadi drvenih ili plastičnih pločica s brojevima se za čas mogu prevrnuti. No u posljednje vrijeme najčešći igrači domina su djeca, u kartonskoj izved-

bi ove igre, gdje se umjesto brojeva nalaze likovi omiljenih crtanih junaka.

YAMB: Igra s pet ili šest kockica u kojoj je cilj ispuniti sve zadane prostore u tabeli najvišim mogućim rezultatima iz bacanja, idealna je za plažu jer se »alat« može baciti i na novinama, tanjuru, kutiji od nečega, ili na bilo kojoj malo tvrđoj podlozi. Kako jedna ozbiljnija partija zna potrajati i preko jednog sata, a na plaži vrijeme nikad nije problematični faktor, često se zna dogoditi da igrače uhvati i večer, a da se nisu »od bacanja« stigli ni skvasiti.

OSTALI ALATI: Navedeni »alati« spadaju u top oruđa za »ubijanje dosade« koja često zna biti najveći neprijatelj nepasioniranim ljubiteljima klasične ponude na plaži (kupanje i sunčanje). Uza sve ovo, svako prema svom nahođenju ima svoje »razonode« u dugim prijedodnevima i popodnevnim satima boravka na mjestima uz osvježavajuću »vodu«.

Jedno je sigurno, ukoliko imate samo jedan od mogućih »alata«, ne brinite...

L i e t n i s p e k t a r

Kevin Kuranyi ženi se Hrvaticom

Voda njemačke navale na proteklom Europskom prvenstvu u Portugalu *Kevin Kuranyi* uskoro se namjerava oženiti svojom zaručnicom Hrvaticom *Viktorijom Peličić*.

Ovaj talentirani nogometaš Stuttgarta, koji se nije baš proslavio u dresu »elfa«, u sebi ima mađarskih, američkih i njemačkih korijena koji će u njihovoj budućoj djeci biti dodatno izmiješani majčinim hrvatskim podrijetlom.

Tarik se oženio?

Jest i to za muškarca, ali samo na filmskoj traci budućeg filma »Go west« koji se ovih dana snima, pod redateljskom palicom *Ahmeda Imamovića*, u bosanskom gradu Kaknju.

Najpopularnije hrvatsko TV lice igra ulogu Milana, apsolutno veterine koji ima sklonosti prema istom spolu, a nalazi se u ratnom vrtlogu koji je zadesio njegovu zemlju. Uz *Tarika Filipovića* u ovom filmu glume i poznata glumačka imena poput *Rade Šerbedžije* i *Mirjane Karanović*, te mladi sarajevski glumac *Mario Drmač* koji tumači »muškarca« prerušenog u ženu.

Pavarotti zadivio Arenu

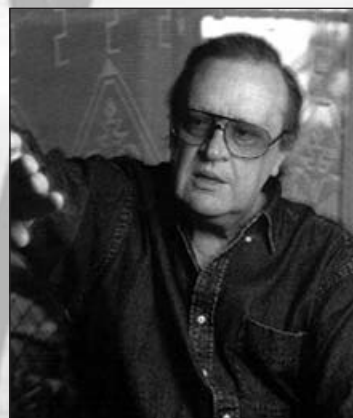

Impresivnim nastupom u pulskoj Areni, prošle subote koja će zauvijek ostati zapisana u umjetničkoj povijesti Hrvatske, veliki tenor *Luciano Pavarotti* je zadivio prepuno gledalište svojih poklonika. U sklopu svoje oproštajne svjetske turneje, u kojoj je planirano 40-tak koncerata s kojima će se ovaj Talijan poslije 43 godina duge karijere, svojim nastupom

otvorio je ovogodišnji Histria festival. Za ovaj glazbeni spektakl prodano je više od 7 tisuća ulaznica, a cijene su se kretale od 450 do 1000 kuna (4500 do 10.000 dinara).

Arsenov povratak

Legendarni kantautor *Arsen Dedić* održao je svoj povratnički koncert, prvi poslije teške operacije jetre, u atriju Prirodoslovnog muzeja u Zagrebu. U dva sata koliko je trajao njegov nastup uz nove i stare pjesme ovaj poznati šansonjer publiku je zabavljao svojim stihovima i duhovitostima tijekom stanki između pjesama. Uz glazbu predstavljene su i posljednje dvije njegove knjige poezije »Zabranjene knjige« i »Padova-uspomene s bolovanja«.

Polo turnir na Brijunima

Najomiljeniji sport jet seta je, jamačno, mondenski polo (igra u kojoj konjanici nastoje postići zgoditke na travnatom terenu), a poslije 80-godišnje stanke ovaj dinamični sport rezerviran poglavito za bogatu klijentelu, zaigrao se na Brijunima, nekdašnjoj Titovoj ljetnoj rezidenciji. U sklopu planiranog promoviranja ovog prelijepog otočja nadomak istarske obale organiziran je turnir na kojem su gostovale brojne ugledne svjetske uzvanice. Među inima na »Brioni Polo Classicu« viđeni su i unuk *Winstona Churchilla*, indijski princ *Shivraj Singh*, bugarska princeza *Miriam*, modni mag *Umberto Angeloni* vlasnik kuće »Brioni« i mnogi drugi uglednici.

Oproštaj velikana hrvatskog tenisa

Iva i Goran odlaze u mirovinu

Piše: Dražen Prčić

Uz nogomet, koji je donio nezaboravne trenutke svjetskog ponosa na »brončanom« SP u Francuskoj 1998. godine, tenis je sport kojim se Hrvatska još više može ponositi u najelitnijem razredu globalnog prestiža. Država koja ima oko 4,5 milijuna stanovnika, za razliku od mnogo većih i brojnijih, u teniskom svijetu predstavlja istinsku velesilu s mladim igračima i igračicama koji nastavljaju svijetli put bijelog sporta koji su im »utrljali« dvoje nezaboravnih hrvatskih velikana – Iva Majoli i Goran Ivanišević.

Dvojac za pamćenje koji se, emotivne li koincidencije, odlučio u isto vrijeme oprostiti od aktivnog i profesionalnog bavljenja tenisom u lipnju 2004. godine.

IVA MAJOLI: U svojoj 27. godini odlučila je spakirati reket i okončati uspješnu profesionalnu karijeru započetu još 1991. godine s navršениh četrnaest. Svoj prvi WTA turnir zaigrala je već sljedeće (92.) u Houstonu i u prvom velikom meču porazila Amerikanku *Lindsay Davenport* i danas veliku šampionku. U svojoj prvoj profi sezoni odmah je skrenula pažnju na sebe napravivši »atomski« skok sa 798.

mjesta na početku do 50. mjesta svjetske ranking ljestvice na koncu natjecateljske godine.

Prvo WTA finale je zaigrala u japanskoj Osaki ('94.), a prvi osvojeni turnir stigao je godinu kasnije ('95.) na turniru u Zurichu, iste godine uzela je i WTA Filderstadt, ušavši u elitnih TOP 10 u kojemu je boravila sve do 1998. godine kada je zbog brojnih povreda i operacije desnog ramena njezina karijera počela ispaštati. No, jedna godina od svih, u kojima je igrala svoj najbolji tenis, ostat će joj, ali i svim hrvatskim ljubiteljima ovog lijepog sporta, zauvijek u sjećanju. Roland Garros 1997. godine i njegova crvena zemlja na kojoj je startala kao 9. nositeljica turnira i nanizala impresivni niz od 7 pobjeda: *Sandra Kleinova*, *Alexandra Fusai*, *Ann Grossman*, *Lindsay Davenport* (gubila je 5:7, 0:4), *Ruxandra Dragomir*, *Amanda Coetzer* i, na koncu, u nezaboravnom finalu protiv velike šampionke Švicarke *Martine Hingis* u dva seta (6:4, 6:2) stigla je do najveće pobjede i trofeja karijere, ali i prvog pojedinačno osvojenog Grand Slam naslova u hrvatskoj teniskoj povijesti. Svoj posljednji naslov Iva Majoli osvojila je u Charlestonu (2003).

GORAN IVANIŠEVIĆ: O najboljem hrvatskom tenisaču svih vremena zna se već sve, ali u trenutku njegovog konačnog rastanka od profesionalne karijere, koja je bezmalo trajala punih 16 godina, u kojoj je odigrao 934 meča (600-334), osvojio 22 turnira i 19.863.733 američkih dolara i godinama boravio u elitnom TOP10 (najbolji rezultat 2. mjesto), red je kazati nekoliko konačnih riječi o čovjeku za kojeg znaju i oni koji ne vole tenis. Ali su uvijek voljeli pogledati Goranov meč. Jer »Zec« je bio i zauvijek će ostati »nestašni momak« koji je igrao izvrstan tenis, pobjeđivao i gubio nemoguće susrete, lomio reket, psuao sebe i suce, ali i osvajao brojne titule i trofeje koji će zauvijek ostati zlatnim slovima zabilježeni u povijesti tenisa moderne Hrvatske. Svi oni skupa i najvažniji trofej u tenisu, wimbledonski naslov, koji je poslije tri finalna neuspjeha u punom naponu igračke karijere, uspio osvojiti kao totalni

outsider (zaigrao s wild cardom-pozivnicom) nezaboravne 2001. godine, kada su njegovi fanovi izgrizli sve nokte u dva tjedna »travnate drame« koju je mogao režirati samo on i nitko drugi. Te godine je na putu do životno željenog pokala nanižao imena poput *Carlosa Moye*, *Marata Safina*, *Tima Henmana* i, u velikom finalu protiv Australca *Patricka Raftera* uspio dosegnuti zvijezde s dobivenim petim setom 9:7 simbolično odigranim istog datuma (9. srpnja). A kada je ove godine odlučio ostaviti igru koja ga je učinila besmrtnim, na svijetu je postojalo samo jedno mjesto na kojemu se mogao oprostiti. Wimbledon. Central Court. I kada su svi mislili kako će Goran susret prvog kola protiv Južnog odigrati kurtoazno i usred njega kazati zbogom tenisu, on ga je odigrao do kraja i pobijedio 3:0, zatim je dobio i Vlandrija, u sebi svojstvenoj drami (3:2), da bi se dolično zauvijek »penzionirao« na svom glavnom terenu protiv još jednog wimbledonskog pobjednika, Australca *Leytona Hewitta* (2:6, 3:6, 4:6). Obukavši dres hrvatske nogometne reprezentacije s brojem 10 (broj rezerviran samo za najbolje), podigao je pobjedničke ruke i otišao u legendu...

Sportske vijesti

Nogomet

Grčka na europskom Olimpu

Nogometaši Grčke novi su prvaci Europe pobjedom od 1:0 nad domaćinom Portugalom u velikom finalu Europskog prvenstva. Golom *Charisteasa* u 57. minuti Grci su pod vodstvom njemačkog izbornika *Otta Rehagela* učinili pravo nogomeno čudo, sam plasman u fina-

le je već predstavljao nevjerovatno iznenađenje, i dokazali staro pravilo da u ovoj igri nema unaprijed »videnih« pobjednika. Outsider prije početka prvenstva, reprezentacija Grčke posve zaslužno je izborila naslov najbolje na starom kontinentu pobjedama protiv Portugala (dva puta), Francuske i Češke, uz remis s Španjalcima i nevažni poraz protiv Rusije u kvalifikacijskoj skupini. Prije početka natjecanja Grčkoj su davane šanse 80:1, a u nedjelju navečer odnijeli su pokal na svoj Olimp.

Formula 1

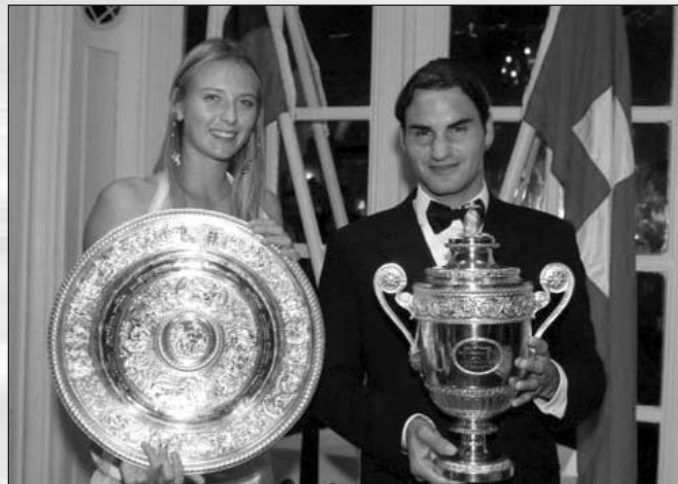
Schumacher ponovno prvi

U ovogodišnjoj sezoni Formule 1 vijest bi bila da »Schumi« nije pobijedio, ali i na utrci za VN Francuske voženu u Magny Coursu Nijemac je ponovno prvi prošao ciljem ostavivši Španjolca *Alonsa* iz Renaulta za cijelih 8 sekundi. Treće mjesto izborio je *Barrichello*, donijevši Ferrariju ponovno dva mjesta na pobjedničkom tronu. Postavlja se pitanje može li netko uopće ugroziti novi naslov apsolutnog rekordera »najbržeg cirkusa na svijetu« i apsolutnu dominaciju Ferrarija među bolidima Formule 1.

Tenis

Federer obranio naslov

Poslije *Beckera* i *Samprasa*, Švicarac *Roger Federer* uspio je ponoviti teniski podvig obrane najprestižnijeg svjetskog turnirskog

naslova. Pobjedom nad Amerikancem *Roddickom* 4:6, 7:5, 7:6, 6:4 uspio je, drugi puta zaredom upisati svoje ime na zlatni pokal namijenjen najboljem u Wimbledonu. U ženskoj konkurenciji slavila je 17-godišnja Ruskinja *Marija Šarapova* koja je u finalu svladala *Serenu Williams* sa 6:1, 6:4 i prekinula njezinu dvogodišnju dominaciju.

Mario zaustavljen u polufinalu

Plasmanom u polufinale Wimbledonu 20-godišnji *Mario Ančić* postigao je najveći uspjeh profesionalne tenisačke karijere. U pomalo nesretno izgubljenom duelu za ulazak u veliko finale, 4:6, 6:4, 5:7, 5:7, propustio je šansu da se možda pridruži, sada već, legendarnom *Goranu Ivaniševiću*. Još jedan hrvatski tenisač, *Ivo Karlović*, napravio je odličan rezultat na wimbledonskoj travi, te će od ovog tjedna Hrvatska, imati čak tri igrača u TOP 50.

Stolni tenis

Boroš druga u Chicagu

Stolnotenisačica *Tamara Boroš* plasirala se u finale ITTF Pro Tour turnira Otvorenog prvenstva SAD u kojemu je poražena sa 3:4 od strane singapurske igračice *Weia Jia Li*. Odličnim igrama tijekom turnira i ubjedljivim pobjedama najbolja hrvatska igračica pokazala je da se vraća u šampionsku formu.

Priča o Hrvatima (4.)

Kuće, šume i oranice

Na razvalinama Zapadnoga Rimskoga Carstva Hrvati su zatekli ruševine gradova, zapuštene ceste i napuštene ljetnikovce rimskih patricija. Dotadašnja trgovina stoga je zamrla, urušile su se ceste i mostovi, a rimske irigacijske sustave, vodovode i kanalizacije »naselila su« hrvatska zmijolika mitska bića

Piše: Zdenko Samaržija

Hrvati su naselja podizali u brežulj - kastom području pored rijeka ili ostalih voda. Od starosjedilaca su preuzeli gradnju kuća s jednom pravokut - nom prostorijom, u kojoj su bili pod od - nabijene zemlje i ognjište, te dvoslivnim kro - vom pokrivenim slamom, trstikom ili ka - menim pločama. Također su živjeli u ze - municama ili podizali kuće od drva ili pruća oblijepljene blatom i pokrivene sla - mom ili trskom. S vremenom su naučili peći crijep i klesati kamen, pa su imućniji gradili zidanice pokrivene crijepom.

Antički jelovnik

Premda se od neolitika, dakle od 5. ti - sućleća prije Krista, uzgajaju žitarice i druge biljke pogodne za prehranu ljudi i stoke, na jelovniku antičkih i sred - novjekovnih ljudi a slično je bilo i u prvim stoljećima novoga vijeka, nalazile su se pretežito bjelancevine ulovljenih životinja (zapravo, ljudi su još više ribolovili nego su lovili) te ugljikohidrati iz sakupljenih biljaka.

Osim što su lovili ribu i rakove te vadili školjke, ali i hvatali sisavce i gmazove koji žive uz vodu, Hrvati su splavarili ili se vozili u monoksilima, izdubljenim deblima, a često su pravili i mostove.

Analiza zubi iz ranosrednjovjekovne nekropole u Bošnjacima pokraj Županje pokazala je da su Hrvati toga doba jeli pretežito biljnu hranu, vjerojatno neku vr - stu kruha od grubo mrvljenih žitarica. ■

Naselja ili gradišta na brežuljcima nisu služila samo za stanovanje. Da bi se obra - nili od vanjskih napadača ili unutarnjih rušitelja društvenoga poretka, Hrvati su ih utvrđivali zemljanim bedemima i opkopi - ma. U kamenitim područjima gradili su obično na strmim mjestima bedeme, nalik starijima ilirskim i rimskim, a u nizinama su podizali utvrde na tumulusima, iz - građenim brežuljcima (na primjer crkva - utvrda sv. Nikole kraj Nina)

PRIJE SEOBE: Hrvati su kao i ostali narodi priprema - li zemlju paljenjem grmlja i tanjega drveća. Između sta - bala motikama su prevrtali zemlju i u nju sijali leću, lan, hmelj, crveni luk, češ - njak, ječam, repu, konoplju, pšenicu i proso te raž, naj - važniju kulturu. Kada bi is - crpli zemlju sijanjem istoga sortimenta krušarica, selili su se desetak kilometara da - lje. Oko nastambi su uzgaja - li svinje, krave, konje, ovce, kokoši, guske i patke. U šumama su sakupljali gljive, med, jagode i kupine, orahe, divlje jabuke i kruške te ptičja jaja, a lovili su jelene, srne, divlje svinje i ptice.

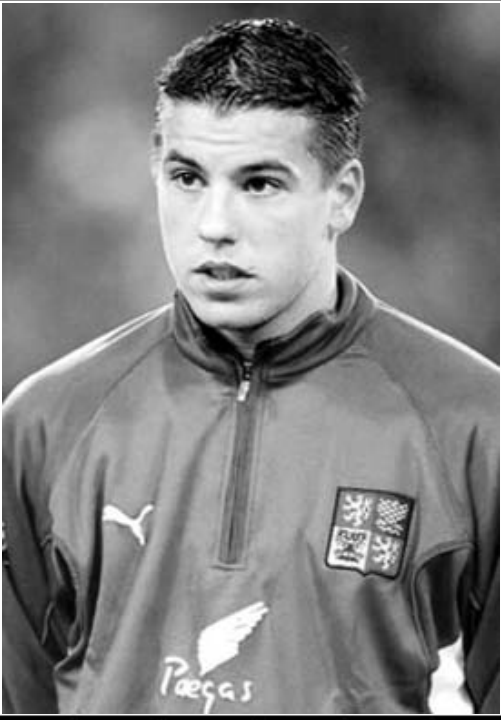

NAKON SEOBE: Šuma je Hrvatima bila nositeljica života te su se prema šuma - ma odnosili s velikim pošto - vanjem. Dok su germanski narodi krčili šume i tako do - lazili do plodne zemlje, Sla - veni su, pa onda zacijelo i Hrvati tek iz - nimno pretvarali šumsko zemljište u orani - ce. Ratari su sijali žitarice, osobito proso, i grahorice, uzgajali masline, vinovu lozu, kupus, jabuke, kruške, dud, te pčele radi meda i voska. Stočari su većinom uzgajali ovce i koze, a i svinje, dok je goveda i ko - nja bilo manje. Od stoke su dobivali vunu, kožu, mlijeko, maslac, meso, gnoj i radnu snagu. Primorci su ribarili i brodarili, a važan udio u gospodarstvu Hrvatske imala je proizvodnja i prodaja soli.

RASLOJAVANJE HRVATSKOG DRUŠTVA: Svi su članovi nekoga pleme - na potjecali od zajedničkoga pretka, a kada je broj članova plemena nadmašio plod - nost zemlje, pleme se cijepalo. Sva je imo - vina unutar plemena bila zajednička, ora - nice, njive i stoka. Na čelu plemena nalazi -

le su se starješine, koje su uz svećenike po - liteističke religije činili vladarski sloj. Od - luke su se donosile javno na sastancima, a starješine su veće ovlasti nad ostalim selja - cima-ratnicima imali tek u ratovima.

Pri diobi zemlje, robova i plijena, ple - menske su starješine Hrvata uzimale veći dio, a ratnicima su dodjeljivane jednake manje čestice zemlje. Šume, rijeke i pašnjaci ostajali su zajedničko vlasništvo. Vladarski sloj je, s vremenom, uzurpirao i zajedničku zemlju pa ju je ustupao na ob - radu uz obvezu služenja i plaćanja rente. Djeca seljaka dijelila su očevinu na jedna - ke dijelove, a usitnjavanje posjeda slabilo je, a u konačnici i onemogućilo proizvod - nju dovoljnu za prehranu obitelji koje su tako bile prisiljene dati proizvode u zamje - nu za materijalnu sigurnost. ■

IZBORNIK GRČKE, NOVOG PRVAKA EUROPE U NOGOMETU (SLIKA 2)	ČIN PREDAVANJA I PRIMANJA DUŽNOSTI	NENAOSTREN	IVANA BANFIĆ	VELIKI INDIJSKI EP	KUMIRI	"ZONA UTJECAJA TOPLINE"	GRČKI BOG RATA	NAJBOLJI STRIJELAC EP U NOGOMETU (SLIKA 1)						
VJEROVANJE U BOLJU BUDUĆNOST														
PUTUJUĆI PJEVAČI U SREDNJEVIJEKU														
IZRAZITI PREDSTAVNIK			UGOSTITELJSKI OBJEKT DINASTIJA U ENGLESKOJ											
MJERA ZA ELEKTROTPOR		"YET ANOTHER LANGUAGE"	MLJEČNI PROIZVOD			SRĐAN ANDRIĆ AMERIČKI PJEVAČ, FRANKIE								
DJEČJE VOZILO							"DUŠIK"	MJERICA OD POLA LITRE						
VLADAR U EPARHIJI					"AMERICAN INSTITUTE OF BANK"	UPRAVITELJ VILAJETA								
VEZIVNO TKIVO U ČOVJEKA														
"HISTORY OF THE ENGLISH LANGUAGE"			VIDAR RANA UPITNA ZAMJENICA						KRDO	BROD ZA PLOVIDBU ZALEDE-NIM MOREM	OSJET	NEUGODAN OSJEĆAJ	GLUMICA ŠOVAGOVIC DESPOT	NEPRO-MOČIVO PLATNO
POTOP-LJENI OTOK NA DUNAVU							UPORIŠTE, POTPO-RANJ CENTAR "LAKERSA", SHAQUILLE							
GAZITI PO ŽITKOM BLATU						KVAR KLUB IZ MILANA								
UZVIK DOZIVANJA		ISTARSKI POLITIČAR, DAMIR "ŠVEDSKA"					RUDA MJESEČEV KAMEN VOJNIK NA GRANICI							
KAUBOJSKO UŽE				ŠALJIVA PRIČA									"AUSTRILIJA" PSIHIIČKO STANJE SLIČNO SNU	
					POKRAJINA U AUSTRILIJI						ODREBUJE STAROST DRVETA AMERIČKI GLUMAC LORENZO			
					ELIZABETA (KRAČE)			JAKO FRANC. PLATNO LOPATICA ZA ČISTENJE PLUGA						
					"RADIUS"		ČESTO SE SELE STRUČ-NJAK ZA EKSPLO-ZIVE							DIO PUTA
					SASTAVIO: IVICA ŠUBAT	POZNATI DVORAC KOD TRSTA VELIKA AZIJSKA ZEMLJA								
					SLIKARFV KIST						IGOR TUDOR SAT			
					PRKOS			KAPLJA IZ OKA POTVRONA RIJEČ						
					RESPOSIL-ČARENJE						GLAZBENI PRAVAC EDA MAAJKE "FOSFOR"			
					ZEMLJIŠNA MJERA			JELO OD KUHANJE JANJETINE I DODA-TAKA						

PETAK 9.7.2004.

HRT 1

07.00 – Vijesti
07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
09.05 – Čarolija 6., serija
10.00 – Vijesti
10.05 – Opet iznova, serija
11.05 – Skrivene žudnje
12.00 – Podnevni dnevnik
12.15 – TV kalendar
12.35 – Istinska ljubav, serija
13.25 – Malo misto, dramska serija

14.30 – Globalno sijelo
15.00 – Tribunjska ribanja, dokumentarna emisija
15.30 – Vijesti
15.45 – Oprah Show
16.30 – Krugovi, emisija pod pokroviteljstvom
17.05 – Istinska ljubav, serija
17.55 – Berlin, Berlin – serija za mlade
18.30 – Hrvatska danas
18.50 – Večeras na I. i II. programu
18.55 – Prijatelji 9.
19.30 – Dnevnik
20.05 – Zlatni vrč, dramska serija
20.50 – Coca-Cola Music Stars
21.40 – Meridijan 16
22.05 – Trials of Vera Bruehne mini-serija
00.15 – Vijesti
00.25 – Nada, film
02.00 – Con gli occhi dell'assassino, film
03.30 – Sudac Falcone, film
05.15 – Oprah Show
06.00 – Turistička središta Hrvatske

HRT 2

07.00 – TV vodič
09.05 – Cy, kiber djevojka – bserija za djecu
09.30 – Alf, humoristična serija
09.55 – Pleme 1., serija za mlade
10.40 – Cure u trendu 2., serija za mlade

11.25 – Nevjerojatan slon, film
12.55 – TV vodič
13.00 – Glazbena TV
13.35 – Dugi put kući, američki film
15.05 – TV vodič
15.15 – Sudac John Deed, mini-serija
16.45 – TV kalendar
16.55 – Vijesti za gluhe
17.00 – Deep Space 9 (7.), serija
17.50 – Rijeka: PH u plivanju
18.40 – Ususret Ateni – Povijest Ol: London
19.30 – Glazbena TV
20.05 – Sudac Falcone, film
22.00 – 100 Greatest Shocking Moments of Rock n'Roll, dokumentarna serija
23.00 – Stažist, humoristična serija
23.25 – Obitelj Soprano, serija (12)
00.10 – Državnik novog kova 1.
00.35 – Hitna služba, serija

nova

7.00 The Best of Nova TV
08.00 NOVA KIDS TV
Harvey Toons
Memory
Križić-Kružić
Supercure
Harvey Toons
10.30 Memory
Križić-Kružić
11.00 Između ljubavi i mržnje, serija
11.50 Moja voljena, serija
13.10 Plavetnilo donosi smrt 2, igrani film
14.50 Pustolovine Sidney Fox, serija
15.50 Pacific Blue, serija

17.00 Između ljubavi i mržnje, serija
18.00 Moja voljena, serija
19.00 24 sata na Novoj TV, vrijeme I sport
19.30 Supercure, crtana serija
20.00 V. I. P., serija
21.00 Ne budi zao dok ispijaš sok., igrani film
22.50 Otok izazova, serija
23.45 V. I. P., serija
00.45 Ne budi zao dok ispijaš sok., igrani film
02.40 Glazba

SUBOTA 10.7.2004.

HRT 1

08.00 – Vijesti
08.05 – Dokumentarni film
08.30 – Ja sam odbjegli robijaš, film
10.00 – Vijesti
10.05 – Opet iznova 2., serija
11.05 – Ljudski instinkti: Volja za pobjeđivanjem
12.00 – Podnevni dnevnik
12.15 – TV kalendar
12.30 – Duhovni izazovi
12.45 – Prizma, multinacionalni magazin
13.45 – TV izložba
14.00 – Vijesti
14.15 – Program TV centara HTV-a
14.45 – Vijesti
14.55 – Zlatni vrč, dramska serija
15.35 – Popuna
15.55 – National Geographic: Hodati s lavovima
16.55 – Naš tata 2., film
19.10 – Crtani film
19.30 – Dnevnik
20.05 – Djevojke s Beverly Hillsa, film
21.45 – Vijesti
22.05 – Živjeti glasno, film
23.50 – Pjesma slobode, film
01.45 – Ne stvaraj valove, film
03.20 – Ja sam odbjegli robijaš, film
04.50 – Naš tata 2., film
06.15 – Na granici mogućeg 5., serija
07.00 – National Geographic: Hodati s lavovima

HRT 2

07.00 – TV vodič
08.40 – Cy, kiber djevojka – serija za djecu
09.05 – Alf, humoristična serija
09.30 – Pleme 1., serija za mlade
10.15 – Cure u trendu 2., serija za mlade
11.00 – TV vodič
11.05 – Glazbena TV – TOP 10
11.45 – Sporazum Snake, film
13.20 – TV vodič
13.30 – Kućni ljubimci
14.00 – Coca-Cola Music Stars, reality show
14.50 – Silverstone: Formula 1
15.50 – Vera Brühne, mini-serija
17.50 – Rijeka: PH u plivanju
18.40 – Ususret Ateni – Povijest Ol: London
19.30 – Glazbena TV – TOP 10

20.10 – Večeras...
20.15 – Simpsoni 9., humoristična serija
20.50 – Dubrovačke ljetne igre, prijenos otvorenja

21.45 – Na granici mogućeg 5., serija
22.30 – Sport danas
22.40 – Stažist, humoristična serija
23.05 – Obitelj Soprano 4., serija
00.00 – Državnik novog kova 1., humoristična serija
00.25 – Hitna služba 9., serija
01.10 – Pregled programa za nedjelju

nova

07.00 The Best of Nova TV
08.00 NOVA KIDS TV
Pobjednički tim
Vitezovi Mon Colle
Yu-gi-oh
Pokémoni
Memory
Križić-Kružić
Pobjednički tim
Vitezovi Mon Colle
11.20 Smallville, serija
12.10 Final fight
13.20 Futurama, serija
13.50 Oliver's Twist, kulinarski show
14.20 Kralj Queensa, serija
14.50 Inside F 1 – Grand prix Velika Britanija
15.20 Ne budi zao dok ispijaš sok..., igrani film
17.00 V. I. P., serija
18.00 Smallville, serija
19.00 24 sata na Novoj TV, vrijeme I sport
19.30 Scooby doo, crtana serija
20.00 Žene nogometaša, serija
21.00 Znam što si radila prošlog ljeta, igrani film
23.00 Opstanak, serija
23.55 Žene nogometaša, serija
00.50 Znam što si radila prošlog ljeta, igrani film
02.35 Opstanak, serija
03.35 Glazba

NEDJELJA 11. 7. 2004.

HRT 1

08.00 – Vijesti
 08.05 – Amerika – život prirode
 08.35 – Crtani film
 08.50 – Jura iz džungle, film
 10.00 – Vijesti
 10.05 – Opet iznova 2., serija
 11.05 – Ljudski instinkti:
 Rođeni junaci
 12.00 – Podnevni dnevnik
 12.15 – TV kalendar
 12.35 – Plodovi zemlje
 13.25 – Mir i dobro
 14.00 – Nedjeljom u dva
 15.00 – Vijesti
 15.10 – Fotografija u Hrvatskoj
 15.20 – Treći kamenčić od
 Sunca 4., humoristična
 serija
 15.50 – Prirodni svijet: Opasnost u
 tigrovskom raj

16.45 – Inspektor Rex 4., serija
 17.35 – The Last Chance / The
 Last Cowboy, film
 19.00 – Cocco Bill, crtana serija
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Zabavni program
 21.05 – Kaleidoskop, film
 22.55 – Vijesti
 23.15 – Zatočenik 2. avenije, film
 00.50 – Lila – besmrtno
 zaljubljena, film
 02.25 – The Last Chance / The
 Last Cowboy, film
 03.50 – Kaleidoskop, film
 05.35 – Amerika – život prirode
 06.05 – Turistička središta
 Hrvatske

HRT 2

07.00 – TV vodič
 09.45 – Alf, humoristična serija
 10.10 – Cy, kiber djevojka – serija
 10.35 – TV kalendar
 10.45 – Biblija
 11.00 – Dubrovnik:
 Sveta misa, prijenos
 12.05 – Film
 13.40 – Silverstone: Formula 1
 15.50 – Djevojke s Beverly Hillsa,

film
 17.25 – Rijeka: PH u plivanju
 18.20 – Miloš Milošević
 , sportska reportaža
 18.40 – Ususret Ateni –
 Povijest Ol: Helsinki
 20.05 – Simpsoni 9.,
 humoristična serija
 20.35 – Buđenje mrtvih 2., serija
 22.05 – Vrijeme je za jazz
 23.05 – Sport danas
 23.15 – Deep Space 9 (7.), serija
 00.00 – Deep Space 9 (7.), serija
 00.45 – Deep Space 9 (7.), serija
 01.30 – Deep Space 9 (7.), serija
 02.15 – Deep Space 9 (7.), serija

07.00 The Best of Nova TV
 08.00 NOVA KIDS TV
 Pobjednički tim
 Vitezovi Mon Colle
 Supercure
 Pobjednički tim
 Memory
 Križić-Kruzić
 Vitezovi Mon Colle
 11.10 Pustolovine Sidney Fox,
 serija
 12.00 Futurama, serija
 12.30 Hrv. goli kuhar,
 kulinarski show
 13.00 Znam što si radila prošlog
 ljeta, igrani film
 14.50 Top speed,
 emisija o automobilima
 15.40 Opstanak, serija
 16.30 Žene nogometaša, serija
 17.30 Lovac na krokodile,
 dok. Film
 18.20 Oliver's Twist,
 kulinarski show
 19.00 24 sata na Novoj TV,
 vrijeme I sport
 19.30 Scooby doo, crtana serija
 20.00 Kad bih znao što si radila...,
 igrani film
 21.40 Red Carpet, zabavna
 emisija
 22.55 Lovac na krokodile, dok film
 23.50 Kad bih znao što si radila...,
 igrani film

01.25 Red Carpet,
 zabavna emisija
 02.40 Glazba

PONEDJELJAK 12. 7. 2004.

HRT 1

07.00 – Vijesti
 07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 – Inspektor Rex 4., serija
 10.00 – Vijesti
 10.05 – Opet iznova 2., serija
 11.05 – Život sisavaca:
 Dobitni model
 12.00 – Podnevni dnevnik
 12.15 – TV kalendar
 12.35 – Istinska ljubav, serija
 13.25 – Naše malo misto,
 dramska serija
 14.15 – Globalno sijelo
 14.45 – Bil jedan,
 dokumentarna emisija
 15.30 – Vijesti
 15.45 – Oprah Show
 16.30 – Alpe-Dunav-Jadran
 17.05 – Istinska ljubav, serija
 17.55 – Berlin, Berlin –
 serija za mlade
 18.30 – Hrvatska danas
 18.55 – Prijatelji 9.,
 humoristična serija
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Čarolija 6., serija
 21.05 – Idemo na Zapad
 21.55 – Meridijan 16
 22.20 – Astronautova žena, film
 00.00 – Vijesti
 00.10 – Mjesec hrvatskog filma:
 Carevo novo ruho
 01.15 – Austonautova žena,
 američki film
 02.55 – Zelena karta, američki film
 04.40 – Oprah Show
 05.25 – Alpe-Dunav-Jadran
 05.55 – Turistička središta
 Hrvatske

mlade
 18.30 – Hrvatska danas
 18.55 – Prijatelji 9.,
 humoristična serija
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Čarolija 6., serija
 21.05 – Idemo na Zapad
 21.55 – Meridijan 16
 22.20 – Astronautova žena, film
 00.00 – Vijesti
 00.10 – Mjesec hrvatskog filma:
 Carevo novo ruho
 01.15 – Austonautova žena,
 američki film
 02.55 – Zelena karta, američki film
 04.40 – Oprah Show
 05.25 – Alpe-Dunav-Jadran
 05.55 – Turistička središta
 Hrvatske

07.00 The Best of Nova TV
 08.00 NOVA KIDS TV
 Harvey Toons
 Memory
 Križić-Kruzić
 Supercure
 Scooby doo
 Harvey Toons
 10.30 Memory
 10.45 Križić-Kruzić
 11.00 Između ljubavi i mržnje,
 serija
 11.50 Moja voljena, serija
 13.10 Kad bih znao što si radila...,
 igrani film
 14.50 Red Carpet,
 zabavna emisija
 16.00 Policajci s plaže, serija
 17.00 Između ljubavi i mržnje,
 serija
 18.00 Moja voljena, serija
 19.00 24 sata na Novoj TV,
 vrijeme I sport
 19.30 Pokémoni, crtana serija
 20.00 Takav je život, serija
 21.00 Gospođa Brown, igrani film
 23.00 Otok izazova, serija
 23.50 Takav je život, serija
 00.45 Gospođa Brown, igrani film
 02.45 Glazba

HRT 2

07.00 – Vijesti
 07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 – Inspektor Rex 4., serija
 10.00 – Vijesti
 10.05 – Opet iznova 2., serija
 11.05 – Život sisavaca:
 Dobitni model
 12.00 – Podnevni dnevnik
 12.15 – TV kalendar
 12.35 – Istinska ljubav, serija
 13.25 – Naše malo misto,
 dramska serija
 14.15 – Globalno sijelo
 14.45 – Bil jedan
 dokumentarna emisija
 15.30 – Vijesti
 15.45 – Oprah Show
 16.30 – Alpe-Dunav-Jadran
 17.05 – Istinska ljubav, serija
 17.55 – Berlin, Berlin – serija za

UTORAK 13. 7. 2004.

HRT 1

07.00 – Vijesti
 07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 – Čarolija 6., serija
 10.00 – Vijesti
 10.05 – Opet iznova 2., serija
 11.05 – Život sisavaca: Kukcožderi
 12.00 – Podnevni dnevnik
 12.15 – TV kalendar
 12.35 – Istinska ljubav, serija
 13.25 – Naše malo misto, dramska serija
 14.30 – Globalno sijelo
 15.00 – Sva Oliverova mora, dokumentarna emisija
 15.25 – Zabavni program
 15.30 – Vijesti
 15.45 – Oprah Show
 16.30 – Hvarske šetnje
 17.05 – Istinska ljubav, serija
 17.55 – Berlin, Berlin – serija za mlade
 18.30 – Hrvatska danas
 18.50 – Večeras na I. i II. programu
 18.55 – Prijatelji 9., humoristična serija
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Čarolija 6., serija
 21.00 – U krupnom planu
 22.05 – Meridijan 16
 22.30 – Don Juan DeMarco, film
 00.05 – Vijesti
 00.15 – Mjesec hrvatskog filma: Pustolov pred vratima
 02.10 – Zamalo junaci, američki film
 03.40 – Iz riznica hrvatskih muzeja
 03.55 – Život sisavaca: Kukcožderi
 04.45 – Oprah Show
 05.30 – Hrvatska kulturna baština: Hvarske šetnje
 06.00 – Turistička središta Hrvatske

HRT 2

07.00 – TV vodič
 08.50 – Nestali svijet, crtana serija
 09.15 – Alf, humoristična serija
 09.40 – Pleme 1., serija za mlade
 10.25 – Cure u trendu 2. serija za mlade
 11.10 – Priča jednog štakora, film
 12.40 – TV vodič
 12.45 – Glazbena TV
 13.20 – Daleki rođaci, francuski film
 15.05 – TV vodič
 15.15 – Sudac John Deed, mini-serija
 16.55 – Vijesti za gluhe
 17.00 – Deep Space 9 (7.), serija

17.45 – TV vodič
 18.35 – Povijest Ol: Melbourne (2.)
 19.30 – Glazbena TV
 20.05 – Zamalo junaci, film
 21.40 – Mafijaš, serija
 22.30 – Divlji zapad, humoristična serija
 22.55 – Coca-Cola Music Stars, reality show
 23.05 – Stažist, humoristična serija
 23.30 – Obitelj Soprano 4., serija
 00.25 – Državnik novog kova 2., humoristična serija
 00.50 – Hitna služba 9., serija

nova

07.00 The Best of Nova TV
 08.00 NOVA KIDS TV
 Harvey Toons
 Memory
 Križić-Kružić
 Pokémoni
 Scooby doo
 Harvey Toons
 10.30 Memory
 10.45 Križić-Kružić
 11.00 Između ljubavi i mržnje, serija
 11.50 Moja voljena, serija
 13.10 Gospođa Brown, igrani film
 15.05 Takav je život, serija
 16.00 Policajci s plaže, serija
 17.00 Između ljubavi i mržnje, serija
 18.00 Moja voljena, serija
 19.00 24 sata na Novoj TV, vrijeme I sport
 19.30 Pokémoni, crtana serija
 20.00 Čovjek bez prošlosti, serija
 21.00 Modelle
 22.00 Highlander II, igrani film

23.50 Otok izazova, serija
 00.40 Čovjek bez prošlosti, serija
 01.35 Modelle
 02.25 Highlander II, igrani film
 04.10 Glazba

SRIJEDA 14. 7. 2004.

HRT 1

07.00 – Vijesti
 07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 – Čarolija 6., serija
 10.00 – Vijesti
 10.05 – Opet iznova 2., serija
 11.05 – Život sisavaca: Biljožderi
 12.00 – Podnevni dnevnik
 12.15 – TV kalendar
 12.35 – Istinska ljubav, serija
 13.25 – Naše malo misto, dramska serija
 14.35 – Globalno sijelo
 15.00 – Žmanski ribari, dokumentarna emisija
 15.30 – Vijesti
 15.45 – Oprah Show
 16.30 – Split: More
 17.05 – Istinska ljubav, serija
 17.55 – Berlin, Berlin – serija za mlade
 18.30 – Hrvatska danas
 18.55 – Prijatelji 9., humoristična serija
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Čarolija 6., serija
 21.00 – Tramuntana
 21.30 – Kratki susreti – emisija o kulturi
 22.05 – Meridijan 16
 22.30 – Ed Wood, film
 00.35 – Vijesti
 00.45 – Ključ, film
 02.25 – Ritz, film
 03.55 – Život sisavaca: Biljožderi
 04.45 – Oprah Show
 05.30 – Split: More

06.00 – Turistička središta Hrvatske

HRT 2

07.00 – TV vodič
 09.05 – Nestali svijet, crtana serija
 09.30 – Alf, humoristična serija
 09.55 – Pleme 1., serija
 10.40 – Cure u trendu 2., serija za mlade
 11.25 – Zmajevsko oko, film
 12.45 – TV vodič
 12.55 – Glazbena TV

13.30 – Don Juan DeMarco, američki film
 15.05 – TV vodič
 15.20 – Pod svaku cijenu, mini-serija
 16.45 – TV kalendar
 16.55 – Vijesti za gluhe
 17.00 – Deep Space 9 (7.), serija
 17.45 – TV vodič
 18.40 – Povijest Ol: Rim (1.)

19.30 – Glazbena TV
 20.05 – Uhačeni na djelu, dokumentarna serija
 21.00 – Bankovni račun, serija
 22.30 – Coca-Cola Music Stars, reality show
 22.45 – Stažist, humoristična serija
 23.10 – Obitelj Soprano 4., serija
 00.05 – Državnik novog kova 2., humoristična serija
 00.30 – Hitna služba 9., serija

nova

07.00 The Best of Nova TV
 08.00 NOVA KIDS TV
 Harvey Toons
 Memory
 Križić-Kružić
 Pokémoni
 Pobjednički tim
 Harvey Toons
 10.30 Memory
 Križić-Kružić
 11.00 Između ljubavi i mržnje, serija
 11.50 Moja voljena, serija
 13.15 Highlander II, igrani film
 15.05 Čovjek bez prošlosti, serija
 16.00 Policajci s plaže, serija
 17.00 Između ljubavi i mržnje, serija
 18.00 Moja voljena, serija
 19.00 24 sata na Novoj TV, vrijeme I sport
 19.30 Pokémoni, crtana serija
 20.00 Dharma I Greg, serija
 20.30 Hrvatski goli kuhar, kulinarski show
 21.00 Leteći start, zabavna emisija
 22.00 Kad je zabava gotova, igrani film
 00.05 Otok izazova, serija
 01.00 Dharma I Greg, serija
 01.30 Hrvatski goli kuhar, kulinarski show
 02.00 Leteći start, zabavna emisija
 03.00 Glazba

ČETVRTAK 15. 7. 2004.

HRT 1

07.00 – Vijesti
 07.05 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 – Čarolija 6., serija
 10.00 – Vijesti
 10.05 – Opet iznova 2., serija
 11.05 – Život sisavaca: Glodavci
 12.00 – Podnevni dnevnik
 12.15 – TV kalendar
 12.35 – Istinska ljubav, serija
 13.25 – Naše malo misto, dramska serija
 14.25 – Globalno sijelo
 14.55 – Život s morem, dokumentarna emisija
 15.25 – Zabavni program
 15.30 – Vijesti
 15.45 – Oprah Show (544)
 16.30 – Korijeni – hrvatske manjine u Europi
 17.05 – Istinska ljubav, serija
 17.55 – Berlin, Berlin – serija
 18.30 – Hrvatska danas
 18.55 – Prijatelji 9., humoristična serija
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Čarolija 6., serija
 21.05 – Boje turizma
 22.00 – Meridijan 16
 22.25 – Pravi trenutak, američki film
 23.50 – Vijesti
 00.00 – Rondo, film
 01.40 – Pravi trenutak, film
 03.05 – Život sisavaca: Glodavci
 03.55 – Korijeni – hrvatske manjine u Europi
 04.25 – Oprah Show
 05.10 – Boje turizma
 06.05 – Turistička središta Hrvatske

HRT 2

07.00 – TV vodič
 08.40 – Nestali svijet, crtana serija
 09.05 – Alf, humoristična serija
 09.30 – Pleme 1., serija za mlade
 10.15 – Cure u trendu 2., serija za mlade
 11.00 – Banda u pumpericama, film
 12.20 – TV vodič
 12.25 – Glazbena TV
 13.00 – Ed Wood, film
 15.05 – TV vodič
 15.15 – Pod svaku cijenu, mini-serija
 16.45 – TV kalendar
 16.55 – Vijesti za gluhe
 17.00 – Deep Space 9 (7.), serija
 17.45 – TV vodič
 18.45 – Povijest Ol: Rim

19.30 – Glazbena TV
 20.05 – Bob Patterson, humoristična serija
 20.35 – Bankovni račun, serija
 22.05 – Alias, serija
 22.50 – Coca-Cola Music Stars, reality show
 23.00 – Stažist, humoristična serija
 23.25 – Obitelj Soprano 4., serija
 00.15 – Državnik novog kova 2., humoristična serija
 00.40 – Hitna služba 9., serija
 07.00 The Best of Nova TV

nova

08.00 NOVA KIDS TV
 Harvey Toons

Memory
 Križić-Kružić
 Pokémoni
 Pobjednički tim
 Harvey Toons
 10.05 TV prodaja
 10.30 Memory
 Križić-Kružić
 11.00 Između ljubavi i mržnje, serija
 11.50 Moja voljena, serija
 13.05 Kad je zabava gotova, igrani film
 15.05 Leteći start, zabavna emisija
 16.00 Policajci s plaže, serija
 17.00 Između ljubavi i mržnje, serija
 18.00 Moja vojena, serija
 19.00 24 sata na Novoj TV, vrijeme i sport
 19.30 Super cure, crtana serija.
 20.00 Kralj Queensa, serija
 20.30 Drugo lice – Petar Vlahov show
 21.30 Sakupljači dugova, igrani film
 23.20 Otok izazova, serija
 00.10 Kralj Queensa, serija
 00.40 Drugo lice – Petar Vlahov show
 01.45 Sakupljači dugova, igrani film
 03.25 Glazba

FILMSKI HIT TJEDNA

SRIJEDA, 14.7.2004.

KAD JE ZABAVA GOTOVA

(When The Party's Over), 1992., SAD, drama
 redatelj: Matthew Irmas
 glume: Sandra Bullock, Rae Dawn Chong, Michael Landes, Elizabeth Berridge, Kris Kamm, Brian MacNamara
 M. J. (Rae Dawn Chong) živi s djevojkama Amandom (Sandra Bullock) i Frankie (Elizabeth Berridge) u kući na Beverly Hillsu. Dok pokušava napredovati u karijeri njezin privatan život prilično se zakomplicira. Problemi nastaju kad Frankie počne izlaziti s M. J. -inim bivšim ljubavnikom kojeg ona još uvijek ne želi prepustiti drugoj...

PRVI PROGRAM ČETVRTAK, 15.7.2004. 22.25

FILMOVI JOHNNYJA DEPPA

PRAVI TRENUK – američki film

(NICK OF TIME, 1995.)

Triler. Knjigovođa Gene Watson (J. Depp) i njegova kćerica Lynn (C. Chase) vlakom doputuju u San Francisco. Na kolo-dvoru im pristupi tajanstveni par, gospodin Smith (C. Walken) i gospođa Jones (R. Maffia), koji im se predstave kao policija i odvedu ih na rutinsko ispitivanje. Zatvore ih u kombi u kojem trenutak kasnije Gene dobije napunjeni pištolj i zadatak da u sljedećih osamdeset minuta ubije kalifornijsku guvernericu Eleanor Grant (M. Mason) ili će oni u protivnom ubiti njegovu kćer. Gene nema izbora, pristaje i odlazi u hotel u kojem se nalazi guverneričin stožer. Pri tome neprekidno pokušava privući pozornost ljudi kako bi se nekako izvuкао iz te nevjerojatne situacije. No, gospodin Smith neprestano mu je za petama i svaki njegov pokušaj privlačenja pozornosti završava neuspjehom. Osim toga, Gene otkriva kako su gotovo svi u guverneričinoj blizini upleteni u urotu i nema od koga očekivati pomoć. Napetost raste dok sat otkucava i njegovo vrijeme istječe...

Izvrstan napeti triler specifičan po tome što filmsko vrijeme odgovara stvarnom vremenu – događaji u priči traju koliko traje i film. Tu formulu prvi je put isprobao Alfred Hitchcock u filmu »Uže«, pri čemu je koristio tek 10 kadrova, za razliku od Badhama koji je u tehničkom smislu ipak ostao vjeran tradicionalnom načinu snimanja. Osjećaj istjecanja vremena filmu daje dodatnu težinu i napetost i ispunjava ga adrenalinom, bez trenutka dosade. Redatelj John Badham (Plava munja, Ptica na žici, Groznica subotnje večeri) i Johnny Depp (Don Juan DeMarco, Bijeli prah) izvršno su prikazali – po hitcockovskoj formuli – običnog čovjeka zarobljenog u neobičnoj situaciji.

Uloge: Johnny Depp, Christopher Walken, Charles S. Dutton, Peter Strauss, Rama Maffia, Gloria Reuben, Marsha Mason
 Redatelj: John Badham
 Trajanje: 86'

N a t j e č a j

za dodjelu sredstava crkvama i vjerskim zajednicama

Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine raspisalo je natječaj za dodjelu sredstava za drugo polugodište 2004. godine crkvama i vjerskim zajednicama koje djeluju na teritoriju AP Vojvodine.

Sredstva se odobravaju za sufinanciranje izgradnje novih i revitalizaciju postojećih sakralnih objekata crkava i vjerskih zajednica, kao i za znanstveno-istraživačke i izdavačke projekte u okviru crkava, i za organizaciju značajnijih vjerskih manifestacija u ukupnom iznosu od 2.800.000 dinara, a po konfesijama ti iznosi su sljedeći: Srpska pravoslavna crkva – 1.400.000 dinara, (Bačka eparhija – 420.000 dinara; Banatska eparhija – 460.000 dinara i Srijemska eparhija – 520.000 dinara); Rimokatolička crkva – 900.000 dinara, (Subotička biskupija – 450.000 dinara, Zrenjaninska biskupija – 250.000 dinara i Srijemski vikarijat – 200.000 dinara); Islamska zajednica – 40.000 dinara; Slovačka evangelistička a. v. crkva – 110.000 dinara; Židovska zajednica – 60.000 dinara; Reformatsko-kršćanska crkva – 70.000 dinara; Evangelističko-kršćanska crkva – 60.000 dinara; Grkokatolička crkva – 60.000 dinara i Rumunjska pravoslavna crkva – 80.000 dinara.

Prijave na natječaj podnose se na srpskom jeziku ili jeziku nacionalne manjine, koji je u službenoj uporabi u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini, s preciznom naznakom za koju namjenu se sredstva traže, u iznosima zaokruženim na tisuće dinara.

Rok za podnošenje prijave teče, zaključno, do 1. kolovoza 2004. godine.

Prijava na natječaj mora sadržati: naziv računa, ime banke kod koje se vodi račun, broj računa, naveden i ovjeren od strane banke u kojoj se vodi.

Prijave koje ne budu imale prethodno navedene podatke, neće se uzimati u razmatranje.

Ukoliko lokalna crkva ne posjeduje svoj račun, može u prijavi navesti broj računa eparhije, biskupije ili vikarijata kojem ta lokalna crkva pripada sa svim gore navedenim podacima.

Formulari prijave za sudjelovanje na natječaju mogu se preuzeti sa sajta Skupštine i Izvršnog vijeća AP Vojvodine, (www.vojvodina.sr.gov.yu), na strani »Dokumenti«.

RADIO SUBOTICA

24000 Subotica
Put Jovana Mikića 12
Tel: 024/55-22-00
Fax: 024/55-19-02
email: radio@radiosubotica.co.yu

- 91,5 MHz cjelodnevni program na srpskom jeziku
- 89,6 MHz cjelodnevni program na mađarskom jeziku
- 91,5 MHz od 19 do 21 sat program na hrvatskom jeziku

SHEMA programa na hrvatskom jeziku

19,00 h

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH
- Jezični savjetnik

19,30 h

»Iz života naših predaka« (ponedjeljkom)
»Sportski vremeplov« (ponedjeljkom)
»Na izravnoj vezi« (utorakom)
»Otvoreni studio« (srijedom)

»Galerija« emisija o kulturi (četvrtkom)

»U društvu s mladima« (petkom)

20,00 h

»Aktualije« (ponedjeljkom)
»Iz hrvatske povijesti« (utorakom)
»Putokazi« (srijedom)
»Rock vremeplov« (četvrtkom)
Vjerska emisija (petkom)

20,30 h

- Vijesti dana
- Pripovijetka Balinta Vukova
- Hitovi hrvatskih izvođača
- Minute za ljubitelje jazza (petkom)

Pretplatite se!

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 600 dinara

☐ 1 godina = 1.000 dinara

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže "Hrvatska riječ" svakog tjedna.

INOZEMSTVO

☐ 1 godina = 70 EUR.

BANK: VBUYU 22

(Vojvođanska banka a.d. Novi Sad Yugoslavia)

Beneficiary customer:

540101-320-5 NIU Hrvatska riječ,

Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Hrvatska riječ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU "Hrvatska riječ", Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa 355-1023208-69

Cjenik reklamnog prostora

POSLEDNJA STRANA / KOLOR

1/1 = 6.000 dinara	} + 20% p.p.
1/2 = 3.600 dinara	
1/4 = 2.000 dinara	

DRUGA I PRETPOSLEDNJA STRANA / KOLOR

1/1 = 5.000 dinara	} + 20% p.p.
1/2 = 3.000 dinara	
1/4 = 1.700 dinara	

UNUTARNJE STRANE / CRNO-BIJELE

1/1 = 3.000 dinara	} + 20% p.p.
1/2 = 1.800 dinara	
1/3 = 1.300 dinara	
1/6 = 700 dinara	
1/12 = 450 dinara	

Iskoristite popuste!

Za vezane oglase u 4 ili više brojeva odobravamo popust od 20%
SPECIJALAN POPUST ZA GODIŠNJI UGOVOR O REKLAMIRANJU.

